

วารสาร รัฐศาสตร์ มจร โคราช

JOURNAL OF POLITICAL SCIENCE
MCU KORAT

ปีที่

1

ฉบับที่

4

(พิเศษ)

กันยายน

2569

วิชาการนำสังคม ธรรมนำการเมือง พัฒนาสู่ความเป็นธรรม

ACADEMICS FOR SOCIETY, DHAMMA FOR POLITICS, TOWARDS JUST SOCIETY

เกี่ยวกับวารสาร

เลขมาตรฐานสากล

ISSN: 3088-3563 (Online)

วัตถุประสงค์และขอบเขตของวารสาร

วารสารฯ มีนโยบายรับตีพิมพ์บทความคุณภาพสูงที่มีการประยุกต์พระพุทธศาสนากับศาสตร์ทางการศึกษา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และการจัดการ

ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารรับตีพิมพ์บทความวิชาการ บทความวิจัย และบทวิจารณ์หนังสือ

- บทความวิชาการคือ บทความที่นำเสนอทวิเคราะห์ วิจัย รวมถึงการรวบรวมความรู้ ระบุถึงภูมิหลัง วัตถุประสงค์ และแนวทางการแก้ปัญหาที่บังชี้ถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ บทความจะต้องนำเสนอทฤษฎีที่มีอยู่หรือทฤษฎีใหม่ที่อ้างอิงความเห็นจากนักวิชาการที่มีความน่าเชื่อถือ มีความเป็นกลาง และมีส่วนช่วยในการพัฒนาความรู้ทางการศึกษา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และการจัดการ และหรือประยุกต์กับพระพุทธศาสนา จำนวนคำเฉลี่ยในบทความวิชาการต้องไม่เกิน 8,000 คำ

- บทความวิจัยคือ บทความที่นำเสนองานวิจัยที่แสดงถึงความคิดริเริ่มและเกี่ยวข้องกับด้านการศึกษา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และการจัดการ และหรือประยุกต์กับพระพุทธศาสนา บทความวิจัยต้องมีเนื้อหาที่ชัดเจน กระชับ มีความแปลกใหม่ มีโครงสร้างที่ดี รวมถึงการอภิปรายผลงานวิจัยโดยสรุป จำนวนคำเฉลี่ยในบทความวิจัย ไม่เกิน 8,000 คำ

- บทวิจารณ์หนังสือคือ การเขียนเล่าเรื่องและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือเล่มใดเล่มหนึ่งโดยเจตนาจะแนะนำหนังสือเล่มนั้นให้ผู้อ่านรู้จัก โดยให้รายละเอียดทางบรรณานุกรมของหนังสืออย่างสมบูรณ์ รวมถึงประเภทของหนังสือ ให้ขอบเขตเนื้อหา คุณลักษณะพิเศษหรือข้อเด่นของหนังสือ เช่น ภาพประกอบ วรรณคดี มีการประเมินคุณค่า แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลว่ามีค่าควรอ่านหรือควรจัดหา เหมาะกับผู้อ่านกลุ่มใด มีการเปรียบเทียบกับหนังสือเล่มอื่นในประเภทเดียวกัน ผู้วิจารณ์ควรมีความรู้ในสาขาที่วิจารณ์ ควรระบุชื่อหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้วิจารณ์ เพื่อใช้พิจารณาความน่าเชื่อถือของบทวิจารณ์

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 12 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม

ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์

ฉบับที่ 3 มีนาคม

ฉบับที่ 4 เมษายน

ฉบับที่ 5 พฤษภาคม

ฉบับที่ 6 มิถุนายน

ฉบับที่ 7 กรกฎาคม

ฉบับที่ 8 สิงหาคม

ฉบับที่ 9 กันยายน

ฉบับที่ 10 ตุลาคม

ฉบับที่ 11 พฤศจิกายน

ฉบับที่ 12 ธันวาคม

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) จำนวนไม่น้อยกว่า 2 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อหรือข้อมูลของผู้เขียนบทความ และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double –Blind Peer Review)

การใช้ภาษา: วารสารเปิดรับบทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยมุ่งเน้นให้บทความมีการใช้ภาษาที่ให้ความหมายที่ชัดเจนและมีความกระชับรัดกุม

ค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์

วารสารยังไม่มีนโยบายในการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์ เนื่องจากวารสารยังไม่เข้าสู่ฐาน TCI

นโยบายการเข้าถึงบทความอย่างเสรี

วารสารนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สามารถเข้าถึงบทความทางสังคมศาสตร์และแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ การศึกษา พระพุทธศาสนา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และการจัดการ และเผยแพร่งานวิจัยแก่ผู้ชมในวงกว้าง ผู้สนใจทั่วไปสามารถเข้าถึงได้แบบเปิด ซึ่งหมายความว่าบทความที่ตีพิมพ์ทั้งหมดสามารถเปิดออนไลน์สำหรับทุกคนจากทุกที่ในโลกโดยไม่มีค่าใช้จ่าย

ความเป็นเจ้าของและการจัดการ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา เป็นเจ้าของวารสารรัฐศาสตร์ มจร โคราช วารสารได้รับการสนับสนุนบางส่วนจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา กระบวนการและการกำกับดูแลของวารสารสามารถทำได้ผ่านแหล่งเงินทุนที่หลากหลาย การสนับสนุนทางการเงินทั้งหมดทำให้วารสารสามารถรักษามาตรฐานการตีพิมพ์ โดยผ่านกระบวนการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้มงวด

กองบรรณาธิการ

บรรณาธิการ

พระครูปริยัติวิสุทธิบัณฑิต, ผศ. ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครราชสีมา, ประเทศไทย

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

รศ. ดร.พรเศรษฐิ วุฒิปัญญาอิสกุล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครราชสีมา, ประเทศไทย

ผศ. ดร.ชุตินันท์ วงศ์อมรวิทย์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครราชสีมา, ประเทศไทย

สัทยา ขาวหมื่นไวย

นักวิชาการอิสระ

คณะบรรณาธิการ

พระมหาธงชัย สุนทราจาโร, ผศ. ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครราชสีมา, ประเทศไทย

ผศ. ดร.สุริยะ มาตรฐาน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครราชสีมา, ประเทศไทย

ดร.ณัฐกานต์ หงส์กุลเศรษฐิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครราชสีมา, ประเทศไทย

ดร.อภิวัฒน์ จำตา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครราชสีมา, ประเทศไทย

คมกริช สุขพัตร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครราชสีมา, ประเทศไทย

พระอธิการประเสริฐ ปญญาโว

นักวิชาการอิสระ

พระครูอินทธรรมาภรณ์

นักวิชาการอิสระ

พระครูภัทรธรรมวิสิทธิ์

นักวิชาการอิสระ

พระจอม มหาปัญญา

นักวิชาการอิสระ

ทรงวุฒิ รัตนะ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตเชียงใหม่, ประเทศไทย

จักรวาล เหมือนแจ่ม

นักวิชาการอิสระ

รฤทธิ์ เขียนโคกกรวด

นักวิชาการอิสระ

กองจัดการ

พระมหาธงชัย สุนทรจาโร, ผศ. ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตนครราชสีมา, ประเทศไทย

ผศ. ดร.สุริยะ มาธรรม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตนครราชสีมา, ประเทศไทย

ดร.ณัฐกานต์ หงส์กุลเศรษฐ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตนครราชสีมา, ประเทศไทย

คมกริช สุขพัตร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตนครราชสีมา, ประเทศไทย

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ : วารสารรัฐศาสตร์ มจร โคราช

ARTICLE REVIEW BOARD: Journal Political Science MCU Korat Review

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความภายนอก

พระมหาชินกร สุจิตโต, ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระมหาพงษ์ศักดิ์ สนมโน, ดร.	นักวิชาการอิสระ
พระอธิการประเสริฐ ปญฺญาวโร	นักวิชาการอิสระ
พระจอม มหาปัญญา	นักวิชาการอิสระ
รศ. ดร.ว่าที่พันตรี สวัสดิ์ จิรัฏฐิติกาล	กระทรวงยุติธรรม
ผศ. ดร.พีรวิทย์ คำเจริญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผศ. ดร.มานิตย์ อรรถชาติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ดร.บุญชिरา ภูชนะจิต	สถาบันรัชต์ภาคย์
กุลธิชาส์ บุญจันทร์	นักวิชาการอิสระ
จักรวาล เหมือนแจ่ม	นักวิชาการอิสระ
รฤทธิ์ เขียนโคกกรวด	นักวิชาการอิสระ

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความภายใน

พระมหาธงชัย สุนทรธำมาโร, ผศ. ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา, ประเทศไทย
ผศ. ดร.สุริยะ มาตรฐาน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา, ประเทศไทย
ดร.ณัฐกานต์ หงส์กุลเศรษฐ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา, ประเทศไทย
ดร.จักรกฤษ เลิศลัม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครศรีธรรมราช, ประเทศไทย

บทบรรณาธิการ

วารสารรัฐศาสตร์ มจร โคราช ฉบับนี้เป็นปีที่ 1 ฉบับที่ 4 (ฉบับพิเศษ) ประเด็น กันยายน พ.ศ. 2569 คณะกองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ กลั่นกรอง (Peer Reviewer) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์โดยคัดเลือกและกลั่นกรองบทความให้เกิดความความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุดควรค่าแก่การตีพิมพ์เผยแพร่ อีกทั้งเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการและเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทาง วิชาการ

คณะกองบรรณาธิการขอพระคุณคณะกรรมการกลั่นกรองบทความทุกท่านที่ได้ใช้ความเพียร พยายามชี้แนะให้มีการปรับปรุงแก้ไขงานของแต่ละท่านให้ออกมาได้อย่างถูกต้องน่าอ่านเป็นประโยชน์ต่อแวด วงวิชาการ และท้ายสุดขอขอบคุณเจ้าของผลงานทางวิชาการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ทำให้มีวารสาร ฉบับนี้มีคุณค่าทางวิชาการที่นำไปสู่การปฏิบัติและเผยแพร่ในวงกว้างและโปรดติดตามฉบับต่อไป

ด้วยความปรารถนาดียิ่ง

พระครูปริยัติวิสุทธิบัณฑิต, ผศ. ดร.

บรรณาธิการวารสารรัฐศาสตร์ มจร โคราช

สารบัญ

เกี่ยวกับวารสาร	(1)
กองบรรณาธิการ	(3)
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ	(5)
บทบรรณาธิการ	(6)

บทความวิจัย

การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลาง นครราชสีมา	
*คำประนาจ คำศรี และพระมหาศักรินทร์ สุรเมธี	1-13
พุทธบูรณาการเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกทางการเมืองให้แก่ประชาชนของเทศบาลนคร นครราชสีมา	
*บดินทร์ อิมหาญ และพระธรรมธรมนัส ชยปัญโญ	14-26
การสื่อสารทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล บ้านใหญ่ อำเภอมืองนครนายก จังหวัดนครนายก	
*พรวิทย์ นาคคล้าย และประเทืองจิต บุญมาก	27-38
การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการรับรู้ทางการเมืองของประชาชนในตำบลจ้าว อำเภอบึงอภัย จังหวัดนครราชสีมา	
*พระวรุตม วรจิตโต และสมพร ไพกระโทก	39-52
การบูรณาการหลักสัปปริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาล ตำบลใหม่ อำเภอนนทบุรี จังหวัดนครราชสีมา	
*พระใบฎีกาอภัยชัย ชยุดตมังกุโร และพระมหาศักรินทร์ สุรเมธี	53-66

บทความวิชาการ

เครือข่ายภาคประชาชนกับการขับเคลื่อนธรรมาภิบาลท้องถิ่น	
*ภณิดา สีทน	67-75
การประยุกต์หลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรม การเลือกตั้งท้องถิ่น	
*ปัญชพัฒน์ พราวพลายแก้ว	76-85

การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลาง นครราชสีมา

BUDDHA-DHAMMA INTEGRATION FOR REDUCING RECIDIVISM AMONG INMATES IN NAKHON RATCHASIMA CENTRAL PRISON

คำประนาจ คำศรี และพระมหาศักรินทร์ สุรเมธี

Kampranat Kamsri and Pnamaha Sakkarin Suramedhi

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: Suri1358355@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาระดับการลดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครราชสีมา 2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสุจริตธรรมกับการลดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครราชสีมา 3. เพื่อบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครราชสีมา การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสานวิธีดังนี้กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณทำโดยใช้แบบสอบถามที่มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น 0.912 กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน จากนั้นสถิติที่เลือกใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการสัมภาษณ์เชิงลึกร่วมกับผู้ให้ข้อมูลหลักอีกจำนวน 9 รูปหรือคน ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการลดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.46) 2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริตธรรมกับการลดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครราชสีมา มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลาง ($R=0.761^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครราชสีมา พบว่า 1) ภายสุจริต การเข้าร่วมกิจกรรมฟื้นฟูพฤติกรรมผู้ต้องขังอย่างสม่ำเสมอ ดูแลความเรียบร้อยและความปลอดภัยในพื้นที่ควบคุม 2) วชิสุจริต การพูดให้กำลังใจแก่ผู้ต้องขังที่ต้องการกลับตัว ใช้คำพูดสุภาพเมื่อต้องตักเตือนหรือตักเตือนใจ สื่อสารอย่างตรงไปตรงมาโดยไม่ปิดเป็นความจริง 3) มโนสุจริต ความคิดเมตตาและปรารถนาดีต่อผู้ต้องขังทุกคน ตั้งใจจริงในการฟื้นฟูพฤติกรรมผู้ต้องขังอย่างต่อเนื่อง ไม่อคติหรือเลือกปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง

คำสำคัญ : การบูรณาการหลักพุทธธรรม; ลดการกระทำผิดซ้ำ; เรือนจำกลางนครราชสีมา

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the level of recidivism reduction among inmates at Nakhon Ratchasima Central Prison; 2) to examine the relationship between the principle of Sujarit-dhamma (virtuous conduct/integrity) and the reduction of recidivism among inmates at Nakhon Ratchasima Central Prison; and 3) to integrate Buddhist principles to reduce recidivism among inmates at Nakhon Ratchasima Central Prison. This study employed a mixed-methods research design. Quantitative data were collected using a questionnaire with a reliability coefficient of 0.912 from a sample of 100 individuals. Statistical analyses included frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson correlation analysis. Additionally, in-depth interviews were conducted with nine key informants. The research findings revealed that: 1) the overall level of recidivism reduction among inmates at Nakhon Ratchasima Central Prison was moderate (mean = 3.46); 2) there was a statistically significant moderate positive correlation ($R=0.761^{**}$, $p < 0.01$) between the principle of Sujarit-dhamma and the reduction of recidivism among inmates at Nakhon Ratchasima Central Prison, thereby confirming the research hypothesis; and 3) the integration of Buddhist principles to reduce recidivism among inmates at Nakhon Ratchasima Central Prison included Kaya-sujarit (virtuous bodily conduct), specifically the consistent participation in inmate behavioral rehabilitation activities. Maintain order and safety within the controlled area. 2) Right Speech: Offer words of encouragement to inmates who wish to reform; use polite language when issuing warnings or making decisions; and communicate straightforwardly without distorting the truth. 3) Right Intention: Harbor feelings of compassion and goodwill toward all inmates; maintain a genuine commitment to the continuous rehabilitation of inmates' behavior; and avoid prejudice or discriminatory treatment.

Keywords: Integration of Buddhist Principles; Reduction of Recidivism; Nakhon Ratchasima Central Prison

บทนำ

เรือนจำกลางในประเทศไทยโดยทั่วไปมีภารกิจหลักในการคุมขังและฟื้นฟูผู้กระทำผิดไปพร้อมกัน แต่อย่างไรก็ตาม ยังพบข้อจำกัดทั้งด้านทรัพยากร งบประมาณ บุคลากร และมาตรการฟื้นฟูเฉพาะบุคคล ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลต่อคุณภาพและประสิทธิภาพของกระบวนการบำบัดฟื้นฟู ทำให้ผู้ต้องขังจำนวนหนึ่งไม่สามารถปรับตัวได้เมื่อพ้นโทษ และวนกลับไปกระทำผิดซ้ำ ในปัจจุบัน ปัญหาอาชญากรรมถือเป็นหนึ่งในปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความสงบสุขและความมั่นคงของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกระทำผิดซ้ำ

ของผู้ต้องขัง หลังพ้นโทษจากเรือนจำ ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่สะท้อนถึงประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม และมาตรการฟื้นฟูผู้กระทำผิดของประเทศ จากรายงานของกรมราชทัณฑ์ พบว่า อัตราการกระทำผิดซ้ำในกลุ่มผู้พ้นโทษยังอยู่ในระดับที่สูง โดยเฉพาะในเรือนจำขนาดใหญ่ เช่น เรือนจำกลาง ที่มีจำนวนผู้ต้องขังมาก และความหลากหลายของลักษณะการกระทำผิด ส่งผลให้การบริหารจัดการและการให้โอกาสในการฟื้นฟูมีข้อจำกัด สาเหตุของการกระทำผิดซ้ำมีหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยส่วนบุคคล เช่น ความยากจน การขาดการศึกษา หรือการขาดแนวทางชีวิตหลังพ้นโทษ ตลอดจนปัจจัยทางสังคม เช่น การตีตราทางสังคม การขาดแรงสนับสนุนจากครอบครัว และโอกาสในการมีงานทำที่น้อย ทั้งนี้ ระบบราชทัณฑ์และมาตรการฟื้นฟูจึงมีบทบาทสำคัญในการลดอัตราการกระทำผิดซ้ำ และส่งเสริมการกลับคืนสู่สังคมอย่างยั่งยืนของผู้ต้องขัง (กรมราชทัณฑ์, 2566)

การกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังยังเป็นปัญหาที่ท้าทายที่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมต้องหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาย่างเร่งด่วนเพื่อแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมเสียของผู้ต้องขังที่ทวนกลับมากระทำผิดซ้ำ ปัจจัยที่ยังก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำประกอบด้วยปัจจัยทางด้านตัวตน จิตวิญญาณ สังคม จิต สิ่งแวดล้อมและกฎหมาย ส่วนแนวทางในการแก้ไขการกระทำผิดซ้ำควรมีแนวทางแก้ไขแบบองค์รวมทั้งในด้านกาย จิต สังคมและกฎหมาย ไม่ทวนกลับมากระทำผิดซ้ำ ได้รับการพัฒนาทักษะฝีมือในการประกอบอาชีพที่สุจริต และสามารถดำรงชีวิตในสังคมภายนอกได้อย่างปกติโดยสังคมให้การยอมรับ (กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร (กพร.) กรมราชทัณฑ์, 2564)

การสร้างระบบป้องกันเพื่อมิให้ผู้ต้องขังเมื่อพ้นโทษแล้วทวนกลับมากระทำความผิดซ้ำเรือนจำและพนักงานเรือนจำได้จัดทำนโยบายควบคุมการปฏิบัติงานของพนักงานเรือนจำกำหนดแนวทางวิธีการดำเนินงานเพื่อให้ผู้ต้องขังได้รับการพัฒนาตนเองปรับเปลี่ยนพฤติกรรมระหว่างอยู่ในเรือนจำวางรากฐานป้องกันในการกระทำผิดในอนาคตจัดกิจกรรมอบรม สร้างความรู้ความเข้าใจตนเอง ของผู้ต้องขังและพนักงานเรือนจำปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย โดยเฉพาะการสร้างความร่วมมือกับผู้ต้องขังในการทำกิจกรรมให้เกิดความคิดและทักษะการใช้ชีวิตพร้อมกับการประสานความร่วมมือกับองค์กรเครือข่ายเข้ามาช่วยสนับสนุนในการพัฒนาผู้ต้องขังเตรียมความพร้อมให้เกิดการใช้ชีวิต ปกติสุขในสังคม ช่วยป้องกันการกระทำความผิดซ้ำหลังพ้นโทษ (Cullen, F.T. & Gendreau, P., 2000)

เรือนจำกลางนครราชสีมาเป็นเรือนจำขนาดใหญ่ที่มีผู้ต้องขังหลากหลายประเภท และเผชิญกับปัญหาผู้กระทำผิดซ้ำเช่นเดียวกับเรือนจำอื่น ๆ ในประเทศ หน่วยงานราชทัณฑ์ในพื้นที่นี้ได้มีความพยายามในการส่งเสริมการเรียนรู้ทางธรรมะ การปฏิบัติสมาธิ และการอบรมธรรมะจากพระสงฆ์และกลุ่มจิตอาสา มาเป็นระยะเวลาหนึ่ง ทำให้เกิดข้อสังเกตที่น่าสนใจว่า ผู้ต้องขังบางกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนามีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม มีความสงบ สุขุม และยึดมั่นในหลักคุณธรรมมากขึ้น การกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่พ้นโทษออกจากเรือนจำเป็นปัญหาสำคัญที่สังคมไทยต้องเผชิญอย่างต่อเนื่อง และส่งผลกระทบในหลายมิติ ทั้งต่อความมั่นคงในสังคม ความเชื่อมั่นในระบบยุติธรรมทางอาญา และงบประมาณของรัฐในการดูแลผู้กระทำผิด ในหลายกรณี ผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวมีแนวโน้มกลับไปสู่พฤติกรรมเดิม อันเนื่องมาจากขาดการ

ปลูกฝังคุณธรรม ขาดระบบสนับสนุนที่เหมาะสม และไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมภายนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วรรณ อินทร์จันทร์, 2564)

เรือนจำกลางนครราชสีมา ซึ่งเป็นเรือนจำขนาดใหญ่ที่มีผู้ต้องขังหลากหลายประเภท ก็เผชิญกับปัญหาดังกล่าวเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ต้องขังที่มีประวัติการกระทำผิดซ้ำหลายครั้ง แม้จะมีการจัดกิจกรรมฟื้นฟูจิตใจ อบรมคุณธรรม จริยธรรม และฝึกอาชีพต่าง ๆ แต่ผลลัพธ์ในการลดอัตราการกระทำผิดซ้ำยังไม่ชัดเจนมากนัก ส่งผลให้เกิดความจำเป็นในการแสวงหาแนวทางใหม่ที่สามารถพัฒนาและบูรณาการให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยและธรรมชาติของผู้ต้องขังได้อย่างเหมาะสมหนึ่งในแนวทางที่มีศักยภาพและน่าสนใจคือ หลักสูตร 3 ที่ว่าด้วย กายสุจริต ประพฤติชอบด้วยกาย วาจาสุจริต ประพฤติชอบด้วยวาจา มโนสุจริต ประพฤติชอบด้วยใจ ซึ่งเป็นแนวคิดหลักด้านคุณธรรมที่ถูกบัญญัติไว้และได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐในฐานะเครื่องมือในการขับเคลื่อนสังคมไทยสู่ความซื่อสัตย์และโปร่งใส หลักสูตร 3 หลักคุณธรรมทั้งสามประการนี้สอดคล้องกับรากฐานทางวัฒนธรรมของไทยที่ให้ความสำคัญกับความซื่อสัตย์และจริยธรรม อีกทั้งยังสามารถเชื่อมโยงกับหลักศาสนา เช่น พุทธศาสนา ที่เน้นการละเว้นความชั่ว กระทำความดี และทำจิตใจให้บริสุทธิ์ เมื่อบูรณาการเข้ากับแนวทางการพัฒนาผู้ต้องขัง จึงสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการปลูกฝังทัศนคติและพฤติกรรมเชิงบวกได้อย่างลึกซึ้ง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2563)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครราชสีมา เพื่อพัฒนาให้ให้ผู้ต้องขังมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ลดความโน้มเอียงในการกลับไปกระทำผิดซ้ำ และสร้างความเชื่อมั่นแก่สังคมในการยอมรับผู้พ้นโทษกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมั่นคง อีกทั้ง ยังช่วยเสริมสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้แก่กระบวนการพัฒนาผู้ต้องขังในภาพรวม โดยเฉพาะในด้านคุณธรรมและจริยธรรม ที่เป็นพื้นฐานสำคัญของพฤติกรรมมนุษย์ และอาจกลายเป็นต้นแบบที่สามารถขยายผลไปยังเรือนจำอื่นทั่วประเทศในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการลดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสุจริตธรรมกับการลดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครราชสีมา
3. เพื่อบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา และการวิจัยเชิงปริมาณโดยการแจกแบบสอบถาม

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เจ้าพนักงานเรือนจำกลางนครราชสีมา อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 131 คน

2.2 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้สูตร (Yamane, T., 1973) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยจำแนกแบ่งออกตามสายงาน สำหรับการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ตำแหน่งบริหาร ตำแหน่งวิชาการ และตำแหน่งทั่วไป จากนั้นจึงทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายตามสัดส่วนประชากรของแต่ละพื้นที่ จนได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 100 คน

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ (เรียงลำดับจากน้อยที่สุดจนถึงมากที่สุด) จากนั้นส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) พิจารณาจากค่า IOC มากกว่า 0.60 ขึ้นไป เมื่อนำแบบสอบถามไปทำการทดลองใช้ (Try Out) จำนวน 30 ชุด เพื่อทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นรวมอยู่ที่ 0.912

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดยเกณฑ์ในการคัดเลือกคือเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาการที่เกี่ยวข้องหรือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ตรง รวมจำนวนทั้งสิ้น 9 รูปหรือคน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ดำเนินการโดยผู้วิจัยลงพื้นที่ภาคสนาม และแบบออนไลน์ จำนวน 100 คน ภายหลังจากได้รับอนุญาตอย่างเป็นทางการจากหลักสูตรบัณฑิตศึกษาภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย แบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมีความสมบูรณ์ครบถ้วน 100% และผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เข้าสู่กระบวนการประมวลผลและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์

4.2 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบทางการกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 9 รูปหรือคน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นแนวทางการสนทนา ให้ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบอย่างอิสระตามแนวคิดของตนเอง การเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยยื่นหนังสือขอความอนุเคราะห์ ประสานวันเวลา สถานที่ และเตรียมอุปกรณ์บันทึกข้อมูลและขั้นการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคย ชี้แจงวัตถุประสงค์ ขออนุญาตบันทึกเสียง พร้อมทั้งรับรองการเก็บข้อมูลเป็นความลับตามความสมัครใจของผู้ให้สัมภาษณ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อบรรยายคุณลักษณะของข้อมูล สำหรับการทดสอบสมมติฐานจะใช้สถิติเชิงอนุมานด้วยวิธีการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ (Correlation Coefficient) วัดระดับความสัมพันธ์ของตัวแปร และผู้วิจัยได้เลือกใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

5.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Statics)

ผลการวิจัย

1. ระดับการลดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครราชสีมา พบว่า
ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการลดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครราชสีมา โดยภาพรวม

(n = 100)			
การลดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลาง นครราชสีมา	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและทัศนคติ	3.49	0.46	ปานกลาง
2. ด้านการศึกษาและการฝึกอาชีพ	3.55	0.76	มาก
3. ด้านประสบการณ์ทำงาน	3.35	0.53	ปานกลาง
4. ด้านการดูแลสุขภาพร่างกาย	3.47	0.57	ปานกลาง
5. ด้านการดูแลสุขภาพจิต	3.42	0.58	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.46	0.39	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการลดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$, S.D.=0.39) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการศึกษาและการฝึกอาชีพ ($\bar{X} = 3.55$, S.D.=0.76) รองลงมาคือ ด้านการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและทัศนคติ ($\bar{X} = 3.49$, S.D.=0.46) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านประสบการณ์ทำงาน ($\bar{X} = 3.35$, S.D.=0.53)

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริตธรรมกับการลดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครราชสีมา

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริตธรรมกับการลดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลาง นครราชสีมา

(n = 100)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์(Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)						
ตัวแปร	ด้านการ ปรับเปลี่ยน พฤติกรรม และทัศนคติ	ด้าน การศึกษา และการ ฝึกอาชีพ	ด้าน ประสบการณ์ การทำงาน	ด้านการดูแล สุขภาพ ร่างกาย	ด้านการ ดูแล สุขภาพจิต	รวม
กายสุจริต ประพฤติชอบ ด้วยกาย	0.632**	0.577**	0.602**	0.560**	0.642**	0.710**
วจีสุจริต ประพฤติชอบ ด้วยวาจา	0.648**	0.616**	0.645**	0.681**	0.656**	0.776**
มโนสุจริต ประพฤติชอบ ด้วยใจ	0.620**	0.627**	0.623**	0.599**	0.673**	0.739**
รวม	0.731**	0.699**	0.723**	0.725**	0.671**	0.761**

** มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริตธรรมกับการลดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครราชสีมา มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลาง ($R=0.761^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครราชสีมา พบว่า 1) กายสุจริต การเข้าร่วมกิจกรรมฟื้นฟูพฤติกรรมผู้ต้องขังอย่างสม่ำเสมอ ดูแลความเรียบร้อยและความปลอดภัยในพื้นที่ควบคุม 2) วจีสุจริต การพูดให้กำลังใจแก่ผู้ต้องขังที่ต้องการกลับตัว ใช้คำพูดสุภาพเมื่อต้องตักเตือนหรือตัดสินใจ สื่อสารอย่างตรงไปตรงมาโดยไม่บิดเบือนความจริง 3) มโนสุจริต ความคิดเมตตาและปรารถนาดีต่อผู้ต้องขังทุกคน ตั้งใจจริงในการฟื้นฟูพฤติกรรมผู้ต้องขังอย่างต่อเนื่อง ไม่อคติหรือเลือกปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับการลดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการศึกษาและการฝึกอาชีพ รองลงมาคือ ด้านการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและทัศนคติ ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครราชสีมา มีโอกาสเข้าถึงกิจกรรมการศึกษาและการฝึกอาชีพอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรมมากกว่าด้านอื่น การจัดอบรมทักษะอาชีพ การศึกษานอกระบบ และหลักสูตรเสริมความรู้ต่าง ๆ ช่วยให้ผู้ต้องขังเห็นทางเลือกใหม่ในการทำงานหลังพ้น

โทษ จึงเกิดแรงจูงใจที่จะไม่กลับไปสู่พฤติกรรมเดิม ด้านการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและทัศนคติแม้จะได้รับการส่งเสริมผ่านกิจกรรมธรรมะ การเจริญสติ และการแนะแนวชีวิต แต่การเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจและทัศนคติเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลาและขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้ต้องขังแต่ละคน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาณุวัฒน์ มีเพียร และ บุญเหลือ บุญมาลา (2565) ได้วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางอุดรธานี” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรกมล ยงดี และคณะ (2568) ได้วิจัยเรื่อง “ปัจจัยและแนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำในผู้ต้องขังคดียาเสพติด กรณีศึกษาจากเรือนจำกลางนครปฐมและเรือนจำกลางบางขวาง” ผลการวิจัยพบว่า การป้องกันการกระทำผิดซ้ำในผู้ต้องขังคดียาเสพติด กรณีศึกษาจากเรือนจำกลางนครปฐมและเรือนจำกลางบางขวาง ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

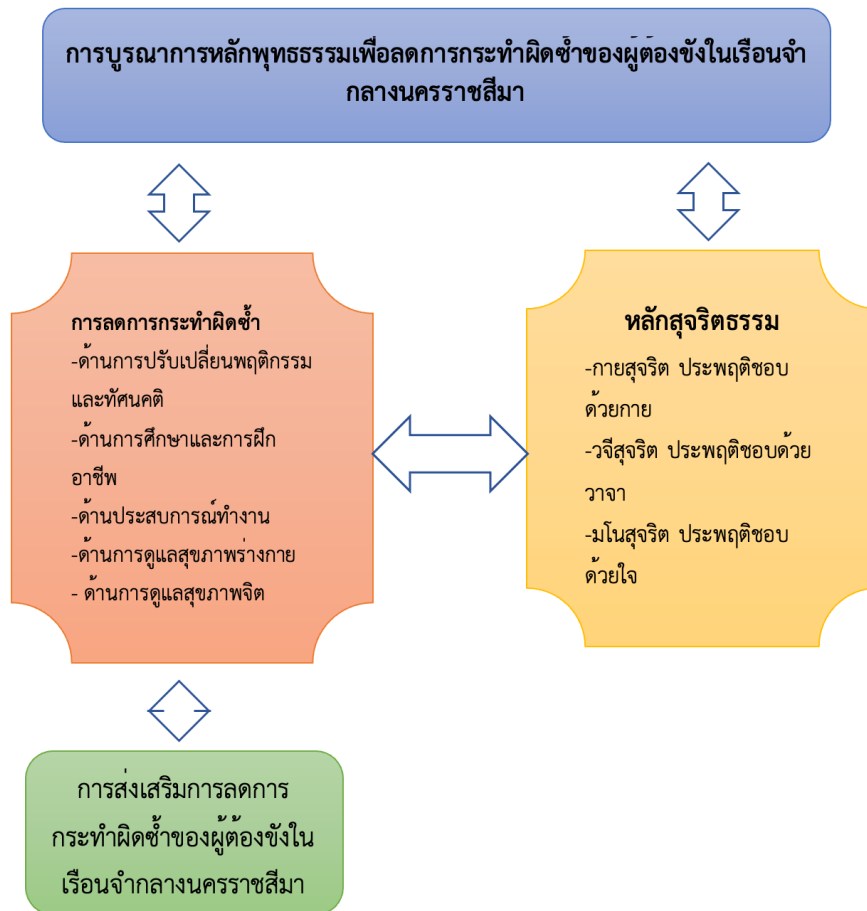
2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริตธรรมกับการลดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครราชสีมา มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้เพราะ หลักสุจริตธรรมทั้งสามด้าน แม้จะมีบทบาทสำคัญต่อการปรับพฤติกรรมผู้ต้องขัง แต่การเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจและพฤติกรรมต้องอาศัยเวลาความต่อเนื่อง และปัจจัยแวดล้อมที่เหมาะสม ผู้ต้องขังบางส่วนสามารถนำหลักสุจริตธรรมไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การควบคุมอารมณ์ การใช้เวลาว่างอย่างเหมาะสม และการคิดเมตตาต่อผู้อื่น ทำให้พฤติกรรมเสี่ยงลดลง แต่ก็ยังมีผู้ต้องขังบางกลุ่มที่ยังปรับตัวได้ไม่เต็มที่ เนื่องจากความเครียด ภูมิหลังชีวิต หรือขาดแรงสนับสนุนจากครอบครัวและสังคมภายนอก สอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระชัย เหล่าลงอินทร์ และคณะ (2552) ได้วิจัยเรื่อง “การกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม” ผลการวิจัยพบว่า ระดับการศึกษา และจำนวนครั้งที่กระทำความผิด มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรรศพล ชุนรัง (2556) งานวิจัยเรื่อง “สาเหตุการกระทำผิดซ้ำคดีเกี่ยวกับทรัพย์: ศึกษาเฉพาะกรณีความผิดฐานลักทรัพย์นักโทษเด็ดขาดฝ่ายควบคุมแดน 8 เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร” ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางสังคมมีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดซ้ำในระดับสูงที่สุดเมื่อเทียบกับปัจจัยอื่น โดยเฉพาะความสัมพันธ์ในครอบครัว ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน สภาพแวดล้อมในสังคม ภาวะทางเศรษฐกิจ และการติดต่อกับกลุ่มอาชญากร ซึ่งเป็นปัจจัยหลักต้นสำคัญที่ส่งผลต่อโอกาสในการกลับมากระทำผิดซ้ำอย่างมีนัยสำคัญ ขณะเดียวกัน ปัจจัยด้านจิตวิทยา เช่น การถูกชักจูง ความไม่เกรงกลัวกฎหมาย ทัศนคติต่อการลงโทษ และระดับความรับผิดชอบส่วนตัว พบว่า มีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมในระดับสูง และส่งผลต่อการกระทำผิดซ้ำโดยอ้อม ผ่านกระบวนการตัดสินใจและการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัว สังคมภายนอกที่มีทัศนคติทางลบต่อผู้พ้นโทษ รวมถึงอุปสรรคในการหางานทำ พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางถึงสูงกับโอกาสการกลับมากระทำผิดซ้ำ โดยยิ่งถูกปฏิเสธจากสังคมมากเท่าใด ความเสี่ยงในการกลับไปสู่วงจรอาชญากรรมยิ่งสูงขึ้น

3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครราชสีมา ตามหลักสุจริตธรรม ประกอบด้วย 1. กายสุจริต ประพฤติชอบด้วยกาย 2. วาจาสุจริต ประพฤติชอบด้วยวาจา 3. มโนสุจริต ประพฤติชอบด้วยใจ เป็นหลักธรรมารประพฤติชอบด้วยความสัตย์จริง ซื่อตรง มีเจตนาบริสุทธิ์

และกระทำการทุกอย่างด้วยความถูกต้องดีงามซึ่งส่งเสริมลดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิติยา อัสชาศัย (2567) ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมการไปใช้สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่น ของประชาชนในเขตเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง” ผลการวิจัยพบว่า หลักกายสุจริต ประชาชนควรเตรียมตัวและศึกษาข้อมูลก่อนใช้สิทธิเลือกตั้ง เพื่อรักษากฎระเบียบและไม่ทำผิดกติกา ควรให้เกียรติสถานที่และศึกษาผลงานของผู้สมัครที่ผ่านมาหมายถึงการตรวจสอบความประพฤติของตัวแทนที่เลือก หลักกจสุจริต ประชาชนควรตระหนักถึงสิทธิและเสรีภาพของตนเอง ขณะเดียวกันต้องเคารพสิทธิของผู้อื่นและปฏิบัติตามกฎหมายและระบอบประชาธิปไตย หลักมโนสุจริต ก่อนเลือกตั้ง ประชาชนควรคิดแยกแยะคุณสมบัติของผู้สมัคร โดยเลือกผู้ที่มีความประพฤติดีและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม การวางแผนก่อนการลงคะแนนจะช่วยให้เลือกตัวแทนที่เหมาะสมมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมานะ อภิวัฒนโน (ยีนยง) (2566) ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ในตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์หลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในตำบล บางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี สรุปได้ดังนี้ 1) ด้านกายสุจริต พบว่า นักการเมืองท้องถิ่น จะต้องทำสิ่งที่ดีงามถูกต้อง ควรให้ความช่วยเหลือประชาชนด้วยการให้สิ่งที่ประชาชนขาดแคลนเพื่อเยียวยาความเดือดร้อน ให้ความรู้ ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ และมีความเสียสละทุ่มเททำงานเพื่อประชาชนในท้องถิ่น 2) ด้านวจีสุจริต พบว่า นักการเมืองท้องถิ่นจะต้องทำสิ่งที่ดีงามถูกต้อง ควรรักษาคำมั่นสัญญาที่ได้ให้ไว้กับประชาชน และสามารถทำในสิ่งที่พูดไว้กับประชาชนได้ จึงจะได้รับความเคารพนับถือ ความเลื่อมใสศรัทธาจากประชาชน 3) ด้านมโนสุจริต พบว่า นักการเมืองท้องถิ่นควรมีความเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวม มีความปรารถนาดีมุ่งมั่นตั้งใจทุ่มเทในการทำงาน ทำหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความซื่อสัตย์สุจริต อย่างเต็มความสามารถ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนในท้องถิ่น และสังคมต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครราชสีมา” สามารถอธิบายได้ว่า

1. การลดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครราชสีมา การลดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยหลายปัจจัยร่วมกัน โดยเริ่มจากการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและทัศนคติให้ผู้ต้องขังตระหนักถึงโทษของการกระทำที่ผ่านมา พร้อมเปิดใจยอมรับความผิดและมีความตั้งใจที่จะเปลี่ยนแปลงตนเอง การอบรมธรรมะ การฝึกสติ และการแนะแนวชีวิตช่วยให้ผู้ต้องขังคิดอย่างมีเหตุผลมากขึ้น ลดความก้าวร้าว และมองอนาคตในทางสร้างสรรค์ ด้านการศึกษาและการฝึกอาชีพก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ผู้ต้องขังมีโอกาสพัฒนาความรู้และทักษะใหม่ ซึ่งนำไปสู่ทางเลือกในการประกอบอาชีพสุจริตเมื่อพ้นโทษ ทำให้มีความมั่นใจและลดโอกาสกลับไปสู่วงจรผิดเดิม ประสบการณ์ทำงานภายในเรือนจำ เช่น งานบริการ งานฝีมือ หรือการทำงานเป็นทีม ช่วยให้ผู้ต้องขังเรียนรู้วินัย ความรับผิดชอบ และการทำงานอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการใช้ชีวิตในสังคม ด้านสุขภาพร่างกายก็มีบทบาทไม่น้อย การออกกำลังกาย การดูแลสุขภาพอนามัย และการได้รับบริการทางการแพทย์ที่เหมาะสมช่วยลดความเครียดและเพิ่มสมรรถภาพร่างกาย ทำให้ผู้ต้องขังมีพลังในการปรับตัวและพัฒนาตนเอง ขณะเดียวกัน การดูแลสุขภาพจิตเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

เพราะผู้ต้องขังจำนวนมากมีความวิตกกังวล ซึมเศร้า หรือความกดดัน การให้คำปรึกษา การทำสมาธิ กิจกรรมบำบัด และการสร้างพื้นที่ปลอดภัยทางอารมณ์ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งภายในใจ

2. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลาง นครราชสีมา การลดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังสามารถทำได้อย่างเป็นรูปธรรมเมื่อมีการบูรณาการ หลักสุจริตธรรม ซึ่งประกอบด้วยกายสุจริต วาสุจริต และมโนสุจริต เพื่อนำไปใช้ทั้งในกระบวนการฟื้นฟูและการดูแลผู้ต้องขังภายในเรือนจำ โดยเริ่มจาก กายสุจริต ซึ่งหมายถึงการประพฤติชอบด้วยการกระทำ การฝึกให้ผู้ต้องขังทำกิจกรรมที่มีระเบียบ เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมฟื้นฟู การทำงานบริการ หรือการปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด ช่วยให้พวกเขาเรียนรู้วินัย ความรับผิดชอบ และความซื่อสัตย์ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ในด้านวาสุจริต การใช้คำพูดสุภาพ ไม่ดูหมิ่น และไม่ใช้คำรุนแรงต่อผู้อื่น รวมทั้งการสื่อสารด้วยความจริงใจและสร้างสรรค์ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยลดความขัดแย้งภายในเรือนจำ อีกทั้งยังช่วยฟื้นฟูความมั่นใจและกำลังใจแก่ผู้ต้องขังที่ตั้งใจกลับตัว ทำให้เกิดความไว้วางใจและส่งเสริมบรรยากาศที่เอื้อต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และมโนสุจริต เป็นหัวใจหลักของการเปลี่ยนแปลงภายในจิตใจผู้ต้องขัง การฝึกให้คิดดี มีเมตตา ไม่อคติ รวมถึงการปลูกฝังให้เชื่อมั่นว่าการทำดีจะนำไปสู่ชีวิตที่ดีขึ้น ช่วยให้ผู้ต้องขังควบคุมอารมณ์ ลดความโกรธ ความอาฆาต และความต้องการตอบโต้ เมื่อจิตใจสงบและมองโลกในแง่ดีมากขึ้น การกระทำผิดซ้ำย่อมลดลงเป็นธรรมชาติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) เรือนจำกลางควรกำหนดนโยบายสร้างโอกาสในการฝึกงานอย่างเท่าเทียมสำหรับผู้ต้องขังทุกกลุ่ม และแนวทางและมาตรฐานกลางให้เรือนจำทุกแห่งดำเนินการเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังทุกคนสามารถเข้าถึงการฝึกงานได้
- 2) เรือนจำกลางควรพัฒนานโยบายส่งเสริมการฝึกงานจริงในเรือนจำ ให้เรือนจำมีความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก สถานประกอบการ วิทยาลัยอาชีวศึกษา หรือภาคเอกชน เพื่อจัดให้มีการฝึกงานจริงที่สอดคล้องกับตลาดแรงงาน ทำให้ผู้ต้องขังได้รับประสบการณ์ที่สามารถนำไปใช้ได้จริงหลังพ้นโทษ
- 3) เรือนจำกลางกำหนดนโยบายด้านสุขภาพจิตผู้ต้องขังให้เป็นวาระสำคัญของเรือนจำ รัฐควรสนับสนุนงบประมาณ บุคลากร และเครื่องมือด้านสุขภาพจิตอย่างเพียงพอ เพื่อให้เรือนจำสามารถจัดกิจกรรมฟื้นฟูจิตใจ กลุ่มให้คำปรึกษา กลุ่มสมาธิบำบัด หรือกิจกรรมจิตอาสาได้อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

- 1) เรือนจำกลางควรจัดทำแผนฝึกงานที่ชัดเจน ให้ผู้ต้องขังหมุนเวียนฝึกในงานด้านต่าง ๆ เช่น งานช่าง งานครัว งานเกษตร หรือการผลิตสินค้า พร้อมมีผู้ควบคุมงานคอยให้คำแนะนำและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดทักษะที่นำไปใช้ได้จริงหลังพ้นโทษ

2) เรือนจำกลางควรพัฒนากระบวนการสร้างโอกาสในการฝึกงานอย่างเท่าเทียม ควรประกาศเกณฑ์การเข้าร่วมฝึกงานอย่างโปร่งใส ใช้ระบบสมัครตามความสนใจ หรือพิจารณาจากความพร้อมของผู้ต้องขัง เพื่อไม่ให้เกิดความลำเอียง และเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังทุกคนได้พัฒนาตนเองอย่างเป็นธรรม

3) เรือนจำกลางควรสนับสนุนกิจกรรมฟื้นฟูสุขภาพจิตอย่างต่อเนื่อง จัดกิจกรรมที่ช่วยคลายความเครียด การทำสมาธิ ศิลปะบำบัด ดนตรีบำบัด หรือกิจกรรมกีฬา เพื่อช่วยปรับสมดุลอารมณ์ของผู้ต้องขัง ลดความก้าวร้าว และเสริมทักษะการควบคุมอารมณ์

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยและแนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำในผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครราชสีมา

2) ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักสังคหวัตถุธรรมเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครราชสีมา

3) ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในเรือนจำหลายพื้นที่หรือเรือนจำประเภทอื่น เช่น เรือนจำชาย เรือนจำหญิงหรือทัณฑสถานบำบัดยาเสพติด เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการฟื้นฟูและการลดการกระทำผิดซ้ำในบริบทที่แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- กรมราชทัณฑ์. (2566). รายงานสถิติจำนวนผู้ต้องขังและอัตราการกระทำผิดซ้ำ. กรุงเทพฯ: กรมราชทัณฑ์.
- กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร (กพร.). กรมราชทัณฑ์. (2564). *รวมพลังขับเคลื่อน 8 มิติยกระดับสร้างความปลอดภัย*. นนทบุรี: กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร (กพร.) กรมราชทัณฑ์.
- ทรงยศพล ขุนรัง. (2556). สาเหตุการกระทำผิดซ้ำคดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน: ศึกษาเฉพาะกรณีความผิดฐานลักทรัพย์ นักโทษเด็ดขาดฝ่ายควบคุมแดน 8 เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกริก.
- พรกมล ยังดี และคณะ. (2568). ปัจจัยและแนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำในผู้ต้องขังคดียาเสพติด กรณีศึกษาจากเรือนจำกลางนครปฐมและเรือนจำกลางบางขวาง. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 9(1), 75-89.
- พระมานะ อภิวิทย์โน (ยีนยง). (2566). การประยุกต์หลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี. *สารนิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ภาณุวัฒน์ มีเพียร และบุญเหลือ บุบผามาลา. (2565). ปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางอุดรธานี. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(2), 17-32.
- วรรณ อินทร์จันทร์. (2564). การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้ต้องขังผ่านกิจกรรมธรรมะในเรือนจำ. *วารสารการบริหารและพัฒนา*, 13(1), 99-114.

วีระชัย เหล่าลงอินทร์ และคณะ. (2552). การกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม.

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 3(1), 29-38.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2563). คู่มือหลักสุจริต 3 เพื่อส่งเสริมคุณธรรมของข้าราชการ.

กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.

อติติยา อัชชาศัย. (2567). การประยุกต์หลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมการไปใช้สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชน

ในเขตเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง. วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมการบริหาร, 7(6), 248-260.

Cullen, F.T. & Gendreau, P. (2000). Assessing Correctional Rehabilitation: Policy, Practice, and Prospects. *Criminal Justice*, 3(2), 109–175.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.

พุทธบูรณาการเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกทางการเมืองให้แก่ประชาชน ของเทศบาลนครนครราชสีมา

BUDDHIST INTEGRATION FOR STRENGTHENING POLITICAL CONSCIOUSNESS AMONG CITIZENS IN NAKHON RATCHASIMA TOWN MUNICIPALITY

บดินทร์ อิมหาญ และพระธรรมธรมณัส ชยปัญโญ

Bodin Imhan and Phra Thammathon Manat Chayapanyo

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: BodinImhan2566@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการเสริมสร้างจิตสำนึกทางการเมืองให้แก่ประชาชนของเทศบาลนครนครราชสีมา 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการเสริมสร้างจิตสำนึกทางการเมืองให้แก่ประชาชนของเทศบาลนครนครราชสีมา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อนำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกทางการเมืองให้แก่ประชาชนของเทศบาลนครนครราชสีมา โดยการวิจัยเป็นแบบผสมวิธีดังนี้ การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 379 คน โดยใช้แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.939 วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าเอฟ และการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน ด้วยการสัมภาษณ์และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการเสริมสร้างจิตสำนึกทางการเมืองให้แก่ประชาชนของเทศบาลนครนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.47$, S.D.=0.56) 2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการเสริมสร้างจิตสำนึกทางการเมืองให้แก่ประชาชนของเทศบาลนครนครราชสีมา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ 3. พุทธบูรณาการเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกทางการเมืองให้แก่ประชาชนของเทศบาลนครนครราชสีมา ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ 1) ทาน การให้ การเสียสละ การแบ่งปัน เทศบาลจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ให้มีส่วนร่วมทางการเมือง 2) ปิยวาจา การพูดดีต่อกันให้เกิดความสามัคคี เทศบาลสื่อสารนโยบายและข้อมูลทางการเมืองด้วยภาษาที่ชัดเจนและเป็นมิตร 3) อตถจริยา การช่วยเหลือกัน เทศบาลช่วยเหลืออำนวยความสะดวกให้ประชาชนผู้สูงอายุหรือผู้พิการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง 4) สมานัตตตา การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ เทศบาลจัดกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างต่อเนื่องทุกปี เผยแพร่ข้อมูลทางการเมืองอย่างสม่ำเสมอผ่านช่องทางหลากหลาย

คำสำคัญ พุทธบูรณาการ; สร้างจิตสำนึก; การเมือง; ประชาชน

Abstract

The objectives of this research article were: 1) to study the level of political consciousness enhancement among the citizens of Nakhon Ratchasima City Municipality; 2) to compare citizens' opinions regarding this enhancement based on personal factors; and 3) to propose a Buddhist integration approach to enhance political consciousness among the citizens of Nakhon Ratchasima City Municipality. A mixed-methods research design was employed. Quantitative data were collected from a sample of 379 individuals using a questionnaire with an overall reliability coefficient of 0.939; data analysis involved frequencies, percentages, means, standard deviations, and F-tests. Qualitative data were collected from nine key informants through interviews and analyzed using descriptive content analysis.

The research findings revealed that: 1. The overall level of political consciousness enhancement among the citizens of Nakhon Ratchasima City Municipality was moderate ($\bar{x} = 3.47$, S.D. = 0.56). 2. Comparisons of opinions regarding the enhancement of political consciousness based on personal factors showed no significant differences; thus, the research hypothesis was rejected. 3. A Buddhist integration approach to enhance political consciousness among the citizens of Nakhon Ratchasima City Municipality was proposed based on the *Sangahavatthu 4* (Virtues for Group Solidarity) principles, specifically *Dana* (giving, sacrifice, and sharing): the municipality allocates budgets to organize activities that promote political knowledge among the citizens. ...to participate in politics; 2) *Piyavaca* (Pleasant Speech): Speaking kindly to foster unity—the municipality communicates policies and political information using clear, friendly language; 3) *Atthacariya* (Beneficial Conduct): Helping one another—the municipality facilitates the participation of the elderly and persons with disabilities in the electoral process; 4) *Samanattata* (Impartiality/Consistency): Being consistent—the municipality organizes activities to promote political participation annually and consistently disseminates political information through various channels.

Keywords: Buddhist Integration; Raising Awareness; Politics; Citizens.

บทนำ

จิตสำนึกทางการเมืองเป็นองค์ประกอบสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพราะสะท้อนถึงความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกนึกคิด ทศนคติ และการตระหนักรู้ของประชาชนที่มีต่อการเมือง การปกครอง และสถาบันทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ จิตสำนึกทางการเมืองจึงมิได้หมายถึงเพียงการรับรู้ข่าวสารหรือความรู้เกี่ยวกับการเมืองเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงความสนใจ การมีส่วนร่วม ความตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง การเคารพกฎหมายและเสรีภาพของผู้อื่น ตลอดจนความรับผิดชอบต่อประโยชน์ส่วนรวม (สุทธิโชติ รัตนแสงเสถียร, 2553) จิตสำนึกดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมทางการเมืองและเป็นพื้นฐานสำคัญของประชาธิปไตย หากประชาชนตระหนักถึงคุณค่าของเสรีภาพ ความเสมอภาค ความยุติธรรม หลักนิติธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม ย่อมเอื้อต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ ทั้งการเลือกตั้ง การแสดงความคิดเห็น การตั้งคำถามต่อการใช้อำนาจ การติดตามตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ และการเสนอแนะทางพัฒนาสังคม (วรากรณ์ สามโกเศศ, 2546) ดังนั้น การพัฒนาประชาธิปไตยจึงไม่อาจอาศัยเพียงรัฐธรรมนูญ กฎหมาย หรือสถาบันทางการเมือง แต่จำเป็นต้องพัฒนาพลเมืองให้มีความรู้ ความตื่นตัว และสามารถใช้สิทธิทางการเมืองอย่างรับผิดชอบ โดยเฉพาะการส่งเสริมประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ และร่วมตรวจสอบนโยบายสาธารณะ อันจะนำไปสู่การสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งและยั่งยืน (อภิชาติ สถิตนิรามัย, 2556)

การพัฒนาจิตสำนึกทางการเมืองยังเป็นประเด็นสำคัญ เนื่องจากประชาชนบางส่วนอาจยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่ และบทบาทของตนในฐานะพลเมือง รวมทั้งได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมทางการเมืองแบบอุปถัมภ์ การสื่อสารข้อมูลที่ไม่ครบถ้วน และการขาดโอกาสในการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง จึงจำเป็นต้องส่งเสริมการเรียนรู้ทางการเมืองผ่านครอบครัว สถานศึกษา สื่อมวลชน ชุมชน และกิจกรรมสาธารณะ เพื่อให้ประชาชนสามารถวิเคราะห์ข้อมูล แยกแยะข้อเท็จจริง ยอมรับความแตกต่างทางความคิดเห็น และมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ (สมชาย ปรีชาศิลป์กุล, 2560) สำหรับเทศบาลนครนครราชสีมา ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่และเป็นศูนย์กลางสำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองของประชาชนมีความสำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจากประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนา ติดตามการดำเนินงาน และตรวจสอบการใช้อำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้โดยตรง โดยเฉพาะสังคมหวัด 4 ได้แก่ ทาน ปิยาวาจา อัตถจริยา และสมานตตตมา มาประยุกต์ใช้ สามารถส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูล การสื่อสารด้วยความสุจริต และสร้างสรรค์ (อง.จตุกก. (ไทย) 21/32/256) การช่วยเหลือเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และการปฏิบัติต่อบุคคลอย่างเสมอภาค ซึ่งอาจนำไปสู่การเสริมสร้างจิตสำนึกทางการเมืองที่มุ่งประโยชน์สาธารณะ ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ลดความขัดแย้ง และสนับสนุนการพัฒนาประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น (พัชรสิโรต, 2555)

ดังนั้นผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเรื่อง พุทธบูรณาการเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกทางการเมืองให้แก่ประชาชนของเทศบาลนครนครราชสีมา เพื่อเป็นแนวทางในการประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาซึ่งมีคุณค่าทางจริยธรรมและจิตสำนึกสาธารณะ ให้เข้ากับกระบวนการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระดับท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ และบทบาทของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย อันจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนในการกำหนดทิศทางการพัฒนาสังคมและการเมืองภายในชุมชนของตนเอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการเสริมสร้างจิตสำนึกทางการเมืองให้แก่ประชาชนของเทศบาลนครราชสีมา
2. เพื่อเปรียบเทียบการเสริมสร้างจิตสำนึกทางการเมืองให้แก่ประชาชนของเทศบาลนครราชสีมา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อนำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกทางการเมืองให้แก่ประชาชนของเทศบาลนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี ได้แก่การวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้การแจกแบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1) ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหญ่ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก จำนวน 7,112 คน (เทศบาลนครนครราชสีมา, 2568)

2.2) กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) จากประชากรในพื้นที่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 379 คน

2.3) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยกำหนดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากผู้ทรงคุณวุฒิจากความเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยแบบเจาะจง จำนวน 9 รูปหรือคน แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้ 1) กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานทางด้านพระพุทธศาสนา 2) กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ 3) ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการ และ 4) กลุ่มประชาชน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1) การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ 1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2. แบบสอบถามเกี่ยวกับหลักสุจริต 3, และ 3. แบบสอบถามเกี่ยวกับพุทธบูรณาการเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกทางการเมืองให้แก่ประชาชนของเทศบาลนครนครราชสีมา ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิกเคิร์ต (Likert, R., 1967) แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 รูปหรือคน ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of Item Objective Congruence = IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.60 ขึ้นไป แสดงว่าแบบสอบถามมีความเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยได้

3.2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยกำหนดประเด็นสำคัญในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับพุทธบูรณาการเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกทางการเมืองให้แก่ประชาชนของเทศบาลนครนครราชสีมา

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1) การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ ขึ้นไปที่กลุ่มตัวอย่าง ด้วยการแจกแบบสอบถาม จำนวน 379 ชุด ตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลแบบสองถาม 100% และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติสำหรับสังคมศาสตร์

4.2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปคน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างในการเก็บรวบรวมข้อมูล นำส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์ ทำการกำหนดนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1) การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าเอฟ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทาง และการวิจัยเชิงคุณภาพ

5.2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ระดับการเสริมสร้างจิตสำนึกทางการเมืองให้แก่ประชาชนของเทศบาลนครนครราชสีมา ดังตารางที่ 1

(n=398)

การเสริมสร้างจิตสำนึกทางการเมืองให้แก่ประชาชนของ เทศบาลนครนครราชสีมา	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการมีความสามารถในการปกครองตนเอง	3.49	0.45	ปานกลาง
2. ด้านการมีส่วนร่วม	3.54	0.71	มาก
3. ด้านการมีความสามัคคี	3.35	0.52	ปานกลาง
4. ด้านการมีระเบียบทางสังคม	3.48	0.57	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.47	0.56	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการเสริมสร้างจิตสำนึกทางการเมืองให้แก่ประชาชนของเทศบาลนครนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.47$, S.D.=0.56) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วม ($\bar{x} = 3.54$, S.D.=0.71) รองลงมาคือ ด้านการมีความสามารถในการปกครองตนเอง ($\bar{x} = 3.49$, S.D.=0.45) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีความสามัคคี ($\bar{x} = 3.35$, S.D.=0.52) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างจิตสำนึกทางการเมืองให้แก่ประชาชนของเทศบาลนครนครราชสีมา โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล ดังตารางที่ 2

สมมติฐานที่	t	F	Sig.	ผลการศึกษา	
				ยอมรับ	ปฏิเสธ
สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีการเสริมสร้างจิตสำนึกทางการเมืองให้แก่ประชาชนของเทศบาลนครนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน	-	1.267	0.283	-	✓
สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีการเสริมสร้างจิตสำนึกทางการเมืองให้แก่ประชาชนของเทศบาลนครนครราชสีมา แตกต่างกัน	-	1.114	0.236	-	✓
สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการเสริมสร้างจิตสำนึกทางการเมืองให้แก่ประชาชนของเทศบาลนครนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน	-	0.855	0.426	-	✓
สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีการเสริมสร้างจิตสำนึกทางการเมืองให้แก่ประชาชนของเทศบาลนครนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน	-	2.238	0.108	-	✓
สมมติฐานที่ 5 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีการเสริมสร้างจิตสำนึกทางการเมืองให้แก่ประชาชนของเทศบาลนครนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน	-	1.126	0.224	-	✓

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างจิตสำนึกทางการเมืองให้แก่ประชาชนของเทศบาลนครนครราชสีมา โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีเปรียบเทียบการเสริมสร้างจิตสำนึกทางการเมืองให้แก่ประชาชนของเทศบาลนครนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การพุทธบูรณาการเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกทางการเมืองให้แก่ประชาชนของเทศบาลนครนครราชสีมา ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ 1) ทาน การให้ การเสียสละ การแบ่งปัน เทศบาลจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน สนับสนุนทรัพยากรแก่ชุมชนในการจัดเวทีแสดงความคิดเห็นทางการเมืองให้ความช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางให้สามารถเข้าถึงการมีส่วนร่วมทางการเมือง 2) ปิยวาจา การพูดดีต่อกันให้เกิดความสามัคคี เทศบาลสื่อสารนโยบายและข้อมูลทางการเมืองด้วยภาษาที่ชัดเจนและเป็นมิตร จัดเวทีให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผยด้วยความเคารพ ใช้ภาษาสุภาพและสร้างสรรค์ในการรณรงค์เรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง 3) อัตถจริยา การช่วยเหลือกัน เทศบาลช่วยเหลือในการจัดการพื้นที่หรือเวทีสำหรับประชาชนแสดงออกทางการเมือง อำนวยความสะดวกให้ประชาชนผู้สูงอายุหรือผู้พิการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง ส่งเสริมการร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อจัดอบรมความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน 4) สมานัตตตา การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ เทศบาลจัดกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างต่อเนื่องทุกปี เผยแพร่ข้อมูลทางการเมืองอย่างสม่ำเสมอผ่านช่องทางหลากหลาย ดำเนินงานตามหลักความยุติธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติทางการเมือง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับการเสริมสร้างจิตสำนึกทางการเมืองให้แก่ประชาชนของเทศบาลนครนครราชสีมาสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ระดับการเสริมสร้างจิตสำนึกทางการเมืองให้แก่ประชาชนของเทศบาลนครนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วม รองลงมาคือ ด้านความสามารถในการปกครองตนเอง ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ระดับการเสริมสร้างจิตสำนึกทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครราชสีมาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สะท้อนว่าแม้ประชาชนจะมีความตื่นตัวทางการเมืองในระดับหนึ่ง แต่ยังต้องการการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ภาพรวมของจิตสำนึกทางการเมืองยังไม่สูงมากนัก ส่งผลให้ผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสมบัติ ธนบุญญ (ฉลองนิติดีกุล) (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองของเด็กและเยาวชนในจังหวัดสมุทรปราการ” ผลการวิจัยพบว่า จิตสำนึกทางการเมืองของเด็กและเยาวชนในจังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เขวงศักดิ์ เอี่ยมสำอางค์ (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง” ผลการวิจัยพบว่า จิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรีระยอง ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัย

ของ ฤทัยรัตน์ สุพษณานัย (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “จิตสำนึกทางการเมืองของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง” ผลการวิจัยพบว่า จิตสำนึกทางการเมืองของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างจิตสำนึกทางการเมืองให้แก่ประชาชนของเทศบาลนครนครราชสีมา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีการเสริมสร้างจิตสำนึกทางการเมืองให้แก่ประชาชนของเทศบาลนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ที่เป็นเช่นนี้เพราะ นโยบายและกิจกรรมของเทศบาลที่มุ่งส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองมักเป็นรูปแบบเดียวกันสำหรับประชาชนทุกกลุ่ม ไม่ได้จำแนกตามเพศ ช่วงวัย หรือรายได้ จึงทำให้ทุกกลุ่มได้รับประสบการณ์ที่ใกล้เคียงกันและมีระดับการรับรู้คล้ายคลึงกัน ประชาชนมีโอกาสเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลในลักษณะที่เท่าเทียม เช่น การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ การจัดเวทีชุมชน หรือการสื่อสารสาธารณะรูปแบบต่าง ๆ ส่งผลให้ความเข้าใจทางการเมืองไม่ได้แตกต่างกันอย่างชัดเจนตามปัจจัยส่วนบุคคล เทศบาลนครราชสีมา โครงสร้างสังคมเมืองเอื้อต่อการเข้าถึงบริการภาครัฐอย่างทั่วถึง ทำให้บทบาทของเทศบาลในการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองมีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตรกร ละออศรี (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในเทศบาลเมืองอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย แตกต่างสอดคล้องกับงานวิจัยของ ในการส่งเสริมหลักความเสมอภาค ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่าง สอดคล้องกับงานวิจัยของ เชษฐา ทรัพย์เย็น (2560) ได้วิจัยเรื่อง “การปกครองตนเองผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมและการมีจิตสำนึกประชาธิปไตยของประชาสังคม” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา และรายได้ มีส่วนร่วมและการมีจิตสำนึกประชาธิปไตยของประชาสังคมจังหวัดสมุทรสงคราม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานทุกข้อ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระปัญญา สุจิตโต (สีงาม) (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ และรายได้ มีจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ไม่แตกต่างกัน ปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

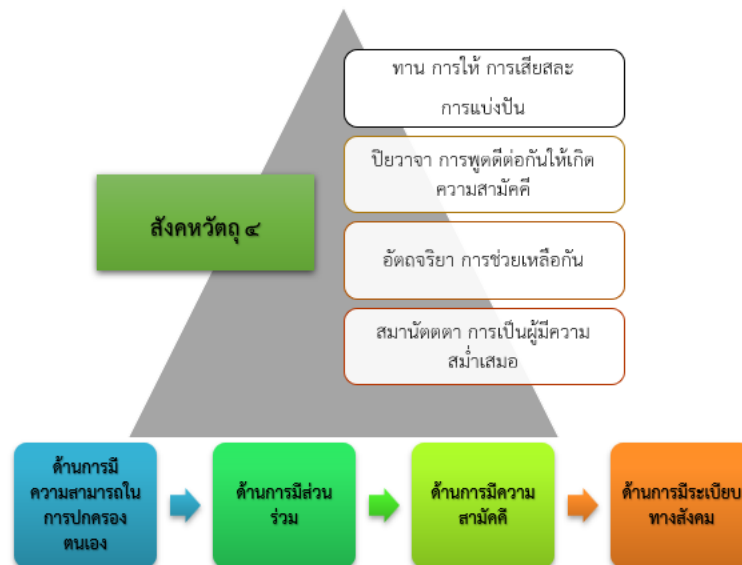
3. พุทธบูรณาการเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกทางการเมืองให้แก่ประชาชนของเทศบาลนครนครราชสีมา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

พุทธบูรณาการเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกทางการเมืองให้แก่ประชาชนของเทศบาลนครราชสีมา โดยหลักสังคหวัตถุ 4 เป็นหลักธรรมแห่งการอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูล ที่ช่วยส่งเสริม ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและประชาชนให้เกิดความไว้วางใจ ความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ ที่เป็นเช่นนี้

เพราะ สังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา ซึ่งล้วนเป็นพฤติกรรมที่ทำให้ชุมชนเกิดความผูกพัน ลดความขัดแย้ง และเพิ่มพลังการมีส่วนร่วมของประชาชน เมื่อเทศบาลนำหลักธรรมเหล่านี้มาใช้ในการบริการประชาชน การสื่อสาร การให้ข้อมูล และการบริหารกิจการบ้านเมือง จึงทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วม และพร้อมเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญาณิศา กุเวระไตรย์ (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “บทบาทของสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า หลักสังคหวัตถุ 4 ที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้อื่นเพื่อส่งเสริมบทบาทของสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ 1) ด้านทาน (การให้) โดยสตรีในอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา รู้จักการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปันเพื่อส่วนรวมอย่างเหมาะสม โดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน 2) ด้าน ปิยวาจา (การพูดจาอ่อนหวาน) สตรีมีวาจาที่สุภาพ ไพเราะ อ่อนน้อม ถ่อมตน อ่อนหวาน จริ่งใจทั้งต่อหน้าและลับหลัง 3) ด้านอตถจริยา (การช่วยเหลือกัน) สตรีมีการประพฤติปฏิบัติ โดยรู้จักและปฏิบัติตนในการทำประโยชน์ต่อ ด้วยความเต็มใจ ไม่เกียจงาน หรือเลื่องงาน 4) ด้านสมานัตตตา (การวางตัวให้เหมาะสม) สตรีมีการประพฤติปฏิบัติ โดยต้องเป็นผู้ที่ครองตน วางตนให้มีความเหมาะสม ถูกกาลเทศะ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระศิษฐพงษ์ วชิรญาณ (อพรรัมย์) (2567) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมสำหรับนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมสำหรับนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้หลักสังคหวัตถุ 4 คือ 1) ด้านทาน มีการบริจาคสิ่งของหรือให้ทานและความสุขส่วนตัวเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นที่ต้องการความช่วยเหลือประชาชนที่ตกทุกข์ได้ยาก 2) ด้านปิยวาจา ใช้วาจาอย่างสุภาพและเหมาะสมด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน ด้วยความจริงใจ มีเหตุผล เคารพให้เกียรติซึ่งกันและกัน 3) ด้านอตถจริยา การช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เสียสละไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน เป็นการบำเพ็ญกุศลบารมีให้แกประชาชน และ 4) ด้านสมานัตตตา การปฏิบัติงานเพื่อรักษาผลประโยชน์ให้กับประชาชนไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว ด้วยความจริงใจเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ที่ยากลำบากผู้นำที่ดีต้องมีสติ นิ่ง สุขุมเพื่อหาวิธีแก้ไข แล้วจัดการกับปัญหาต่าง ๆ มีใจเป็นกลางไม่ลำเอียงไปในทางที่ผิดหรือเห็นชอบต่อสิ่งที่ไม่ถูกต้อง

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย พบว่า การเสริมสร้างจิตสำนึกทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลนครนครราชสีมา มุ่งพัฒนาพลเมืองให้มีความรู้ ความรับผิดชอบ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น โดยบูรณาการหลักสภคหวัด 4 ได้แก่ ทาน ส่งเสริมการเสียสละและการแบ่งปันเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ปียวจา ส่งเสริมการสื่อสารอย่างสุภาพและสร้างสรรค์ อัตรจริยา ส่งเสริมการช่วยเหลือและร่วมกิจกรรมสาธารณะ และสมานัตตดา ส่งเสริมความเสมอภาคและการยอมรับความแตกต่าง นอกจากนี้ยังเน้นการพัฒนาความสามารถในการปกครองตนเอง การเรียนรู้สิทธิและหน้าที่ การมีส่วนร่วมทางการเมือง การแสดงความคิดเห็นและตรวจสอบการดำเนินงานของท้องถิ่น ตลอดจนการสร้างสามัคคีและความไว้วางใจในชุมชน ควบคู่กับการปลูกฝังระเบียบวินัยและการเคารพกฎหมาย แนวทางดังกล่าวช่วยให้ประชาชนเกิดความตระหนักในบทบาทหน้าที่ มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เคารพความคิดเห็นที่หลากหลาย และร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาท้องถิ่นอย่างสันติ โปร่งใส และยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) เทศบาลควรกำหนดนโยบายส่งเสริมการมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 เป็นวาระสำคัญของเทศบาลเพื่อผลักดันให้เกิดการพัฒนาการเมืองท้องถิ่นบนพื้นฐานของการให้ การพุดจาติ การช่วยเหลือกัน และการปฏิบัติอย่างเสมอภาค

2) เทศบาลควรพัฒนานโยบายเปิดพื้นที่สาธารณะอย่างต่อเนื่องสำหรับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของประชาชนเวทีประชาคมประจำไตรมาส เวทีระดมสมอง และเวทีรับฟังความคิดเห็นเชิงนโยบาย

3) เทศบาลควรกำหนดนโยบายสนับสนุนการสร้างร่วมมือข้ามกลุ่มในชุมชน กลุ่มเยาวชน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มผู้ประกอบการ เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมและลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงข้อมูล

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) เทศบาลควรจัดโครงการฝึกอบรมการสื่อสารเชิงพุทธให้แก่เจ้าหน้าที่เทศบาลโดยเน้นการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ติดต้อประชาชนเพื่อเสริมสร้างความไว้วางใจ

2) เทศบาลควรพัฒนากิจกรรมสานเสวนาชุมชน ใช้รูปแบบสนทนาเชิงสันติ วงกลมสนทนา หรือเวทีสะท้อนปัญหา เพื่อให้ทุกกลุ่มในชุมชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียม

3) เทศบาลควรสร้างเครือข่ายประชาชนอาสา ทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมระหว่างเทศบาลและครัวเรือนในแต่ละพื้นที่ เพื่อกระจายข้อมูลข่าวสารและรับฟังความคิดเห็นได้รวดเร็วและทั่วถึง

เอกสารอ้างอิง

จิตรกร ละออศรี. (2564). การสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

เชวงศักดิ์ เอี่ยมสำอางค์. (2566). การส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

เชษฐา ทรัพย์เย็น. (2560). การปกครองตนเองผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมและการมีจิตสำนึกประชาธิปไตยของประชาสังคม. วารสาร มจร. สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 6(1), 153-159.

ญาณิศา กุเวรไตรย์. (2566). บทบาทของสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา. วิชานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

เทศบาลนครนครราชสีมา. (11 มกราคม 2568). ข้อมูลชุมชนเทศบาลนครนครราชสีมา พ.ศ.2568. สืบค้นจาก <https://www.koracity.go.th/organiz-strupersonnel?dpm=3>

พระชินูปงศ์ วชิรญาณ (อพรรัมย์). (2567). *การส่งเสริมภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมสำหรับนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอดง จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระปัญญา สุจิตโต (สีงาม). (2564). *การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอมืองระยอง จังหวัดระยอง*. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาสมบัติ ธนปัญญา (ฉลองนิติกุล). (2566). *การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองของเด็กและเยาวชนในจังหวัดสมุทรปราการ*. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พัชร สีโรรส. (2555). *จิตสำนึกพลเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตยไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ฤทัยรัตน์ สุพษณานัย. (2557). “จิตสำนึกทางการเมืองของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วรารักษ์ สามโกเศศ. (2546). *วัฒนธรรมทางการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สมชาย ปรีชาศิลปปะกุล. (2560). *ประชาธิปไตยในบริบทไทย*. เชียงใหม่: ศูนย์ศึกษาเพื่อความเป็นธรรมทางสังคม.

สุทธิโชติ รัตนแสงเสถียร. (2553). *การสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.

อง.จตุกก. (ไทย) 21/32/256.

อภิชาติ สลิตนิรามัย. (2556). *ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม : แนวคิดและการพัฒนาในประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.

Likert, R. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale*. New York: Wiley & Son.

Taro Yamane. (1973). *Statistics : An Introductory Analysis*. Tokyo: Aoyama Gakuin University.

การสื่อสารทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของผู้บริหารองค์การบริหารส่วน ตำบลบ้านใหญ่ อำเภอมืองนครนายก จังหวัดนครนายก

POLITICAL COMMUNICATION ACCORDING TO BUDDHIST PRINCIPLES OF
ADMINISTRATORS OF BAN YAI SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION,
MUEANG NAKHON NAYOK DISTRICT, NAKHON NAYOK PROVINCE

พชรวิทย์ นาคคล้าย และประเทืองจิต บุญมาก

Phatcharawit Nakklai and Pratuangjit Bunmak

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: pacharavit159@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาระดับการสื่อสารทางการเมืองของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหญ่ อำเภอมืองนครนายก จังหวัดนครนายก 2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการสื่อสารทางการเมืองของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหญ่ อำเภอมืองนครนายก จังหวัดนครนายก โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3. เพื่อนำเสนอการสื่อสารทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหญ่ อำเภอมืองนครนายก จังหวัดนครนายก โดยการวิจัยเป็นแบบผสมวิธีดังนี้ การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 348 คน โดยใช้แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.892 วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าเอฟ และการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน ด้วยการสัมภาษณ์และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการสื่อสารทางการเมืองของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหญ่ อำเภอมืองนครนายก จังหวัดนครนายก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) 2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการสื่อสารทางการเมืองของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหญ่ อำเภอมืองนครนายก จังหวัดนครนายก โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย 3. การสื่อสารทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหญ่ อำเภอมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ตามหลักสุจริต 3 ได้แก่ 1) กายสุจริต ประพฤติชอบด้วยกาย ผู้บริหารแสดงออกถึงการกระทำที่สอดคล้องกับคำพูดทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อถือและศรัทธาในผู้ส่งสาร 2) วาสุจริต ประพฤติชอบด้วยวาจา ผู้บริหารควรให้ข้อมูลข่าวสารเป็นไปอย่างสุภาพ และถูกต้องตามความเป็นจริง ไม่สร้างความขัดแย้ง ข้อมูลข่าวสารชัดเจน 3) มโนสุจริต ประพฤติชอบด้วยใจ

ผู้บริหารมีความคิดบริสุทธิ์ มุ่งประโยชน์ส่วนรวม และไม่แสวงหาประโยชน์ส่วนตน และคำนึงถึงผลกระทบต่อประชาชน

คำสำคัญ : การสื่อสารทางการเมือง; พระพุทธศาสนา; องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

The objectives of this research article were: 1. to study the level of political communication among executives of the Ban Yai Subdistrict Administrative Organization, Mueang Nakhon Nayok District, Nakhon Nayok Province; 2. to compare public opinions regarding the political communication of these executives, classified by personal factors; and 3. to present a Buddhist approach to political communication for these executives. A mixed-methods research design was employed. Quantitative data were collected from a sample of 348 individuals using a questionnaire with an overall reliability coefficient of 0.892; data analysis involved frequencies, percentages, means, standard deviations, and F-tests. Qualitative data were collected from nine key informants through interviews and analyzed using descriptive content analysis.

The research findings revealed that: 1. The overall level of political communication among the executives of the Ban Yai SAO was high ($\bar{x} = 3.86$). 2. The comparison of public opinions regarding the political communication of the executives, classified by personal factors, showed no significant differences in either the overall results or individual aspects; thus, the research hypothesis was rejected. 3. Regarding the Buddhist approach to political communication for the executives of the Ban Yai SAO, the principles of the Threefold Right Conduct (Sucarita) were applied, specifically: 1) Right bodily conduct (Kāya-sucarita), or proper physical behavior. Executives demonstrate actions consistent with their words, thereby fostering public trust and confidence in the communicator. 2) Right Speech (Vacī-sucarita): Executives should communicate politely and truthfully, providing clear information without inciting conflict. 3) Right Intention (Mano-sucarita): Executives possess pure intentions, prioritizing the public interest over personal gain and remaining mindful of the impact on the public.

Keywords: Political Communication; Buddhism; Subdistrict Administrative Organization.

บทนำ

การสื่อสารทางการเมืองเป็นกระบวนการสำคัญที่ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในสังคมการเมือง โดยเป็นการถ่ายทอดข้อมูล ข่าวสาร ความคิดเห็น และทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับการเมืองจากระบบการเมืองไปสู่ประชาชน และจากประชาชนกลับไปสู่ระบบการเมือง เพื่อสร้างความเข้าใจและเอื้อให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องถ่ายทอดสารอย่างชัดเจนและตรงตามเจตนาของผู้ส่งสาร หากการสื่อสารขาดความชัดเจนหรือมีการบิดเบือน ย่อมก่อให้เกิดความเข้าใจผิดและอาจนำไปสู่ความขัดแย้งได้ โดยเฉพาะในสังคมไทยที่มีความแตกต่างทางความคิดทางการเมือง การสื่อสารจึงมีทั้งบทบาทในการเชื่อมโยงผู้คนและเป็นปัจจัยที่อาจทำให้ความขัดแย้งขยายตัว (George A. Miller, 1996) ทั้งนี้ สื่อมวลชนและสื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทสำคัญในการกำหนดการรับรู้และทัศนคติของประชาชน เนื่องจากสามารถเผยแพร่ข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและเข้าถึงคนจำนวนมาก การสื่อสารทางการเมืองจึงมิได้จำกัดเฉพาะการเลือกตั้งหรือกิจกรรมของพรรคการเมือง แต่ครอบคลุมถึงการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเคลื่อนไหวทางสังคม และการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจทางการเมือง ดังนั้น การสื่อสารที่สร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ และเคารพความแตกต่างทางความคิด จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการลดความขัดแย้งและส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคม (ลิขิต ธีรเวคิน, 2553)

การสื่อสารทางการเมืองเป็นองค์ประกอบสำคัญของระบอบประชาธิปไตย เพราะช่วยให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูล แสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการบริหารและพัฒนาท้องถิ่น โดยเฉพาะในยุคดิจิทัลที่สื่อสังคมออนไลน์เข้ามามีบทบาทในการเผยแพร่ข้อมูลและเชื่อมโยงระหว่างภาครัฐกับประชาชน แม้เทคโนโลยีจะเปิดโอกาสให้ประชาชนมีช่องทางในการแสดงความคิดเห็นมากขึ้น แต่การสื่อสารที่ขาดความรับผิดชอบ การนำเสนอข้อมูลที่มีอคติหรือการใช้ถ้อยคำที่สร้างความเกลียดชัง อาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดและความขัดแย้งในสังคม (สุธาชัย ยิ้มประเสริฐ, 2557) การสื่อสารทางการเมืองจึงควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่ถูกต้อง โปร่งใส และเปิดโอกาสให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหญ่ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับฐานราก มีหน้าที่ให้บริการสาธารณะ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องสื่อสารนโยบาย แผนงาน และโครงการต่าง ๆ อย่างชัดเจน (องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหญ่, 2566) พร้อมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชนผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น Facebook, Line เวทีประชาคม และระบบออนไลน์ เพื่อสร้างความเข้าใจและลดระยะห่างระหว่างภาครัฐกับประชาชน ทั้งนี้ การนำหลักสุจริตธรรม ได้แก่ กายสุจริต วาจาสุจริต และมโนสุจริต (ที.สี. (ไทย) 9/247/83) มาประยุกต์ใช้กับการสื่อสารทางการเมือง จะช่วยส่งเสริมความซื่อสัตย์ ความจริงใจ การให้ข้อมูลโดยไม่บิดเบือน การรับฟังความคิดเห็น และการยึดประโยชน์ส่วนรวม อันนำไปสู่การสร้าง ความไว้วางใจ ลดความขัดแย้ง ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นให้เข้มแข็ง (สุจิตรา จันทร์กระจำจ, 2561)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การสื่อสารทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหญ่ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก เพื่อเป็นแนวทางสำคัญในการ

ขับเคลื่อนท้องถิ่นให้พัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ มีความชอบธรรม และได้รับการยอมรับจากประชาชน ปรับปรุงการสื่อสารของผู้บริหารท้องถิ่นในด้านจริยธรรม คุณธรรม และการบริหารอย่างโปร่งใส ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาประชาธิปไตยระดับชุมชนในระยะยาว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1 เพื่อศึกษาระดับการสื่อสารทางการเมืองของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหญ่ อำเภอมืองนครนายก จังหวัดนครนายก
- 2 เพื่อเปรียบเทียบการสื่อสารทางการเมืองของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหญ่ อำเภอมืองนครนายก จังหวัดนครนายก โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
- 3 เพื่อนำเสนอการสื่อสารทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหญ่ อำเภอมืองนครนายก จังหวัดนครนายก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี ได้แก่การวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้การแจกแบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1) ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหญ่ อำเภอมืองนครนายก จังหวัดนครนายก จำนวน 2,670 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหญ่, 2568)

2.2) กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) จากประชากรในพื้นที่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 348 คน

2.3) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยกำหนดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากผู้ทรงคุณวุฒิจากความเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยแบบเจาะจง จำนวน 9 รูปหรือคน แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้ 1) กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานทางด้านพระพุทธศาสนา 2) กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ 3) ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการ และ 4) กลุ่มประชาชน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1) การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ 1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2. แบบสอบถามเกี่ยวกับหลักสุจริต 3. และ 3. แบบสอบถามเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมืองของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหญ่ อำเภอมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิ่งเคิร์ท (Likert, R., 1967) แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 รูปหรือคน ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of Item Objective Congruence = IOC) ได้ค่าดัชนีความ

สอดคล้อง 0.60 จำนวน 2 ข้อ 0.80 จำนวน 2 ข้อ และ 1.00 จำนวน 28 ข้อ แสดงว่าแบบสอบถามมีความเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยได้

3.2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยกำหนดประเด็นสำคัญในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหญ่ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1) การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปในกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการแจกแบบสอบถาม จำนวน 348 ชุด ตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลแบบสอบถาม 100% และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติสำหรับสังคมศาสตร์

4.2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปคน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างในการเก็บรวบรวมข้อมูล นำส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์ ทำการกำหนดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1) การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าเอฟ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทาง และการวิจัยเชิงคุณภาพ

5.2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ระดับการสื่อสารทางการเมืองของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหญ่ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ดังตารางที่ 1

(n=348)

การสื่อสารทางการเมืองของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหญ่ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านผู้ส่งสาร	3.85	0.43	มาก
2. ด้านข้อมูลข่าวสาร	3.88	0.47	มาก
3. ด้านช่องทางในการสื่อสาร	3.80	0.48	มาก
4. ด้านผู้รับสาร	3.90	0.51	มาก
รวม	3.86	0.47	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การสื่อสารทางการเมืองของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหญ่ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณา

เป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านผู้รับสาร ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.51) รองลงมา คือ ด้านข้อมูลข่าวสาร ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.47) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านช่องทางในการส่งสาร ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.48) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการสื่อสารทางการเมืองของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหญ่ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล ดังตารางที่ 2

สมมติฐานที่	t	F	Sig.	ผลการศึกษา	
				ยอมรับ	ปฏิเสธ
สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีการสื่อสารทางการเมืองของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหญ่ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก แตกต่างกัน	-	1.457	0.228	-	✓
สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีการสื่อสารทางการเมืองของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหญ่ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก แตกต่างกัน	-	1.640	0.123	-	✓
สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการสื่อสารทางการเมืองของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหญ่ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก แตกต่างกัน	-	0.853	0.326	-	✓
สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีการสื่อสารทางการเมืองของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหญ่ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก แตกต่างกัน	-	1.453	0.235	-	✓
สมมติฐานที่ 5 ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกัน มีการสื่อสารทางการเมืองของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหญ่ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก แตกต่างกัน	-	1.349	0.243	-	✓

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบระดับการสื่อสารทางการเมืองของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหญ่ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีการสื่อสารทางการเมืองของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหญ่ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การสื่อสารทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหญ่ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ตามหลักสุจริต 3 ได้แก่ 1) กายสุจริต ประพฤติชอบด้วยกาย ผู้บริหารแสดงออกถึงความรับผิดชอบและความโปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่ การกระทำที่สอดคล้องกับคำพูดทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อถือและศรัทธาในผู้ส่งสาร 2) วาสุจริต ประพฤติชอบด้วยวาจา ผู้บริหารส่งเสริมให้การสื่อสารเป็นไปอย่างสุภาพ จริงใจ และถูกต้องตามความเป็นจริง การใช้ถ้อยคำที่เหมาะสม ไม่บิดเบือนข้อมูล และไม่สร้างความขัดแย้ง ช่วยให้ประชาชนสามารถรับรู้และเข้าใจข้อมูลข่าวสารได้อย่างชัดเจน ลดความคลาดเคลื่อนในการตีความสาร 3) มโนสุจริต ประพฤติชอบด้วยใจ ผู้บริหารมีความคิดบริสุทธิ์ มุ่งประโยชน์ส่วนรวม และไม่แสวงหาประโยชน์ส่วนตน การสื่อสารทางการเมืองเป็นไปด้วยความจริงใจและคำนึงถึงผลกระทบต่อประชาชน

อภิปรายผลการวิจัย

ระดับการสื่อสารทางการเมืองของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหญ่ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านผู้รับสาร รองลงมา คือ ด้านข้อมูลข่าวสาร เนื่องจากข้อมูลที่ผู้บริหารสื่อสารออกมามีความชัดเจน ถูกต้อง และใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย เหมาะสมกับบริบทของชุมชน อีกทั้งมีการเผยแพร่ข้อมูลอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ทำให้ประชาชนสามารถตีความสารได้ตรงตามเจตนาของผู้ส่งสาร ลดความสับสนและความคลาดเคลื่อนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระประเสริฐ เทชโก (ชาภักดี (2562) ได้วิจัยเรื่อง “คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำทางการเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลสนับทึบ อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำทางการเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลสนับทึบ อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สกล สุภา สันต์สวัสดิ์ (2567) ได้วิจัยเรื่อง “การสื่อสารทางการเมืองเชิงสร้างสรรค์ตามแนวพระพุทธศาสนาของผู้บริหารเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว” ผลการวิจัยพบว่า ระดับการสื่อสารทางการเมืองเชิงสร้างสรรค์ตามแนวพระพุทธศาสนาของผู้บริหาร เทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ สุนันทา (2568) ได้ศึกษาเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อสื่อสารเพื่อการจัดสวัสดิการแห่งรัฐขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีนาวา อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก” ผลการวิจัยพบว่า ระดับการสื่อสารเพื่อการจัดสวัสดิการแห่งรัฐขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีนาวา อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

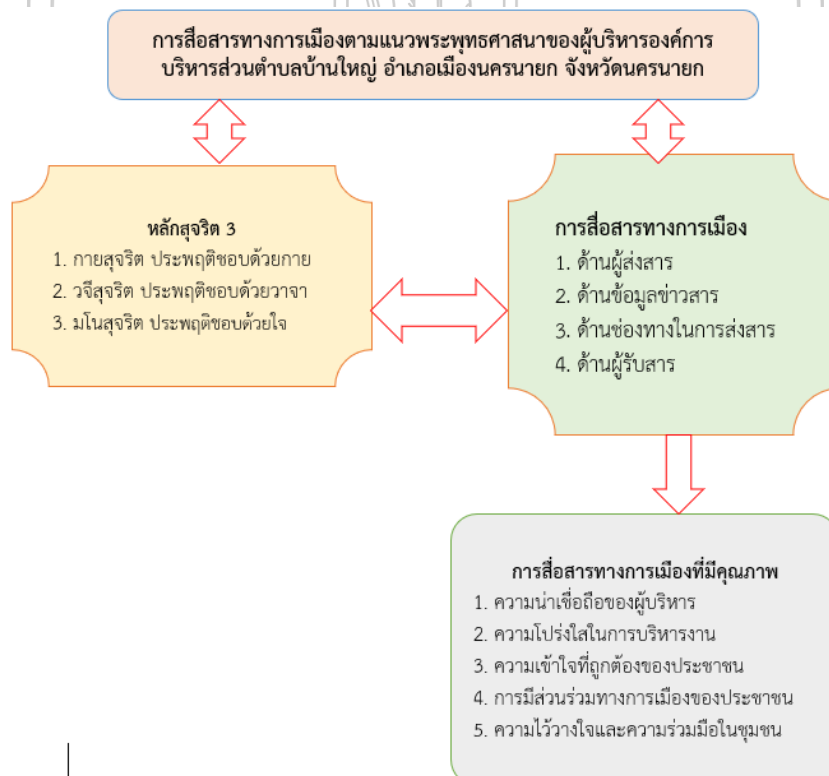
ผลการเปรียบเทียบการสื่อสารทางการเมืองของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหญ่ อำเภอมืองนครนายก จังหวัดนครนายก โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และอาชีพ ต่างกัน มีการสื่อสารทางการเมืองของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหญ่ อำเภอมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารมีการใช้ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายและครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง ไม่ว่าจะเป็นการประชุมชุมชน เสียงตามสาย เอกสารประกาศ และสื่อออนไลน์ ทำให้ประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกันสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ในระดับใกล้เคียงกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระวิชาญ จันทสโร (ม่งภูกลาง) (2563) ได้วิจัยเรื่อง “อิทธิพลของสื่อที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศ และอายุต่างกัน มีอิทธิพลของสื่อที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาศิวพล พลเมธี (ใกล้ชิด) (2563) ได้วิจัยเรื่อง “การสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองที่มีต่อประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบึงยี่โถ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี” ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองที่มีต่อประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบึงยี่โถ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ต่างกัน มีการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมือง โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ

การสื่อสารทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหญ่ อำเภอมืองนครนายก จังหวัดนครนายก โดยหลักสุจริต 3 เป็นหลักธรรมพื้นฐานของชีวิตที่ดีและสังคมสงบสุข สุจริตทั้งสาม คือ ความประพฤติดีประพฤติชอบ 3 ประการ ได้แก่ กายสุจริต ประพฤติชอบด้วยกาย ทำสิ่งที่ดีงามถูกต้องประพฤติชอบด้วยกาย วาสุจริต ประพฤติชอบด้วยวาจา พูดสิ่งที่ดีงามถูกต้องประพฤติชอบด้วยวาจา มโนสุจริต ประพฤติชอบด้วยใจ คิดสิ่งที่ดีงามถูกต้องประพฤติชอบด้วยใจ สามารถส่งเสริมการสื่อสารทางการเมืองของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบูรณาการหลักสุจริต 3 เข้ากับการสื่อสารทางการเมืองของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จึงช่วยเสริมสร้างความน่าเชื่อถือ ความไว้วางใจ และความร่วมมือระหว่างผู้บริหารกับประชาชน อันนำไปสู่การบริหารงานท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และสอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูศรีธรรมวิเทศ (ประเสริฐ ปญฺโญโส) (2564) ได้วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปในอำเภอมืองจังหวัดชุมพร” ผลการวิจัย พบว่า ด้านการติดตามข่าวสารตามหลักสุจริต 3 ข่าวสารการเลือกตั้งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ประชาชนออกไปเลือกตั้งหรือไม่ จะต้องให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ด้านการไปเลือกตั้งตามหลักสุจริต 3 โดยการให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งต้องมีวาจาสุจริตในการรณรงค์การเลือกตั้ง ไม่เอนเอียงฝ่ายใด สร้างวินัยประชาธิปไตยให้กับประชาชนในท้องถิ่น ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่ม/สมาคม องค์กรทางการเมืองต้องลงพื้นที่ให้ความรู้ให้กับประชาชน ชาวบ้านได้รับรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง และการเป็นสมาชิกมีสิทธิอย่างไรบ้าง ด้านการวิพากษ์วิจารณ์ต่อการดำเนินการของพรรคการเมือง ก่อนการเลือกตั้งหรือ หลังเลือกตั้งก็ดี ควรมี

สติในการวิพากษ์วิจารณ์ ด้วยถ้อยที่ถ้อยอาศัย ประชาชนจะวิจารณ์พรรค การเมืองในการลงคะแนนเสียง เลือกตั้งประชาชนจะพิจารณาคุณสมบัติของผู้สมัคร ด้านการสนับสนุนพรรคการเมือง ด้วยความศรัทธาและความเชื่อมั่นต่อพรรค การเมืองนั้นๆ หรือนักการเมือง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระอรรถรัฐ หิสรธมโม (สรยุทธตระกูลไพร) (2564) ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาดีทางการเมืองของพระสงฆ์ไทย” ผลการวิจัยพบว่า ความ คิดเห็นเกี่ยวกับคดีทางการเมืองของพระสงฆ์ไทย ตามหลักสุจริต 3 พบว่า 1) ด้านกายสุจริต พบว่า พระสงฆ์ ควรใช้หลักธรรมกายสุจริต โดยการประพฤติตนให้มีความเหมาะสม มีการปฏิบัติธรรมเป็นแนวทางหลักเพื่อ การปกป้องการดำเนินการตามหลักธรรมจะสร้างความเชื่อมั่นและความเป็นธรรมในสังคมที่อาศัยอยู่ คือการไม่ ทำลายชีวิตและเบียดเบียนผู้อื่น การไม่ถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้แก่ตน 2) ด้านวจีสุจริต พบว่า พระสงฆ์ ไทยต้องประพฤติชอบด้วยวาจา โดยไม่เคยพูดเท็จเว้นจากพูดส่อเสียด เว้นจากพูดคำหยาบ เว้นจากพูดเพ้อเจ้อ โดยไม่ได้คิดร้ายให้ใครในการถูก กระทำดังกล่าวยึดมั่นในหลักพระธรรมวินัยเหนือกฎหมาย 3) ด้านมโนสุจริต พบว่า พระสงฆ์ไทยควร มีความประพฤติด้วยมโนสุจริตหรือการประพฤติชอบด้วยใจ คือไม่โลภอยากได้ของเขา ไม่พยายาบปองร้ายเขา ถึงแม้จะถูกกระทำและถูกต้องข้อหาที่ร้ายแรง และยังปฏิบัติตนอยู่ตามคลองธรรม ซึ่ง การฝึกทำจิตใจให้บริสุทธิ์ (ปัญญา) ที่มาจากมโนกรรม

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย พบว่า การสื่อสารทางการเมืองของผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหญ่ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก สามารถบูรณาการ หลักสุจริต 3 ได้แก่ กายสุจริต วาสุจริต และมโนสุจริต เป็นแนวทางสำคัญในการสร้างการสื่อสารที่มีคุณธรรมและความน่าเชื่อถือ โดยกายสุจริตเน้นการปฏิบัติจริงอย่างโปร่งใสและรับผิดชอบ วาสุจริตเน้นการพูดจริง สุภาพ สร้างสรรค์ และเป็นประโยชน์ต่อประชาชน ส่วนมโนสุจริตเน้นเจตนาที่บริสุทธิ์ ไม่มุ่งประโยชน์ส่วนตน มีความเป็นกลาง และยึดประโยชน์ส่วนรวม การสื่อสารดังกล่าวควรดำเนินควบคู่กับองค์ประกอบของการสื่อสาร 4 ด้าน ได้แก่ ผู้ส่งสาร สาร ช่องทาง และผู้รับสาร โดยใช้ช่องทางที่หลากหลายทั้งการประชุม เวทีประชาคม ผู้นำชุมชน สื่อประชาสัมพันธ์ และสื่อดิจิทัล พร้อมเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นและตรวจสอบข้อมูลได้ องค์ความรู้นี้จึงนำไปสู่ การสื่อสารทางการเมืองแบบสองทางบนฐานสุจริตธรรม ซึ่งช่วยสร้างความไว้วางใจ ลดความเข้าใจคลาดเคลื่อน ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และสนับสนุนการบริหารท้องถิ่นอย่างโปร่งใสและมีธรรมาภิบาล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) องค์การบริหารส่วนตำบลควรควรกำหนดนโยบายด้านการสื่อสารที่ชัดเจน ให้มีความถูกต้อง โปร่งใส และสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล
- 2) องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีนโยบายด้านการตรวจสอบข้อมูลข่าวสาร และสร้างความน่าเชื่อถือให้กับองค์กรและผู้บริหาร
- 3) องค์การบริหารส่วนตำบลควรส่งเสริมนโยบายความร่วมมือกับสื่อมวลชน สนับสนุนการทำงานร่วมกับสื่อมวลชนอย่างสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

- 1) องค์การบริหารส่วนตำบล ควรพัฒนาศักยภาพผู้บริหารและบุคลากรด้านการสื่อสารทางการเมือง จัดอบรมหรือพัฒนาทักษะการสื่อสาร การใช้สื่อ และการถ่ายทอดนโยบายอย่างเหมาะสม
- 2) องค์การบริหารส่วนตำบล ควรจัดตั้งคณะทำงานหรือกลไกตรวจสอบข้อมูลข่าวสารภายในองค์การบริหารส่วนตำบล ความถูกต้องของข้อมูลก่อนการเผยแพร่ทุกช่องทาง ทั้งสื่อออนไลน์และออฟไลน์
- 3) องค์การบริหารส่วนตำบล ควรสร้างช่องทางการประสานงานกับสื่อมวลชนอย่างเป็นทางการและต่อเนื่อง แต่งตั้งผู้รับผิดชอบด้านการสื่อสารหรือโฆษกขององค์การบริหารส่วนตำบล

เอกสารอ้างอิง

ที.สี. (ไทย) 9/247/83. (ม.ป.ป.).

พระครูศรีธรรมวิเทศ (ประเสริฐ ปญฺโญโส). (2564). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปในอำเภอเมือง จังหวัดชุมพร*. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย: บัณฑิตวิทยาลัย.

พระประเสริฐ เตชโก (ชาภักดี). (2562). *คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำทางการเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลสนับทึบ อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาศิวพล พลเมธี (ไกล่ซัด). (2563). *การสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองที่มีต่อประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบึงยี่โถ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระวิชาญ จนทสโร (มั่งมั่งกลาง). (2563). *อิทธิพลของสื่อที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระอัมมรรัฐ อีสธรรมโม (สรานุตระกุลไพร). (2564). *ศึกษาศักยภาพทางการเมืองของพระสงฆ์ไทย*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ลิขิต อีระเวคิน. (2553). *การเมืองการปกครองของไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สกลสุภา สันต์สวัสดิ์. (2567). *การสื่อสารทางการเมืองเชิงสร้างสรรค์ตามแนวพระพุทธศาสนาของผู้บริหารเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สมศักดิ์ สุนันทา. (2568). *การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อสื่อสารเพื่อการจัดสวัสดิการแห่งรัฐขององค์กรบริหารส่วนตำบลศรีนาวา อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สุจิตรา จันทระกระจ่าง. (2561). *การใช้โซเชียลมีเดียในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. *วารสารนิเทศศาสตร์*, 3(1), 112-125.

สุชาชัย ยิ้มประเสริฐ. (2557). *สื่อมวลชนกับความขัดแย้งทางการเมืองไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ฟ้าเดียวกัน.

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหญ่. (2566). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปี 2566*. นครนายก: องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหญ่.

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหญ่. (2568). ประชากรที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหญ่
อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก. สืบค้น จาก <https://www.banyai.go.th/personnel?dpm=3>

George A. Miller. (1996). *Language and Communication*. New York: McGraw-Hill.

Likert, R. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale*. New York: Wiley & Son.

Taro Yamane. (1973). *Statistics : An Introductory Analysis*. Tokyo: Aoyama Gakuin University.

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการรับรู้ทางการเมืองของประชาชน ในตำบลจิว อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

BUDDHA-DHAMMA APPLICATION FOR ENHANCING POLITICAL AWARENESS AMONG CITIZENS AT NGIU SUB-DISTRICT, PAK THONG CHAI DISTRICT, NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

พระวรุตม์ วรจิตโต, สมพร ไพกระโทก

Phra Warut Varacitto, Somporn phaikratoke

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: Warut@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ทางการเมืองของประชาชนในตำบลจิว อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริต 3 กับ การรับรู้ทางการเมืองของประชาชนในตำบลจิว อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา และ 3) เพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการรับรู้ทางการเมืองของประชาชนในตำบลจิว อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา การวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.892 ประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 299 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน การวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการรับรู้ทางการเมืองของประชาชนในตำบลจิว อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริต 3 กับ การรับรู้ทางการเมืองของประชาชนในตำบลจิว อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา หลักสุจริต 3 กับ การรับรู้ทางการเมืองของประชาชนในตำบลจิว อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง ($R=0.648^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการรับรู้ทางการเมืองของประชาชนในตำบลจิว อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ตามหลักสุจริต 3 ได้แก่ 1) กายสุจริต ประพฤติชอบด้วยกาย หลีกเลียงการแสดงออกทางการเมืองด้วยพฤติกรรมรุนแรงหรือขัดต่อกฎหมาย 2) วาจาสุจริต ประพฤติชอบด้วยวาจา การพูดสนับสนุนความจริงและข้อเท็จจริงในการอภิปรายประเด็นทางการเมือง 3) มโนสุจริต ประพฤติชอบด้วยใจ เจตนาสุจริตในการติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเมืองอย่างสม่ำเสมอ

คำสำคัญ: การประยุกต์หลักพุทธธรรม; การรับรู้ทางการเมือง; ประชาชน

Abstract

The objectives of this research article were: 1) to study the level of political awareness among the people of Ngiu Subdistrict, Pak Thong Chai District, Nakhon Ratchasima Province; 2) to examine the relationship between the Three Principles of Integrity (*Sujarita 3*) and the political awareness of the people in the same area; and 3) to propose an application of Buddhist principles to promote political awareness among the people of Ngiu Subdistrict, Pak Thong Chai District, Nakhon Ratchasima Province. This study employed a mixed-methods research design. Quantitative research utilized a questionnaire with a reliability coefficient of 0.892, administered to a sample of 299 individuals; data analysis involved frequency, percentage, mean, and standard deviation, with hypothesis testing conducted using Pearson's correlation coefficient. Qualitative research involved interviewing nine key informants. The research findings revealed that: 1. The overall level of political awareness among the people of Ngiu Subdistrict, Pak Thong Chai District, Nakhon Ratchasima Province, was high. 2. There was a statistically significant positive relationship at the 0.01 level between the Three Principles of Integrity and the political awareness of the people in the area, with a moderate correlation coefficient ($R = 0.648^{**}$); thus, the research hypothesis was accepted. 3. The application of Buddhist principles to promote political awareness among the people of Ngiu Subdistrict, Pak Thong Chai District Nakhon Ratchasima Province adheres to the three principles of righteous conduct: 1) Righteous bodily conduct-acting appropriately and avoiding political expressions involving violence or unlawful behavior; 2) Righteous verbal conduct-speaking appropriately by upholding truth and factual accuracy when discussing political issues; and 3) Righteous mental conduct-acting with a righteous mindset and sincere intent while consistently following political news and information.

Keywords: Application of Buddhist principles; political perception; the public

บทนำ

การรับรู้ของประชาชน ทางการเมืองช่วงการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ปี 2557 ถึงปี 2564 นั้น ประชาชนยอมรับว่ามีผลต่อการดำรงชีวิตการประกอบอาชีพ การมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยมากและมีบางชุมชนประยุกต์ใช้ข่าวสารทางการเมืองจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ เรียกร้องให้ผู้มีอำนาจได้ใช้อำนาจเพื่อแก้ปัญหาพัฒนาชุมชน มีกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ ทั้งนี้ระดับการรับรู้อาจรับรู้ภายในระดับเดียวกันแต่พฤติกรรมการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองอาจเหมือนหรือแตกต่างกันขึ้นอยู่กับปัจจัยสนับสนุนการรับรู้ทางการเมือง (พรทิพย์ อริยเดช, 2554) ในระบอบประชาธิปไตย การรับรู้ทางการเมืองของ

ประชาชนถือเป็นรากฐานสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง และเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อคุณภาพของประชาธิปไตยในระดับประเทศและท้องถิ่น การรับรู้ทางการเมือง หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนเลือกเปิดรับ เลือกเรียนรู้ และเลือกจดจำข้อมูลข่าวสารทางการเมือง รวมถึงการแสดงออกทางความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายหรือการดำเนินงานของภาครัฐอย่างมีวิจารณญาณ หากประชาชนมีการรับรู้ที่ดี ย่อมส่งผลต่อการตัดสินใจใช้สิทธิเลือกตั้ง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สร้างสรรค์ จากข้อมูลหลายแห่งพบว่า ประชาชนในระดับท้องถิ่นยังมีระดับการรับรู้ทางการเมืองที่ค่อนข้างต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ชนบทหรือกึ่งชนบท ซึ่งยังมีข้อจำกัดด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงวิพากษ์ และอิทธิพลของระบบอุปถัมภ์ที่อาจบิดเบือนความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการเมืองที่ดีและถูกต้อง (นันทนา นันทวโรภาส, 2563) ซึ่งตำบลจัวอำเภอบักรังชัย จังหวัดนครราชสีมา เป็นพื้นที่หนึ่งที่ยังขาดกลไกในการส่งเสริมการรับรู้ทางการเมืองอย่างเป็นระบบ แม้ว่าจะมีการจัดกิจกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือการประชามติตำบล แต่พบว่าการมีส่วนร่วมและความเข้าใจของประชาชนยังอยู่ในระดับที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน พลังสำคัญในการขับเคลื่อนประชาธิปไตยให้ ก้าวเดินต่อไปได้ คือ พลังของประชาชน ซึ่งเป็นกำลัง สำคัญของการพัฒนาประเทศชาติด้วย จะต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้การรับรู้ทางการเมืองของประชาชน ที่ มีผลต่อการเลือกตั้ง และความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ส่งเสริมให้ประชาชนเข้า มามีส่วนร่วมใน กิจกรรมทางการเมืองมากขึ้นพร้อมทั้งพัฒนาศักยภาพของประชาชนให้สามารถสร้าง เครือข่ายด้านประชาธิปไตย ได้อย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ รวมทั้งให้ความสำคัญต่อประชาชนกับการมีบทบาทต่อการรับรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อป้องกันความเหลื่อมล้ำตามหลักการของประชาธิปไตยทางพัฒนาพลเมืองให้สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตยว่า “คุณภาพของ ประชาธิปไตยขึ้นต่อคุณภาพของประชาชนภายในประเทศมีคุณภาพดี ประชาธิปไตยก็มีคุณภาพดีด้วย ถ้า ประชาชนมีคุณภาพต่ำ ประชาธิปไตยก็จะเป็นประชาธิปไตยอย่างเลวด้วย เพราะว่าคุณภาพของประชาธิปไตย ขึ้นต่อคุณภาพของประชาชน แล้วคุณภาพของประชาชน ก็ขึ้นต่อการศึกษา”เป็นการยกระดับพลเมืองแห่งการตื่นรู้ไปสู่ประชาธิปไตยแห่งการ มีส่วนในการปกครองโดยปฏิบัติ ตามหลักการร่วมรับผิดชอบที่จะช่วย ป้องกันความเสื่อมนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา (สิทธิพันธ์ พุทธทณ, 2554)

การประยุกต์หลักสุจริต 3 ได้แก่ กายสุจริต วาจาสุจริต และมโนสุจริต ถือเป็นแนวทางสำคัญที่จะช่วยเสริมสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมและจริยธรรมในการรับรู้ทางการเมือง กายสุจริตคือการประพฤติชอบด้วยการกระทำ วาจาสุจริตคือการพูดและสื่อสารอย่างสุจริต และมโนสุจริตคือการคิดอย่างมีเหตุผลและไม่ลำเอียง หากสามารถประยุกต์หลักธรรมนี้เข้าสู่กระบวนการรับรู้ทางการเมืองของประชาชนได้ จะช่วยให้ประชาชนมีแนวคิดและพฤติกรรมทางการเมืองที่ตรงตามหลักคุณธรรม ยึดถือประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตน ปัจจุบันการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่อออนไลน์และสื่อมวลชนได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว แต่ประชาชนจำนวนไม่น้อยขาดทักษะในการแยกแยะข้อมูลจริง-เท็จ หรือมีแนวโน้มรับข้อมูลจากแหล่งเดียวที่

ตนเองเชื่อถือ ส่งผลให้เกิดภาวะ อคติทางการเมือง ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการตัดสินใจเลือกตั้งหรือมีส่วนร่วมอย่างมีคุณภาพ ดังนั้น การปลูกฝังหลักสุจริต 3 ให้แก่ประชาชนจึงเป็นแนวทางสำคัญในการส่งเสริมการรับรู้ทางการเมืองอย่างมีจริยธรรมและใช้วิจารณญาณอย่างรอบด้าน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2560) การส่งเสริมการรับรู้ทางการเมืองที่สอดคล้องกับหลักธรรมทางพุทธศาสนา ยังถือเป็นการพัฒนาทางสังคมและจิตใจไปพร้อมกัน โดยใช้หลักธรรมเป็นกลไกในการสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพที่สามารถวิเคราะห์ แยกแยะ ตัดสินใจ และมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยสติปัญญา ความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบ ซึ่งหากสามารถส่งเสริมแนวทางดังกล่าวได้อย่างเป็นรูปธรรมในระดับตำบล จะนำไปสู่การพัฒนาระบบประชาธิปไตยในระดับฐานรากอย่างมั่นคงและยั่งยืน จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง การประยุกต์หลักสุจริต 3 เพื่อส่งเสริมการรับรู้ทางการเมืองของประชาชนในตำบลจั่ว อำเภอบักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ช่วยสะท้อนระดับการรับรู้ทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่เป้าหมายแล้ว ยังสามารถออกแบบ แนวทางการส่งเสริมการรับรู้ที่สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรม ความเชื่อ และหลักธรรมทางศาสนา ซึ่งจะช่วยยกระดับความเข้าใจทางการเมือง และพัฒนาสังคมประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ทางการเมืองของประชาชนในตำบลจั่ว อำเภอบักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา
- 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริต 3 กับการรับรู้ทางการเมืองของประชาชนในตำบลจั่ว อำเภอบักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา
- 3) เพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการรับรู้ทางการเมืองของประชาชนในตำบลจั่ว อำเภอบักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ จากแบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปที่มีสิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้งในตำบลจั่ว อำเภอบักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 1,190 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลจั่ว, 2568)

2.2 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้สูตร (Yamane, T., 1973) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 377 คน

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน โดยแบ่งเป็นกลุ่ม จำนวน 4 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูป กลุ่มที่ 2 นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 3 ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการ จำนวน 2 คน กลุ่มที่ 4 ประชาชน จำนวน 2 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ (เรียงลำดับจากน้อยที่สุดจนถึงมากที่สุด) จากนั้นส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 รูปหรือคน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) พิจารณาจากค่า IOC มากกว่า 0.60 ขึ้นไป จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียง จำนวน 30 ชุด เพื่อทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น 0.892 แสดงให้เห็นว่า แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูงสามารถนำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างจริงได้

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดยเกณฑ์ในการคัดเลือกคือเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาการที่เกี่ยวข้องหรือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ตรง จำนวน 9 รูปหรือคน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ดำเนินการโดยผู้วิจัยลงพื้นที่ภาคสนาม จำนวน 299 คน ภายหลังจากได้รับอนุญาตอย่างเป็นทางการจากหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา แบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมีความสมบูรณ์ครบถ้วน 100% และผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้นำเข้าสู่กระบวนการประมวลผลและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์

4.2 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างตามวัตถุประสงค์ การเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยยื่นหนังสือขอความอนุเคราะห์ ประสานวันเวลา สถานที่ และเตรียมอุปกรณ์บันทึกข้อมูลและขั้นการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคย ชี้แจงวัตถุประสงค์ ขออนุญาตบันทึกเสียง พร้อมทั้งรับรองการเก็บข้อมูลเป็นความลับตามความสมัครใจของผู้ให้สัมภาษณ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อบรรยายคุณลักษณะของข้อมูล สำหรับการทดสอบสมมติฐานจะใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อทดสอบสมมติฐานค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยทั่วไปนิยมใช้สัญลักษณ์ (r) แทนสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของกลุ่มการบอกระดับหรือขนาดของความสัมพันธ์จะใช้ตัวเลขของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

5.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Statics)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ระดับการรับรู้ทางการเมืองของประชาชนในตำบลจิ้ว อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม ดังตารางที่ 1

(n=299)

การรับรู้ทางการเมืองของประชาชนในตำบลจิ้ว อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1) ด้านการเลือกเปิดรับสาร	3.95	0.42	มาก
2) ด้านการเลือกรับรู้	4.00	0.44	มาก
3) ด้านการเลือกจดจำ	3.98	0.48	มาก
โดยภาพรวม	3.98	0.45	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การรับรู้ทางการเมืองของประชาชนในตำบลจิ้ว อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการเลือกรับรู้ ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.44) รองลงมา คือ ด้านการเลือกจดจำ ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.48) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการเลือกเปิดรับสาร ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.42)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริต 3 กับการรับรู้ทางการเมืองของประชาชนในตำบลจิ้ว อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริต 3 กับการรับรู้ทางการเมืองของประชาชนในตำบลจิ้ว อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson' s Product Moment Correlation Coefficient)				
ตัวแปร	ด้านการเลือกเปิดรับสาร	ด้านการเลือกรับรู้	ด้านการเลือกจดจำ	รวม
กายสุจริต ประพฤติชอบด้วยกาย	0.469**	0.443**	0.449**	0.560**
วจีสุจริต ประพฤติชอบด้วยวาจา	0.480**	0.459**	0.444**	0.571**
มโนสุจริต ประพฤติชอบด้วยใจ	0.504**	0.452**	0.453**	0.574**
รวม	0.538**	0.518**	0.527**	0.648**

จากตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหวัตถุ 4 กับอุดมการณ์ทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลนครนครราชสีมา

หลักสุจริต 3 ในภาพรวม กับการรับรู้ทางการเมืองของประชาชนในตำบลจิ้ว อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง ($R=0.648^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

หลักสุจริต 3 กายสุจริต ประพฤติชอบด้วยกาย กับการรับรู้ทางการเมืองของประชาชนในตำบลจิ้ว อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง ($R=0.560^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

หลักสุจริต 3 วจีสุจริต ประพฤติชอบด้วยวาจา กับการรับรู้ทางการเมืองของประชาชนในตำบลจิ้ว อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง ($R=0.571^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

หลักสุจริต 3 มโนสุจริต ประพฤติชอบด้วยใจ กับการรับรู้ทางการเมืองของประชาชนในตำบลจิ้ว อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง ($R=0.574^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการรับรู้ทางการเมืองของประชาชนในตำบลจิ้ว อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ตามหลักสุจริต 3 ได้แก่ 1) กายสุจริต ประพฤติชอบด้วยกาย การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง เวทีเสวนา ประชาคม หรือการรณรงค์ต่าง ๆ อย่างสุจริต แจกจ่ายเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่ถูกต้องโดยไม่บิดเบือน หลีกเลี่ยงการแสดงออกทางการเมืองด้วยพฤติกรรมรุนแรงหรือขัดต่อกฎหมาย 2) วจีสุจริต ประพฤติชอบด้วยวาจา การพูดสนับสนุนความจริงและข้อเท็จจริงในการอภิปรายประเด็นทางการเมือง อภิปรายความคิดเห็นทางการเมืองด้วยถ้อยคำที่สุภาพและเคารพความเห็นต่าง 3) มโนสุจริต ประพฤติชอบด้วยใจ เจตนาสุจริตในการติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเมืองอย่างสม่ำเสมอ พิจารณารอบด้านก่อนตัดสินใจทางการเมือง

อภิปรายผลการวิจัย

1) ระดับการรับรู้ทางการเมืองของประชาชนในตำบลจิ้ว อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การรับรู้ทางการเมืองของประชาชนในตำบลจิ้ว อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการเลือกรับรู้ รองลงมา คือ ด้านการเลือกจดจำ ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ประชาชนในพื้นที่มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองผ่านช่องทางที่หลากหลายและเข้าถึงได้ง่าย โดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์ สื่อโทรทัศน์ และการสื่อสารภายในชุมชนผ่านผู้นำท้องถิ่น ทำให้ประชาชนสามารถเลือก

เปิดรับข้อมูลข่าวสารที่สอดคล้องกับความสนใจ ความเชื่อ และประสบการณ์ของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ระดับการเลือกรับรู้ทางการเมืองอยู่ในระดับสูง นอกจากนี้ บริบทของตำบลจึงยังเป็นชุมชนที่มีการเคลื่อนไหวทางการเมืองในระดับท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งท้องถิ่น การประชุมหมู่บ้าน หรือการประชุมขององค์กรชุมชน ซึ่งล้วนเป็นกลไกสำคัญที่กระตุ้นให้ประชาชนเกิดการรับรู้และติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเมืองอย่างใกล้ชิด สำหรับด้านการเลือกจดจำที่อยู่ในลำดับรองลงมา นั้น เป็นผลมาจากการที่ประชาชนมักจะจดจำข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่มีความใกล้เคียง ส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวัน หรือเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของชุมชนโดยตรง เช่น นโยบายด้านสวัสดิการ การพัฒนาสาธารณูปโภค และโครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบกับการสื่อสารซ้ำ ๆ ผ่านหลายช่องทาง ทำให้ข้อมูลดังกล่าวถูกตอกย้ำในความทรงจำของประชาชนได้อย่างชัดเจน ส่งผลให้การเลือกจดจำอยู่ในระดับมากเช่นกัน สะท้อนให้เห็นว่าประชาชนในพื้นที่มีการเปิดรับและการจดจำข้อมูลทางการเมืองในระดับที่ตนเห็นว่าสำคัญและเกี่ยวข้องกับชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพรรณนันทน์ สายจันดี และคณะ (2565) ได้วิจัยเรื่อง “การรับรู้ทางการเมือง การกล่อมเกลางานทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในประเทศไทย” ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ทางการเมือง การกล่อมเกลางานทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การรับรู้ทางการเมือง รองลงมาคือ การกล่อมเกลางานทางการเมือง และน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมทางการเมือง สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทน์ นามมา (2554) ได้วิจัยเรื่อง “การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ตามหลักโยนิโสมนสิการ” ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อออนไลน์ โดยรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมากสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลี วงษ์บุญงาม และดารณี ธัญญสิริ (2554) ได้วิจัยเรื่อง “การเปิดรับข่าวสารทางการเมือง ความรู้ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในเขตกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในเขตกรุงเทพมหานคร นักศึกษามีความรู้ทางการเมืองในระดับมาก โดยมีความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ของประชาชนมากที่สุด และนักศึกษามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมในกิจกรรมการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่นมากที่สุด

2) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริต 3 กับการรับรู้ทางการเมืองของประชาชนในตำบลจัว อำเภอบักรังชัย จังหวัดนครราชสีมา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริต 3 กับการรับรู้ทางการเมืองของประชาชนในตำบลจัว อำเภอบักรังชัย จังหวัดนครราชสีมา มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง ($R=0.648^{**}$) ที่เป็นเช่นนี้เพราะ หลักสุจริต 3 ประกอบด้วย กายสุจริต วาจาสุจริต และมนโสุจริต เป็นหลักธรรมที่มุ่งเน้นการประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้องทั้งทางกาย วาจา และใจ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเป็นพลเมืองที่ดีในสังคมประชาธิปไตย เมื่อประชาชนยึดถือหลักสุจริตเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ย่อมส่งผลให้เกิดความซื่อสัตย์ต่อตนเองและสังคม มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และมีจิตสำนึกในการแยกแยะข้อมูลข่าวสารทางการเมืองอย่างมีเหตุผล ไม่ตกเป็นเหยื่อของข่าวสารเท็จหรือการบิดเบือนข้อมูลได้ง่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ สำเริง ราชฉวาง (2566) ได้วิจัยเรื่อง

“การรับรู้ทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านกายสุจริต และปัจจัยด้านวจีสุจริต สามารถร่วมกันอธิบายความแปรผันของการรับรู้ทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ได้ถึงร้อยละ 90.40 และเมื่อพิจารณาอิทธิพลเป็นรายปัจจัย พบว่า ปัจจัยกายสุจริต มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน เท่ากับ 0.395 และปัจจัยด้านวจีสุจริต มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 0.67 สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตภา ยศวิสัย (2566) ได้วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรปี 2562 ของประชาชน เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยจูงใจทางการเมืองส่งผลต่อการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนเขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร และหลักสุจริต 3 ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิ เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี 2562 ของประชาชนเขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิภูษณ มากไชย (2563) ได้วิจัยเรื่อง “การนำหลักสุจริต 3 ไปใช้ในการปฏิบัติงานของข้าราชการ ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต” ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการนำหลักสุจริต 3 ไปใช้ในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองภูเก็ต จังหวัด ภูเก็ต จำแนกตาม ระยะเวลาการรับราชการ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 ระดับการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3) การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการรับรู้ทางการเมืองของประชาชนในตำบลจิ้ว อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

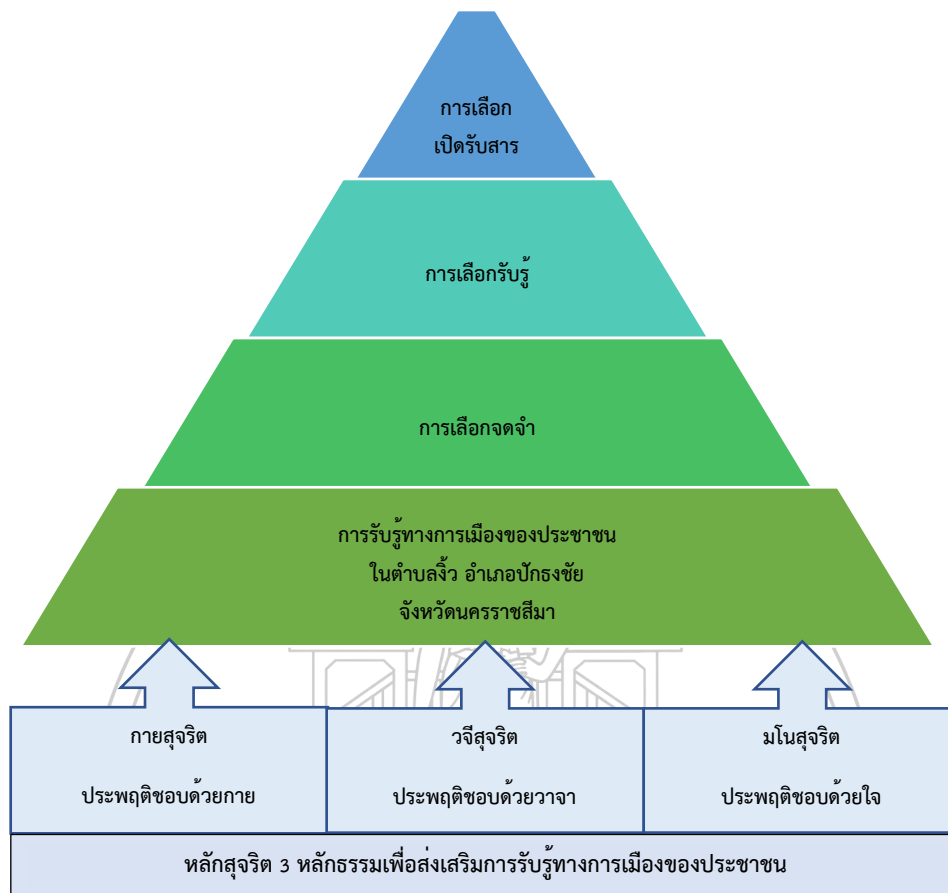
การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการรับรู้ทางการเมืองของประชาชนในตำบลจิ้ว อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา หลักสุจริต 3 เป็นหลักธรรมหลักธรรมพื้นฐานของชีวิตที่ดีและสังคมสงบสุข สุจริตทั้งสาม คือ ความประพฤติดีประพฤติชอบ 3 ประการ ได้แก่ กายสุจริต ประพฤติชอบด้วยกาย ทำสิ่งที่ดีงามถูกต้องประพฤติชอบด้วยกาย วจีสุจริต ประพฤติชอบด้วยวาจา พูดสิ่งที่ดีงามถูกต้องประพฤติชอบด้วยวาจา มโนสุจริต ประพฤติชอบด้วยใจ คิดสิ่งที่ดีงามถูกต้องประพฤติชอบด้วยใจ สามารถส่งเสริมการรับรู้ทางการเมืองของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ที่เป็นเช่นนั้นเพราะ หลักสุจริต 3 เป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกของความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย เมื่อประชาชนประพฤติชอบด้วยกาย ย่อมแสดงออกทางพฤติกรรมทางการเมืองอย่างสุจริต เช่น การใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริต การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองอย่างสงบและเคารพกติกาสังคม ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้และการรับรู้ทางการเมืองจากการปฏิบัติจริงอย่างถูกต้อง เมื่อประชาชนยึดมั่นในหลักสุจริต 3 อย่างสอดประสานทั้งทางกาย วาจา และใจ ย่อมก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ทางการเมืองอย่างมีคุณธรรม มีความรับผิดชอบต่อสังคม และมีจิตสำนึกสาธารณะ ส่งผลให้การรับรู้ทางการเมืองของประชาชนในตำบลจิ้วได้รับการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมานะ อภิวิฑูโน (ยีนยง) (2566) ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ในตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์หลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในตำบล บางสี

ทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี สรุปได้ดังนี้ 1) ด้านกายสุจริต พบว่า นักการเมืองท้องถิ่น จะต้องทำสิ่งที่
ดีงามถูกต้อง ควรให้ความช่วยเหลือประชาชนด้วยการให้สิ่งที่ประชาชนขาดแคลนเพื่อยุยวาคความเดือนร้อน
ให้ความรู้ ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ และมีความเสียสละทุ่มเททำงานเพื่อประชาชนในท้องถิ่น 2) ด้านวจี
สุจริต พบว่า นักการเมืองท้องถิ่นจะต้องทำสิ่งที่ดีงามถูกต้อง ควรรักษาคำมั่นสัญญาที่ได้ให้ไว้กับประชาชน
และสามารถทำในสิ่งที่พูดไว้กับประชาชนได้ จึงจะได้รับความเคารพนับถือ ความเลื่อมใสศรัทธาจากประชาชน
3) ด้านมโนสุจริต พบว่า นักการเมืองท้องถิ่นควรมีความเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวม มีความ
ปรารถนาดีมุ่งมั่นตั้งใจทุ่มเทในการทำงาน ทำหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความซื่อสัตย์สุจริต อย่างเต็ม
ความสามารถ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนในท้องถิ่นและสังคมต่อไปสอดคล้องกับงานวิจัยของ อติธยา
อัชชาศัย (2567) ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมการไปใช้สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่น ของ
ประชาชนในเขตเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง” ผลการวิจัยพบว่า หลักกายสุจริต ประชาชนควรเตรียมตัว
และศึกษาข้อมูลก่อนใช้สิทธิเลือกตั้ง เพื่อรักษากฎระเบียบและไม่ทำผิดกติกา ควรให้เกียรติสถานที่และศึกษา
ผลงานของผู้สมัครที่ผ่านมามีการตรวจสอบความประพฤติของตัวแทนที่เลือก หลักวจีสุจริต ประชาชน
ควรตระหนักถึงสิทธิและเสรีภาพของตนเอง ขณะเดียวกันต้องเคารพสิทธิของผู้อื่นและปฏิบัติตามกฎหมาย
และระบอบประชาธิปไตย หลักมโนสุจริต ก่อนเลือกตั้ง ประชาชนควรคิดแยกแยะคุณสมบัติของผู้สมัคร โดย
เลือกผู้ที่มีความประพฤติดีและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม การวางแผนก่อนการลงคะแนนจะช่วยให้เลือกตัว
แทนที่เหมาะสมมากขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวนุช ศิริมาลัยรักษ์ (2560) ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษา
ความสำคัญของสุจริต 3 ต่อการปฏิบัติ วิปัสสนาภาวนา” ผลการวิจัยพบว่า สุจริต หมายถึง การประพฤติ
ถูกต้องดีงาม และเป็นไปในฝ่ายกุศล จิต สุจริตแบ่งออกเป็น 3 ประการ คือ 1 กายสุจริต 2 วจีสุจริต 3 มโน
สุจริต กายสุจริตแบ่งออกเป็น 3 ข้อ ได้แก่ 1) การเว้น จากการฆ่าสัตว์ 2) การเว้นจากการลักขโมย 3) การเว้น
จากการประพฤติดิน ประเวณี วจีสุจริต แบ่ง ออกเป็น 4 ข้อ ได้แก่ 1) การไม่พูดเท็จ 2) การไม่พูดคำหยาบคาย
3) การไม่ พูดส่อเสียด 4) การไม่พูดเพ้อเจ้อไม่มีสาระ มโนสุจริตแบ่งออกเป็น 3 ข้อ ได้แก่ 1) การสำรวมใจไม่
เพ่งเล็งเพราะความโลภ 2) ไม่คิดพยาบาทปองร้ายมนุษย์และสัตว์ 3) มีสัมมาทิฐิ สุจริตธรรมทั้ง 3 ประการ
จัดเป็น กุศลกรรมบถ ถือเป็นข้อปฏิบัติเบื้องต้นในระดับศีลธรรม มีอานิสงส์ในการป้องกัน วิชากรรมที่มี
ผลร้ายและ เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน ถือเป็นธรรมสำคัญสำหรับคน ทั่วไป หากประพฤติผิด
สุจริต ธรรมย่อมประสพความเสื่อม

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการรับรู้ทางการเมืองของประชาชนในตำบลจัว อำเภอบักรังชัย จังหวัดนครราชสีมา” ผู้วิจัยสามารถอธิบายได้ดังนี้ สรุปได้ว่า หลักสุจริต 3 ได้แก่ ทาน ปิยวาจา และอัตถจริยา สามารถประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมการรับรู้ทางการเมืองของประชาชนในตำบลจัวได้อย่างเป็นรูปธรรม ทาน ส่งเสริมการให้และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่ถูกต้อง โปร่งใส และเป็นประโยชน์ต่อประชาชน ปิยวาจา ส่งเสริมการสื่อสารทางการเมืองด้วยถ้อยคำสุภาพ สร้างสรรค์ และเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง ลดความขัดแย้งในชุมชน อัตถจริยา ส่งเสริมการปฏิบัติตนอย่างซื่อสัตย์ รับผิดชอบ และเป็นแบบอย่างที่ดี ก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือของผู้ให้ข้อมูลทางการเมือง เมื่อบูรณาการหลักสุจริต 3 กับกระบวนการ เปิดรับสาร-เลือกรับรู้-เลือกจดจำ จึงช่วยให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง และมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยอย่างสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ภาครัฐควรกำหนดนโยบายส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อทางการเมืองของประชาชน โดยเฉพาะการเปิดรับข้อมูลจากหลายแหล่งอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อให้ประชาชนสามารถเปรียบเทียบข้อเท็จจริง ลดการหลงเชื่อข่าวปลอม และสร้างการรับรู้ทางการเมืองที่ถูกต้อง

2) ภาครัฐควรกำหนดนโยบายสนับสนุนการให้ข้อมูลนโยบายทางการเมืองอย่างโปร่งใสและเข้าถึงง่าย ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ เพื่อให้ประชาชนสามารถค้นคว้าและสอบถามข้อมูลนโยบายของนักการเมืองหรือพรรคการเมืองได้อย่างสะดวก

3) ภาครัฐควรผลักดันนโยบายการศึกษาเพื่อสร้างทักษะการวิเคราะห์นโยบายและการเลือกตั้งอย่างมีคุณธรรมโดยบูรณาการหลักสูตรจิต 3 เข้าไปในหลักสูตรหรือกิจกรรมพัฒนาพลเมือง เพื่อให้ประชาชนสามารถจำแนกและอธิบายนโยบายได้อย่างมีเหตุผลและเป็นธรรม

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดเวทีเสวนาหรือกิจกรรมแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางการเมืองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เปรียบเทียบข้อมูลจากหลายแหล่ง และฝึกการรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง

2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างทักษะการสืบค้นข้อมูล การตั้งคำถาม และการตรวจสอบข้อเท็จจริง

3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดกระบวนการถอดบทเรียนเหตุการณ์ทางการเมืองในพื้นที่หลังการเลือกตั้งหรือเหตุการณ์สำคัญเพื่อให้ประชาชนได้ย้อนทบทวนข้อมูลข่าวสารที่เคยเปิดรับ และนำมาอ้างอิงประกอบการตัดสินใจทางการเมืองในอนาคตอย่างมีคุณธรรมและความรอบคอบ

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองที่ส่งผลต่อการตัดสินใจออกมาเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลจั่ว อำเภอบักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

2) ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองของไทยในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลจั่ว อำเภอบักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

3) ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการรับรู้ทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่อำเภอ หรือจังหวัดอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- จำนงค์ นามมา. (2565). การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ตามหลักโยนีโสมนสิการ. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 7(2), 1191–1204.
- จิตาภา ยศวิสัย. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรปี 2562 ของประชาชน เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร. *สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต*, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- นันทนา นันทวโรภาส. (2563). พฤติกรรมและวัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทย. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- พรทิพย์ อริยเดช. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลพังเทียม อำเภอพระทองคำ จังหวัดนครราชสีมา. *วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พรรชรนันท์ สายจันดี และคณะ. (2565). การรับรู้ทางการเมือง การกล่อมเกลารวมทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในประเทศไทย. *วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์*, 6(2), 26–40.
- พรรณี ปิติสุทธิธรรม. (2562). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนระดับท้องถิ่น. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 14(1), 45–62.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2560). *พุทธธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 22). มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระมานะ อภิวิฑฒโน (เย็นยง). (2566). การประยุกต์หลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ในตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี. *สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิภูษณ มากไชย. (2563). การนำหลักสุจริต 3 ไปใช้ในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต. *สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง*, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- รุ่งนภา จงสุขชัย. (2561). คุณธรรมกับการเมืองไทยในยุคสื่อดิจิทัล. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 16(2), 120–135.
- สำเร็จ ราชฉวาง. (2566). การรับรู้ทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการออกไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร. *สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สิทธิพันธ์ พุทธหน. (2554). *ทฤษฎีพัฒนาการเมือง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เสาวนุช ศิริมาลัยรักษ์. (2560). ศึกษาความสำคัญของสุจริต 3 ต่อการปฏิบัติวิปัสสนาภาวนา. *สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิปัสสนาภาวนา*, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- องค์การบริหารส่วนตำบลจี้ว. (2568). ประชากรที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในองค์การบริหารส่วนตำบลจี้ว อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ปี 2568. <https://election.pptvhd36.com/region/2/23>

อติติยา อัชชาสัย. (2567). การประยุกต์หลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมการไปใช้สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชน
ในเขตเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง. วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์, 7(6), 248–260.

อัญชลี วงษ์บุญงาม และดารณี ธัญญสิริ. (2554). การเปิดรับข่าวสารทางการเมือง ความรู้ และการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในเขตกรุงเทพมหานคร. รายงานวิจัย,
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.

การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหาร เทศบาลตำบลใหม่ อำเภอนोनสูง จังหวัดนครราชสีมา

SAPPURISADHAMMA INTEGRATION FOR PROMOTING POLITICAL LEADERSHIP OF ADMINISTRATORS OF MAI SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, NON-SUNG DISTRICT, NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

พระใบฎีกาอภิชัย ชยุดตมังกุโร, พระมหาศักรินทร์ สุรเมธี

Phra Baideeka Aphichai jayuttamangkuro, Phra Maha Sakkarin Suramedhi

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: Aphichai@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลใหม่ อำเภอนोनสูง จังหวัดนครราชสีมา 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัปปุริสธรรมกับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลใหม่ อำเภอนोनสูง จังหวัดนครราชสีมา และ 3) เพื่อนำเสนอการบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลใหม่ อำเภอนोनสูง จังหวัดนครราชสีมา การวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.920 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 377 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน การวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลใหม่ อำเภอนोनสูง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัปปุริสธรรมกับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลใหม่ อำเภอนोनสูง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับน้อย ($R=0.453^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 3. การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลใหม่ อำเภอนोनสูง จังหวัดนครราชสีมา ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ได้แก่ 1) ด้านธัมมัญญาตา รู้จักเหตุ ผู้บริหารเทศบาลมีหลักการและเหตุผลในการตัดสินใจ 2) ด้านอัตถัญญาตา รู้จักผล ผู้บริหารเทศบาลมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการบริหารงานเทศบาล 3) ด้านอัตตัญญาตา รู้จักตน ผู้บริหารเทศบาลรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนอย่างชัดเจน 4) ด้านมัตตัญญาตา รู้จักประมาณ ผู้บริหารเทศบาลดำเนินโครงการต่าง ๆ โดยคำนึงถึงความคุ้มค่า 5) ด้านกาลัญญาตา รู้จักกาล ผู้บริหารเทศบาลรู้จักเลือกเวลาที่

เหมาะสม 6) ด้านปรีชาญาณ รู้จักชุมชน ผู้บริหารเทศบาลมีความเข้าใจต่อปัญหา 7) ด้านบุคคลญาณ รู้จักบุคคล ผู้บริหารรู้จักเลือกใช้คนให้เหมาะสมกับงานที่มอบหมาย

คำสำคัญ: การบูรณาการ; หลักสัปปริสธรรม; ภาวะผู้นำทางการเมือง

Abstract

The objectives of this research article were: 1) to study the level of political leadership among administrators of Mai Subdistrict Municipality, Non Sung District, Nakhon Ratchasima Province; 2) to examine the relationship between the Sappurisadhamma and the political leadership of these administrators; and 3) to propose an integration of Sappurisadhamma principles to enhance the political leadership of the administrators of Mai Subdistrict Municipality, Non Sung District, Nakhon Ratchasima Province. A mixed-methods research design was employed. The quantitative component utilized a questionnaire with a reliability coefficient of 0.920, administered to a sample of 377 individuals; data analysis involved frequencies, percentages, means, standard deviations, and hypothesis testing using Pearson's correlation coefficient. The qualitative component involved interviewing nine key informants. The research findings revealed that: 1. The overall level of political leadership among administrators of Mai Subdistrict Municipality, Non Sung District, Nakhon Ratchasima Province, was high. 2. Regarding the relationship between the Sappurisadhamma and the political leadership of these administrators, a statistically significant positive relationship was found at a low level ($R=0.453^{**}$, $p < 0.01$); thus, the research hypothesis was accepted. 3. The integration of the Sappurisadhamma to enhance the political leadership of the administrators—based on the seven principles—was as follows: 1) Dhammaññutā Knowledge of causes/principles): Administrators base decisions on principles and rationales. 2) Atthaññutā Knowledge of effects/goals): Administrators maintain clear goals for municipal management. 3) Attaññutā Self-knowledge: Administrators clearly understand their own roles and duties. 4) Mattaññutā Knowledge of moderation): Administrators implement projects with due regard for cost-effectiveness. 5) Kālāññutā Knowledge of timing): Administrators select appropriate times for actions. 6) Parisaññutā Knowledge of the community/assembly: Administrators understand the community's problems. 7) Puggalaññutā Knowledge of individuals: Administrators select the right people for assigned tasks.

Keywords: Integration; Sappurisadhamma; Political Leadership

บทนำ

ผู้นำในทางการเมืองปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล เป็นผู้นำในการปกครองท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับประชาชนในชุมชนท้องถิ่นมากที่สุด โดยมีจุดเริ่มต้นก่อนปี พ.ศ. 2475 โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชประสงค์ให้มีการจัดตั้งขึ้นในอนาคต ดังปรากฏในพระราชทานสัมภาษณ์แก่ The New York Times ฉบับวันที่ 28 เมษายน 2474 ว่าการเลือกตั้งควรเริ่มต้นที่การปกครองท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล เพื่อให้ประชาชนมีสิทธิมีเสียงในกิจการท้องถิ่นและเรียนรู้ประสบการณ์การใช้สิทธิเลือกตั้งก่อนการมีระบอบรัฐสภา การจัดตั้งเทศบาลจึงเริ่มต้นขึ้นโดยคำนึงถึงความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ เช่น รายได้ ประชากร และพื้นที่รับผิดชอบ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยที่แบ่งเป็นส่วนกลาง ภูมิภาค และท้องถิ่น การพัฒนาการปกครองส่วนท้องถิ่นเริ่มจากการจัดตั้ง “เทศบาล” ในปี พ.ศ. 2476 แต่ไม่ประสบความสำเร็จ จึงมีการจัดตั้ง “สุขาภิบาล” แทนในปี พ.ศ. 2495 ต่อมาสุขาภิบาลบางแห่งได้รับการยกฐานะเป็น “เทศบาลตำบล” และมีการจัดตั้งเทศบาลในจังหวัดใหม่ นอกจากนี้ ยังมีการบัญญัติกฎหมายเฉพาะสำหรับรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นพิเศษ เช่น กรุงเทพมหานคร และ พัทยา เนื่องจากเป็นเมืองที่มีลักษณะเฉพาะ ในช่วงแรกมีการใช้ระบบจ้างผู้บริหารแต่ไม่สำเร็จ จึงเปลี่ยนเป็นเทศบาลนครในเวลาต่อมาเพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่ที่ยังไม่มีเทศบาลและสุขาภิบาล จึงมีการจัดตั้ง “องค์การบริหารส่วนตำบล” ตามพระราชบัญญัติบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 เพื่อดูแลพื้นที่นอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาล การพัฒนาเหล่านี้ทำให้ระบบการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยขยายตัวและครอบคลุมทั่วประเทศ (ประธาน สุวรรณมงคล และคณะ, 2537) ภาวะผู้นำคือศิลปะที่สำคัญในการบริหารองค์กรให้ประสบความสำเร็จ ผู้นำมีบทบาทในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน และรับผิดชอบต่อการอยู่รอดหรือการพัฒนาขององค์กร หมายถึงความสามารถในการใช้อำนาจและจูงใจผู้อื่นให้ปฏิบัติตามจนบรรลุเป้าหมาย ผู้นำสามารถใช้อิทธิพลเพื่อให้เกิดความร่วมมือและความเปลี่ยนแปลงในองค์กรตามวัตถุประสงค์ ความเป็นผู้นำเน้นการใช้ศักยภาพ ความสามารถ และอิทธิพลเหนือผู้ตามเพื่อการนำพาคณะทำงาน ภาวะผู้นำเกี่ยวข้องกับการมีอิทธิพลเชิงบวกหรือเชิงลบต่อผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นำต้องมีความกล้าหาญ มีวิสัยทัศน์ และสามารถตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม มีทักษะในการโน้มน้าวและกระตุ้นให้ทีมเดินตามทิศทางเดียวกัน ภาวะผู้นำยังหมายถึงพฤติกรรมของบุคคลที่สามารถนำกลุ่มไปสู่เป้าหมายร่วมกันได้ เป็นความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลระหว่างผู้นำและผู้ตามซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์ ผู้นำต้องสามารถสร้างความเชื่อมั่นและแรงสนับสนุนจากสมาชิกในองค์กร ใช้อำนาจอย่างเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายร่วมกัน การสื่อสารและการประสานงานอย่างต่อเนื่องเป็นหัวใจสำคัญของภาวะผู้นำ (ยงยุทธ เกษสาคร, 2541)

การบูรณาการหลักการของคณิศรเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาล เพื่อส่งเสริมให้ผู้บริหาร เพื่อนร่วมงาน ข้าราชการ และข้าราชการมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยหลักการ การปฏิบัติ และการตัดสินใจ มีภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์ในการนำพาประชาชนในเทศบาล ทั้งนี้ การนำหลักธรรมและคุณธรรมของผู้นำสัปปุริสธรรม 7 ประการมาใช้เป็นเครื่องมือให้นักการเมืองใช้เป็นแนวทางในการบริหารจนได้รับความไว้วางใจจากประชาชน ทำให้นักการเมืองสามารถบริหารงานได้อย่างต่อเนื่อง และใน

ลักษณะสร้างการพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม ศักยภาพของผู้นำส่งผลต่อเพื่อนร่วมงานในด้านความเชื่อมั่น ความเคารพ และกำลังใจในการทำงานร่วมกัน ดังนั้น ผู้นำจึงเป็นกำลังร่วมสร้างความร่วมมือเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ประสานการสนับสนุนและช่วยเหลือเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ช่วยให้เพื่อนร่วมงานสามารถทำงานและบรรลุเป้าหมาย แผนงาน และนโยบายที่วางไว้ได้ ดังนั้นความเป็นผู้นำจึงส่งผลต่อเพื่อนร่วมงานในองค์กรซึ่งจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพ ทั้งนี้เทศบาลตำบลใหม่ อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา คณะผู้บริหารเทศบาลเล็งเห็นความสำคัญของการนำหลักธรรมาภิบาลมาบูรณาการส่งเสริมสถานะผู้นำในระดับต่าง ๆ การใช้หลักธรรมในการบริหารจัดการถือว่าเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งที่สามารถช่วยบรรเทาปัญหาและส่งเสริมความเจริญให้แก่องค์กรได้อย่างยั่งยืน ซึ่งในทางพระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงหลักธรรมที่สามารถส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการ รวมไปถึงภาวะผู้นำของผู้บริหารได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หลักสัปปริสธรรม ที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ในธัมมัญญสูตร ประกอบด้วย หลักธรรม 7 ข้อ คือ ธัมมัญญา รู้จักเหตุ อตถัญญา รู้จักผล อตตัญญา รู้จักตน มัตตัญญา รู้จักประมาณ กาลัญญา รู้จักกาล .ปริสสัญญา รู้จักบริษัท ปุคคลัญญา รู้จักบุคคล

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจการศึกษา “การบูรณาการหลักสัปปริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลใหม่ อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา” เพื่อนำไปส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารเทศบาล เพื่อเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหลักธรรมาภิบาลการบริหารสนองนโยบายภาครัฐให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในพื้นที่สืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลใหม่ อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา
- 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัปปริสธรรมกับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลใหม่ อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา
- 3) เพื่อนำเสนอการบูรณาการหลักสัปปริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลใหม่ อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจจากแบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปี บริบูรณ์ขึ้นไปที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ในเทศบาลตำบลใหม่ อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมาจำนวนประชากร 6,361 คน (เทศบาลตำบลใหม่, 2568)

2.2 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้สูตร (Yamane, T., 1973) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 377 คน

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน โดยแบ่งเป็นกลุ่ม จำนวน 4 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูป กลุ่มที่ 2 นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 3 ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการ จำนวน 2 คน กลุ่มที่ 4 ประชาชน จำนวน 2 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ (เรียงลำดับจากน้อยที่สุดจนถึงมากที่สุด) จากนั้นส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 รูปหรือคน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) พิจารณาจากค่า IOC มากกว่า 0.60 ขึ้นไป จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียง จำนวน 30 ชุด เพื่อทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น 0.920 แสดงให้เห็นว่า แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูงสามารถนำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างจริงได้

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดยเกณฑ์ในการคัดเลือกคือเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาการที่เกี่ยวข้องหรือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ตรง จำนวน 9 รูปหรือคน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ดำเนินการโดยผู้วิจัยลงพื้นที่ภาคสนาม จำนวน 377 คน ภายหลังจากได้รับอนุญาตอย่างเป็นทางการจากหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา แบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมีความสมบูรณ์ครบถ้วน 100% และผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้เข้าสู่กระบวนการประมวลผลและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์

4.2 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างตามวัตถุประสงค์ การเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยยื่นหนังสือขอความอนุเคราะห์ ประสานวันเวลา สถานที่ และเตรียมอุปกรณ์บันทึกข้อมูลและขั้นการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคย ชี้แจงวัตถุประสงค์ ขออนุญาตบันทึกเสียง พร้อมทั้งรับรองการเก็บข้อมูลเป็นความลับตามความสมัครใจของผู้ให้สัมภาษณ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อบรรยายคุณลักษณะของข้อมูล สำหรับการทดสอบสมมติฐานจะใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อทดสอบสมมติฐานค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยทั่วไปนิยมใช้สัญลักษณ์ (r) แทนสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของกลุ่มการบอกระดับหรือขนาดของความสัมพันธ์จะใช้ตัวเลขของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

5.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Statics)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลใหม่ อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม ดังตารางที่ 1

(n=377)

ภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลใหม่ อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1) ด้านกายภาพ	4.03	0.44	มาก
2) ด้านบุคลิกภาพ	4.05	0.44	มาก
3) ด้านความสามารถ	4.08	0.45	มาก
4) ด้านทักษะทางสังคม	4.04	0.47	มาก
โดยภาพรวม	4.05	0.45	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลใหม่อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.05$, S.D.= 0.45) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ด้านความสามารถ ($\bar{X}=4.08$, S.D.=0.45) รองลงมาได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ($\bar{X}=4.05$, S.D.=0.44) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านกายภาพ ($\bar{X}=4.03$, S.D.=0.44) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัปปุริสธรรมกับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลใหม่ อำเภอนโนสูง จังหวัดนครราชสีมา ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัปปุริสธรรมกับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลใหม่ อำเภอนโนสูง จังหวัดนครราชสีมา

ตัวแปรตาม					
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	ด้าน	ด้าน	ด้านความ	ด้านทักษะ	รวม
ตัวแปรอิสระ	กายภาพ	บุคลิกภาพ	สามารถ	ทางสังคม	
ธัมมัญญตา รู้จักเหตุ	0.497**	0.404**	0.496**	0.545**	0.486**
อรรถัญญตา รู้จักผล	0.504**	0.507**	0.442**	0.453**	0.432**
อรรถัญญตา รู้จักตน	0.417**	0.426**	0.512**	0.542**	0.502**
มัตตัญญตา รู้จักประมาณ	0.506**	0.522**	0.434**	0.492**	0.424**
กาลัญญตา รู้จักกาล	0.482**	0.394**	0.492**	0.472**	0.407**
ปรีสัญญตา รู้จักชุมชน	0.493**	0.305**	0.581**	0.433**	0.514**
บุคคลัญญตา รู้จักบุคคล	0.506**	0.412**	0.432**	0.526**	0.448**
รวม	0.445**	0.532**	0.463**	0.414**	0.453**

จากตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัปปุริสธรรม 7 กับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลใหม่ อำเภอนโนสูง จังหวัดนครราชสีมา

หลักสัปปุริสธรรม 7 โดยภาพรวม กับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลใหม่ อำเภอนโนสูง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับน้อย ($R=0.453^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

หลักสัปปุริสธรรม 7 ธัมมัญญตา รู้จักเหตุ โดยภาพรวม กับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลใหม่ อำเภอนโนสูง จังหวัดนครราชสีมา ด้านกายภาพ มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับน้อย ($r=0.486^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

หลักสัปปุริสธรรม 7 อรรถัญญตา รู้จักผล โดยภาพรวม กับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลใหม่ อำเภอนโนสูง จังหวัดนครราชสีมา ด้านบุคลิกภาพ มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับน้อย ($r=0.432^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

หลักสัปปุริสธรรม 7 อรรถัญญตา รู้จักตน โดยภาพรวม กับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลใหม่ อำเภอนโนสูง จังหวัดนครราชสีมา ด้านความสามารถ มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง ($r=0.502^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

หลักสัปปุริสธรรม 7 มัตตัญญูตา รู้จักประมาณ โดยภาพรวม กับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลใหม่ อำเภอนโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ด้านทักษะทางสังคม มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับน้อย ($r=0.424^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

หลักสัปปุริสธรรม 7 กาลัญญูตา รู้จักกาล โดยภาพรวม กับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลใหม่ อำเภอนโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ด้านทักษะทางสังคม มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับน้อย ($r=0.407^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

หลักสัปปุริสธรรม 7 ปริสัญญูตา รู้จักชุมชน โดยภาพรวม กับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลใหม่ อำเภอนโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ด้านทักษะทางสังคม มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง ($r=0.514^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

หลักสัปปุริสธรรม 7 ปุคคัลญูตา รู้จักบุคคล โดยภาพรวม กับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลใหม่ อำเภอนโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ด้านทักษะทางสังคม มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับน้อย ($r=0.448^{**}$)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลใหม่ อำเภอนโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ได้แก่ 1) ด้านธัมมัญญูตา รู้จักเหตุ ผู้บริหารเทศบาลมีหลักการและเหตุผลในการตัดสินใจ สามารถอธิบายเหตุผลเบื้องหลังนโยบายหรือโครงการได้อย่างชัดเจน 2) ด้านอัตถัญญูตา รู้จักผล ผู้บริหารเทศบาลมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการบริหารงานเทศบาล พิจารณาผลกระทบของนโยบายต่อประชาชนอย่างรอบด้าน 3) ด้านอัตตัญญูตา รู้จักตน ผู้บริหารเทศบาลรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนอย่างชัดเจน มีสติรู้จักควบคุมอารมณ์ตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ รู้จักยอมรับข้อจำกัดของตน 4) ด้านมัตตัญญูตา รู้จักประมาณ ผู้บริหารเทศบาลดำเนินโครงการต่าง ๆ โดยคำนึงถึงความคุ้มค่าและความจำเป็น มีความพอประมาณในการใช้ทรัพยากรสาธารณะ 5) ด้านกาลัญญูตา รู้จักกาล ผู้บริหารเทศบาลรู้จักเลือกเวลาที่เหมาะสมในการประชุมสื่อสารกับประชาชน สามารถกำหนดลำดับความสำคัญของงานในแต่ละช่วงเวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพ 6) ด้านปริสัญญูตา รู้จักชุมชน ผู้บริหารเทศบาลมีความเข้าใจต่อปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของชุมชนอย่างแท้จริงสามารถสื่อสารกับประชาชนในชุมชนได้อย่างเหมาะสม 7) ด้านปุคคัลญูตา รู้จักบุคคล รู้จักเลือกใช้คนให้เหมาะสมกับงานที่มอบหมาย รู้จักให้เกียรติและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลมีทักษะในการเข้าถึงและประสานความร่วมมือกับคนหลากหลายกลุ่ม

อภิปรายผลการวิจัย

1) ระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลใหม่ อำเภอนโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลใหม่ อำเภอนโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารเทศบาลต้องรับผิดชอบต่อการวางแผนพัฒนา การบริหารงบประมาณ การประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมถึงการแก้ไขปัญหาในพื้นที่อย่างเป็นระบบ

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ และทักษะการบริหารจึงเป็นปัจจัยหลักที่ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียใช้ประเมินประสิทธิภาพของผู้นำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระเมธี สิริปัญญา (วังไฉน), (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำทางการเมืองตามหลักพุทธธรรมของผู้ปกครองท้องถิ่นในตำบลป่าเมต อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่” ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำทางการเมืองตามหลักอิทธิบาท 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระจันนาฤทธิ์ กุลานุกชิต (กิม) (2559) ได้วิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นภาวะผู้นำการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านคือ ด้านมิติมุ่งคน ด้านมิติมุ่งงาน และด้านมิติมุ่งประสิทธิผล พบว่า ภาวะผู้นำการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัปปริสธรรม 7 กับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลใหม่ อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัปปริสธรรม 7 กับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลใหม่ อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับน้อย ($R=0.486^{**}$) ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ค่าความสัมพันธ์ แม้ไม่สูงมาก แต่ชี้ว่าการมีคุณธรรมตามหลักสัปปริสธรรมช่วยส่งเสริมภาวะผู้นำในด้านต่าง ๆ เช่น การตัดสินใจอย่างรอบคอบ การวางตัวเหมาะสม การประกอบกิจในเวลาที่ถูกต้อง และการเคารพบุคคลในองค์กร ซึ่งส่งผลต่อการยอมรับของประชาชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปลัดวัชรพงษ์ วชิรปัญญา (ปล้องขัน) (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำเชิงพุทธเพื่อการพัฒนาชุมชนในจังหวัดน่าน” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงพุทธเพื่อการพัฒนาชุมชนในจังหวัดน่าน พบว่า ภาวะผู้นำตามหลักสัปปริสธรรม 7 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูง ($r=0.830$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และทักษะการบริหารมีความสัมพันธ์ ในภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูง ($r=0.788$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระนุกูล อธิโร (บุญไทย) (2566) ได้วิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำของผู้ปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนตำบลหาดกรวด อำเภอเมืองอุดรดิตถ์ จังหวัดอุดรดิตถ์” ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์หลักพรหมวิหารธรรม โดยภาพรวม กับหลักพรหมวิหารธรรม กับภาวะผู้นำของผู้ปกครองท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนตำบลหาดกรวด อำเภอเมืองอุดรดิตถ์ จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($r= .799^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

3) การบูรณาการหลักสัปปริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลใหม่ อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การบูรณาการหลักสัปปริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลใหม่ อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา โดยหลักสัปปริสธรรม 7 เป็นหลักธรรมที่มุ่งพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของคนดีตามหลักพุทธศาสนา ซึ่งล้วนเป็นคุณธรรมที่ช่วยให้บุคคลสามารถตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

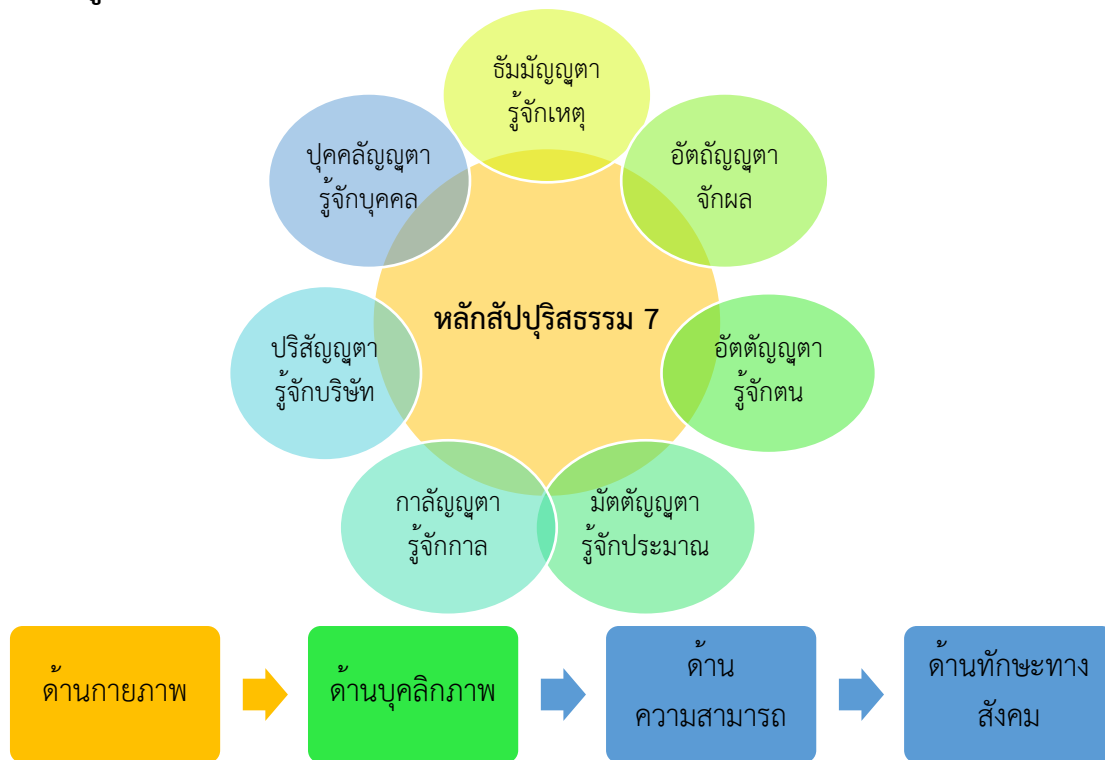
ดำเนินชีวิตและปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้คนรอบข้างได้ และสามารถส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ที่เป็นเช่นนี้เพราะ การมีคุณธรรมไม่เพียงส่งผลต่อทัศนคติของผู้นำ แต่ยังสะท้อนผ่านพฤติกรรม ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความสุภาพ ความรอบคอบ และความเคารพผู้อื่น ซึ่งเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของภาวะผู้นำทางการเมืองที่ดีตามกรอบแนวคิดภาวะผู้นำสมัยใหม่ การบูรณาการหลักสัปปริสธรรม 7 จึงสามารถส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะช่วยหล่อหลอมให้ผู้นำมีทั้งความรู้ ความเข้าใจ และคุณธรรมควบคู่กัน ซึ่งจำเป็นต่อการบริหารงานท้องถิ่นในยุคปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูบรรพตภาวนาวชิรฐาน (มรินทร์ จันทโก)(2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามแนวพระพุทธศาสนาของประชาชนอำเภอเมืองนครนายก” ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามแนวพระพุทธศาสนาของประชาชนอำเภอเมืองนครนายก ได้แก่ 1. ธัมมัญญ (ผู้รู้จักเหตุ) ได้แก่ การพัฒนาตนเองตามวิถีประชาธิปไตยใช้การรู้หลักความจริง รู้หลักการ รู้หลักเกณฑ์ รู้กฎแห่งธรรมดา 2. อัตถัญญ (ผู้รู้จักผล) ได้แก่ การพัฒนาตนเองตามวิถีประชาธิปไตยใช้การรู้ความหมาย รู้ความมุ่งหมาย รู้ประโยชน์ที่ประสงค์ 3. อัตตัญญ (ผู้รู้จักตน) ได้แก่ การพัฒนาตนเองตามวิถีประชาธิปไตยแสดงประพจน์ที่เหมาะสมตามวิถีประชาธิปไตย 4. มัตตัญญ (ผู้รู้จักประมาณ) ได้แก่ การพัฒนาตนเองตามวิถีประชาธิปไตยแสดงสิทธิเสรีภาพ 5. กาลัญญ (ผู้รู้จักกาลเวลา) ได้แก่ การพัฒนาตนเองตามวิถีประชาธิปไตย รู้กาลเวลาอันเหมาะสม 6. ปริสสัญญ (ผู้รู้จักชุมชน) ได้แก่ การพัฒนาตนเองตามวิถีประชาธิปไตยสอดคล้องกับการแสดงสิทธิเสรีภาพและพฤติกรรมของชุมชน 7. ปุคคลัญญ (ผู้รู้จักบุคคล) ได้แก่ การพัฒนาตนเองตามวิถีประชาธิปไตย รับรู้ความแตกต่างระหว่างบุคคล สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระรฤทธิ วรวิธิญาโณ (เขียนโคกกรวด) (2567) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ทัศนคติทางการเมืองตามแนวพุทธในการเลือกตั้งท้องถิ่นของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเทศบาลนครนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์หลักสัปปริสธรรม 7 เพื่อให้เกิดทัศนคติทางการเมืองตามแนวพุทธในการเลือกตั้งท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพที่ควบคู่ไปกับหลักจริยธรรมได้ดังนี้ 1) ธัมมัญญตา เป็นผู้รู้จักเหตุ วิเคราะห์สาเหตุของสถานการณ์เป้าหมาย กฎเกณฑ์กติกาที่เกี่ยวข้อง นักการเมืองท้องถิ่น รู้หลักเกณฑ์การเลือกตั้งเป็นอย่างดี 2) อัตถัญญตา เป็นผู้รู้จักผล มีการวางแผนงานเพื่อวิเคราะห์ผลกระทบการเลือกตั้ง รู้จักผลที่จะเกิดผลเนื่องจากการเลือกตั้งสามารถวิเคราะห์ผลจากการดำเนินโครงการ รู้จักเป้าหมายในการบริหารงานท้องถิ่น 3) อัตตัญญตา เป็นผู้รู้จักตน สร้างวิธีเป้าหมายในการบริหารงานท้องถิ่นให้มีความเจริญ เป็นผู้มั่นใจในศักยภาพของตนเองอย่างดี 4) มัตตัญญตา เป็นผู้รู้จักประมาณ วางแผนการใช้งบประมาณ นึกถึงแต่ประโยชน์ส่วนร่วม ขจัดการรับสินบน 5) กาลัญญตา เป็นผู้รู้จักกาลเวลา จัดสรรเวลาอย่างเหมาะสม ลำดับความสำคัญ 6) ปริสสัญญตา เป็นผู้รู้จักชุมชน รู้จักพฤติกรรม เข้าใจปัญหา ให้ความสำคัญกับชุมชน 7) ปุคคลัญญตา เป็นผู้รู้จักเลือกบุคคล เคารพความแตกต่างทางการเมือง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหานรินทร์ สุรบุญโญ (เอมพันธ์), (2563) ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมทางการเมืองของผู้นำทางการเมืองในจังหวัดชัยภูมิ” ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมทางการเมืองของผู้นำทางการเมืองในจังหวัดชัยภูมิตามหลักสัปปริสธรรม 7 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงตามค่าเฉลี่ย

จากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) บุคคลสัญญาตา รู้จักบุคคลโดยการจงรักภักดี รู้คุณค่าของสถาบันหลัก สร้างความรัก ความสามัคคีให้เกิดมีแก่ประชาชน 2) อัมมัญญาตา รู้จักเหตุ โดยการเข้าใจกฎเกณฑ์ ปฏิบัติตามหน้าที่ ส่งเสริม ให้บุคคลากรปฏิบัติตามกฎระเบียบ 3) อัถถัญญาตา รู้จักผล โดยการมีเหตุผล วางนโยบาย กำหนดเป้าหมาย ถูกต้อง 4) ปริสัญญาตา รู้จักชุมชน โดยการมีจิตสาธารณะประโยชน์มุ่งมั่นจริงใจ ส่งเสริมประชาชนให้รู้คุณค่า ของประโยชน์ส่วนรวม 5) กาลัญญาตา รู้จักกาลโดยมีกล้าหาญตัดสินใจ แก้ไขปัญหาได้ทันที่ สนับสนุนการ ใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ 6) อัถตัญญาตา รู้จักตน โดยการกระทำตามหน้าที่ของตน ปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง ส่งเสริมภาพลักษณ์ของหน่วยงาน และ 7) มัตตัญญาตา รู้จักประมาณโดยการใช้ชีวิตพอเพียง ใช้งบประมาณ อย่างคุ้มค่า

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักสัปปริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลใหม่ อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา” สรุปได้ว่าการบูรณาการหลักสัปปริสธรรม 7 ได้แก่ รู้จักเหตุ ผล ตน ประมาณ กาล ชุมชน และบุคคล ช่วยเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลให้มีความรอบคอบ มีคุณธรรม และรับผิดชอบต่อสังคม ผู้บริหารสามารถนำหลักธรรมมาใช้ในการวิเคราะห์ปัญหา วางแผน ตัดสินใจ จัดสรรทรัพยากร และบริหารงานให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของประชาชน ภาวะผู้นำทางการเมืองประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ กายภาพ บุคลิกภาพ ความสามารถ และทักษะทางสังคม ซึ่งส่งเสริมความพร้อม ความน่าเชื่อถือ ประสิทธิภาพในการบริหาร และการสร้างความร่วมมือ การบูรณาการหลักธรรมกับภาวะผู้นำดังกล่าวช่วยสร้างความไว้วางใจ การมีส่วนร่วม และความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร บุคลากร ประชาชน และภาคีเครือข่าย จึงนำไปสู่ “ผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปปริสธรรม” ที่มีคุณธรรม มีความสามารถ บริหารงานอย่างเหมาะสม และมุ่งพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) เทศบาลควรกำหนดนโยบายพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักสัปปริสธรรมเป็นส่วนหนึ่งของแผนยุทธศาสตร์องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อยกระดับภาพลักษณ์และศักยภาพของผู้บริหารท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม

2) เทศบาลควรกำหนดนโยบายบริหารความขัดแย้งในองค์กรอย่างโปร่งใสและเป็นระบบการพัฒนา กลไกไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภายในองค์กร การฝึกอบรมการจัดการความขัดแย้งตามหลักสัปปุริสธรรม ช่วยเพิ่ม ศักยภาพในการเป็นผู้นำที่มีเหตุผลและเมตตา

3) เทศบาลควรสนับสนุนนโยบายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานท้องถิ่นและหน่วยงานภายนอกเพื่อ พัฒนาทักษะการเจรจา ประสานงาน และสร้างเครือข่ายความร่วมมือเชิงนโยบาย โดยเน้นคุณธรรมตาม หลักสัปปุริสธรรม

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) เทศบาลควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้หลักสัปปุริสธรรมในการทำงานจริงของผู้บริหาร เทศบาล การใช้สติในการรับมือปัญหา การเจรจาอย่างสร้างสรรค์ หรือการประสานงานอย่างมีเมตตา เพื่อให้ สามารถพัฒนาภาวะผู้นำได้ในสถานการณ์จริง

2) เทศบาลควรสร้างระบบการบริหารความขัดแย้งภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพแบบฟอร์มรับเรื่อง ร้องเรียน ช่องทางสื่อสารระหว่างพนักงาน เครื่องมือวิเคราะห์ปัญหา การประชุมเพื่อระดมสมอง รวมถึงการใช้ หลักสัปปุริสธรรมในการแก้ปัญหา

3) เทศบาลควรพัฒนาช่องทางการสื่อสารและการประสานงานระหว่างหน่วยงานให้เป็นระบบมากขึ้น การจัดตั้งคณะทำงานประสานงาน การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาทักษะการเจรจาต่อรอง เพื่อให้ ผู้บริหารสามารถดำเนินงานได้อย่างคล่องตัวและโปร่งใส

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางการเมืองตามหลักพุทธธรรมของผู้ปกครองท้องถิ่นที่ตำบล ใหม่ อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

2) ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารเทศบาลในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชนในเทศบาลตำบลใหม่ อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

3) ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของ ผู้บริหารเทศบาล ในเขตพื้นที่อำเภอ หรือจังหวัดอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

ประธาน สุวรรณมงคล และคณะ. (2537). *การกำหนดอำนาจหน้าที่ และความสัมพันธ์ระหว่างส่วนกลาง ส่วน ภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น*. สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย.

พระครูบรรพตภาวนาวชิร (มรินทร์ จันทโก). (2566). *การพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามแนว พระพุทธศาสนาของประชาชนอำเภอเมืองนครนายก*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูปลัดวัชรพงษ์ วชิรปัญญา (ปล้องขัน). (2559). *ภาวะผู้นำเชิงพุทธเพื่อการบูรณาการพัฒนชุมชนใน จังหวัดน่าน*. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระจันนาฤทธิ์ กุลานุกรชิต (กิม). (2559). *ภาวะผู้นำการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.
- พระนุกูล อธิวโร (บุญไทย). (2565). *ภาวะผู้นำของผู้ปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนตำบลหาดกรวด อำเภอเมืองอุตรดิตถ์ จังหวัดอุตรดิตถ์*. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหานรินทร์ สุรปัญญา (เอนพันธ์). (2563). *การประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมทางการเมืองของผู้นำทางการเมืองในจังหวัดชัยภูมิ*. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระเมธี สิริปัญญา (วังไฉ). (2564). *ภาวะผู้นำทางการเมืองตามหลักพุทธธรรมของผู้ปกครองท้องถิ่นในตำบลป่าแมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่*. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระรฤทธิ์ วรธิญาโณ (เขียนโคกกรวด). (2567). *ทัศนคติทางการเมืองตามแนวพุทธในการเลือกตั้งท้องถิ่นของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเทศบาลนครนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ยงยุทธ เกษสาคร. (2541). *ภาวะผู้นำและการจูงใจ*. ศูนย์เอกสารและตำราสถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.

เครือข่ายภาคประชาชนกับการขับเคลื่อนธรรมาภิบาลท้องถิ่น CIVIL SOCIETY NETWORKS AND THE PROMOTION OF LOCAL GOOD GOVERNANCE

ภณิดา สีทน

Panida Seethon

นักวิจัยอิสระ

Independent Researcher

Corresponding Author E-mail: Somboonkh2500@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ศึกษาบทบาทของเครือข่ายภาคประชาชนในการขับเคลื่อนธรรมาภิบาลท้องถิ่น แนวทางการดำเนินงาน ปัจจัยแห่งความสำเร็จ และอุปสรรคในพื้นที่ เพื่อสังเคราะห์ข้อเสนอแนะในการพัฒนาประชาธิปไตยระดับฐานรากของสังคมไทย จากการเปลี่ยนแปลงของบริบททางสังคมและเศรษฐกิจที่ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชนเปลี่ยนผ่านจากการสั่งการฝ่ายเดียว สู่การเปิดพื้นที่ให้ทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมคิด ร่วมทำ และรับผิดชอบร่วมกัน ทว่าการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นยังคงเผชิญข้อจำกัด ทั้งโครงสร้างอำนาจเดิม วัฒนธรรมอุปถัมภ์ และความตระหนักรู้ของประชาชน ทำให้ความท้าทายสำคัญคือการยกระดับการมีส่วนร่วมให้เป็นการขับเคลื่อนที่สร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริง ไม่ใช่เพียงพิธีการตามกฎหมาย จากการศึกษาพบว่า เครือข่ายภาคประชาชนเป็นทุนทางสังคมที่ทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมระหว่างนโยบายกับการปฏิบัติจริง มีบทบาทสำคัญในการเฝ้าระวังการทุจริต เสนอนโยบาย และสร้างค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ โดยมีกระบวนการขับเคลื่อน 3 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ การสร้างความตระหนักรู้พื้นฐานเพื่อให้ประชาชนตระหนักในสิทธิ หน้าที่ และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเพื่อสร้างความรู้สึกรับผิดชอบพื้นที่ ต่อด้วยการใช้เครื่องมือทางสังคมและความร่วมมือผ่านเวทีประชาคม สื่อสังคมออนไลน์ และการสร้างความร่วมมือเชิงหุ้นส่วนระหว่างรัฐกับประชาชนเพื่อแก้ปัญหาอย่างตรงจุด และสุดท้ายคือความยั่งยืนและการมีส่วนร่วมของเยาวชนเพื่อสร้างความมั่นคงระยะยาวผ่านการสืบทอดเจตนารมณ์ การพัฒนาผู้นำรุ่นใหม่ และโครงการจิตอาสา ซึ่งท้ายที่สุดแล้วพลังเครือข่ายภาคประชาชนเหล่านี้จะทำหน้าที่เป็นกลไกตรวจสอบความโปร่งใสและเป็นโรงเรียนประชาธิปไตยที่ช่วยบ่มเพาะจิตสาธารณะ เสริมสร้างความเข้มแข็ง

คำสำคัญ : เครือข่ายภาคประชาชน; ธรรมาภิบาลท้องถิ่น; การกระจายอำนาจ

Abstract

This study examines local operational guidelines, success factors, and area-specific obstacles to synthesize recommendations for developing grassroots democracy in Thai society. Shifts in the socio-economic context have transformed the state-citizen relationship from one-way directives to an inclusive model where all sectors collaborate on planning, implementation, and shared responsibility. However, local decentralization still faces constraints-such as entrenched power structures, patronage culture, and varying levels of public awareness-making the key challenge one of elevating participation into a genuine driver of change rather than a mere legal formality. The study reveals that civil society networks serve as vital social capital, bridging the gap between policy and practice. They play a crucial role in monitoring corruption, proposing policies, and fostering values of integrity aligned with the six principles of good governance. This process involves three key stages: first, building foundational awareness regarding rights, duties, and access to information to instill a sense of local ownership; second, utilizing social tools and collaborative platforms-such as community forums, social media, and state-citizen partnerships-to address issues effectively; and third, ensuring sustainability and youth engagement to secure long-term stability through the continuity of shared goals, the development of new-generation leaders, and volunteer initiatives. Ultimately, these civil society networks function as mechanisms for transparency and as schools of democracy that cultivate civic-mindedness and strengthen the community. and drive Thai society towards sustainable growth based on equality and justice.

Keywords: Civil Society Networks; Local Governance; Decentralization

บทนำ

การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาและการขับเคลื่อนสังคมในยุคปัจจุบัน จำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการองค์ความรู้จากหลากหลายสาขาวิชา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมิติของการเมืองการปกครองและการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้กับสังคมไทยในระดับฐานราก การเปลี่ยนแปลงของบริบททางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในรอบทศวรรษที่ผ่านมา ส่งผลให้รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชนเริ่มปรับเปลี่ยนไปจากเดิม จากการที่ภาครัฐเป็นผู้กำหนดและสั่งการฝ่ายเดียว ไปสู่การเปิดพื้นที่ให้ภาคส่วนต่างๆ เข้ามามีบทบาทร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบต่อการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองมากยิ่งขึ้น การทำความเข้าใจถึงพลวัตดังกล่าวจึงเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญยิ่งในการวิเคราะห์ปัญหาและหาแนวทางขับเคลื่อนสังคม (ชูศักดิ์ เทียงตรง, 2520)

ในส่วนของโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดินของไทย การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นกลไกสำคัญที่มุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างรวดเร็วและตรงจุด (โกวิทย์ พวงงาม, 2553) การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินภารกิจให้บรรลุผลสำเร็จตามเจตนารมณ์ของการกระจายอำนาจได้นั้น ไม่สามารถพึ่งพาเฉพาะกลไกของภาครัฐหรือผู้บริหารท้องถิ่นเพียงลำพังได้ หากแต่ต้องอาศัยการตรวจสอบ ถ่วงดุล และการมีส่วนร่วมอย่าง จากภาคประชาชน ซึ่งถือเป็นเจ้าของพื้นที่และผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง ปัญหาความท้าทายในปัจจุบันจึงอยู่ที่ว่า เราจะอย่างไรให้กลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่เป็นเพียงแค่พิธีการตามกฎหมาย แต่สามารถยกระดับไปสู่การขับเคลื่อนที่มีพลังและสร้างการเปลี่ยนแปลง (ธีรยุทธ บุญมี, 2541)

เมื่อพิจารณาถึงหลักธรรมาภิบาลหรือการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งประกอบด้วยหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า จะพบว่าเป็นกรอบแนวคิดสากลที่ถูกนำมาใช้เป็นบรรทัดฐานในการประเมินประสิทธิภาพการทำงานของภาครัฐมาอย่างยาวนาน ทว่าในบริบทของท้องถิ่นไทย การนำหลักธรรมาภิบาลเหล่านี้ไปปฏิบัติจริงมักเผชิญกับอุปสรรคและข้อจำกัดหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาโครงสร้างอำนาจแบบดั้งเดิม วัฒนธรรมทางการเมืองแบบอุปถัมภ์ หรือแม้กระทั่งความตระหนักรู้ของประชาชนในสิทธิและหน้าที่ของตนเอง การศึกษาถึงบทบาทของเครือข่ายภาคประชาชนจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการสะท้อนภาพความจริง และเป็นสะพานเชื่อมระหว่างนโยบาย กระดาษกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่ (วรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2545)

เครือข่ายภาคประชาชนถือเป็นรูปหนึ่ง ของทุนทางสังคมที่มีศักยภาพสูงในการขับเคลื่อนประเด็นสาธารณะ ไม่ว่าจะเป็นการเฝ้าระวังการทุจริต การเสนอแนะนโยบายท้องถิ่น หรือการสร้างค่านิยมสุจริตให้เกิดขึ้นในชุมชน การรวมตัวกันเป็นเครือข่ายช่วยลดข้อจำกัดของปัจเจกบุคคล และเพิ่มอำนาจต่อรองในการเจรจากับผู้มีอำนาจรัฐในท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม การก่อและการดำรงอยู่ของเครือข่ายภาคประชาชนเหล่านี้ ไม่ได้เกิดขึ้นโดยบังเอิญ หากแต่ต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ การสร้างความไว้วางใจ และการบริหารจัดการภายในกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่องและได้รับการยอมรับจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในสังคม (อรทัย ก๊กผล, 2552)

ดังนั้น บทความฉบับนี้จึงมีความมุ่งหมายที่จะศึกษาและวิเคราะห์บทบาทของเครือข่ายภาคประชาชนในการขับเคลื่อนธรรมาภิบาลท้องถิ่น โดยเจาะลึกถึงแนวทางการดำเนินงาน ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ เพื่อสังเคราะห์เป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม ซึ่งคาดว่าจะประโยชน์ต่อทั้งภาคประชาชน ภาครัฐ และนักวิชาการที่สนใจในการพัฒนาประชาธิปไตยระดับท้องถิ่น อันจะนำไปสู่การสร้างสังคมไทยให้มีความโปร่งใส เทียบธรรม และเติบโตอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วม

การวิเคราะห์ธรรมาภิบาลท้องถิ่น

การวิเคราะห์ธรรมาภิบาลท้องถิ่นถือเป็นหัวใจสำคัญในการทำความเข้าใจพลวัตการเมืองและการบริหารกิจการบ้านเมืองในระดับฐานรากของสังคมไทย ซึ่งมุ่งเน้นการศึกษาประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ในการบริหารจัดการท้องถิ่นของตนเอง การศึกษานี้ไม่ได้มองเพียงแค่โครงสร้างตามกฎหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างภาครัฐ ผู้นำท้องถิ่น และประชาชนในพื้นที่ ผ่านการบูรณาการแนวคิดรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และทฤษฎีการมีส่วนร่วม เพื่อประเมินว่าการใช้อำนาจรัฐในระดับท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริงหรือไม่ ตลอดจนตรวจสอบว่ากลไกการบริหารจัดการต่างๆ เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือเผชิญกับข้อจำกัดใดบ้างในทางปฏิบัติ ในมิติของการขับเคลื่อนและการตรวจสอบ การวิเคราะห์ธรรมาภิบาลท้องถิ่นมักให้ความสำคัญกับหลักการพื้นฐาน 6 ประการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ซึ่งหลักการเหล่านี้ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือและกรอบประเมินสถานการณ์การทำงานของท้องถิ่น (สัฎยา ขาวหมื่นไวย และคณะ, 2569) หากท้องถิ่นใดมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างหรือการใช้งบประมาณอย่างโปร่งใส ท้องถิ่นนั้นย่อมมีความเข้มแข็งและลดโอกาสเกิดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันลงได้มาก (วุฒิสาร ตันไชย, 2555) ในทางตรงกันข้าม หากท้องถิ่นใดยังคงยึดติดกับโครงสร้างอำนาจแบบรวมศูนย์หรือวัฒนธรรมการเมืองแบบอุปถัมภ์ การปฏิบัติงานย่อมขาดความโปร่งใสและสร้างความเหลื่อมล้ำในการพัฒนาพื้นที่

การวิเคราะห์ธรรมาภิบาลท้องถิ่นยังต้องพิจารณาถึงบทบาทของทุนทางสังคม และเครือข่ายภาคประชาชน ซึ่งทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการถ่วงดุลอำนาจและการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะจากฐานรากประชาชนและผู้นำชุมชนที่มีจิตสาธารณะมักรวมตัวกันเพื่อเฝ้าระวังปัญหาและสะท้อนความเดือดร้อนไปยังผู้บริหารท้องถิ่น การสร้างกระบวนการเรียนรู้และการเปิดพื้นที่ที่กลางในการเจรจาระหว่างรัฐกับประชาชนจึงเป็นกุญแจดอกสำคัญที่จะช่วยลดความขัดแย้งและสร้างความสมานฉันท์ในชุมชน การศึกษาในมิตินี้จึงช่วยชี้ให้เห็นว่า ความสำเร็จของการพัฒนาท้องถิ่นไม่สามารถพึ่งพิงภาครัฐเพียงฝ่ายเดียวได้ แต่ต้องอาศัยพลังการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันและตระหนักรู้ในสิทธิหน้าที่ของพลเมือง เพื่อขับเคลื่อนสังคมไทยให้ก้าวไปสู่ประชาธิปไตยที่มีเสถียรภาพและเติบโต (พระราชญาณวิสิฐ, 2548)

กลไกการขับเคลื่อนของเครือข่ายภาคประชาชน

การขับเคลื่อนของเครือข่ายภาคประชาชนถือเป็นหัวใจสำคัญในระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม โดยมีรากฐานมาจากความตระหนักรู้ของคนในชุมชนที่ลุกขึ้นมาสนใจปัญหาและความเป็นไปของท้องถิ่นตนเอง แทนที่จะรอคอยความช่วยเหลือจากภาครัฐหรือผู้มีอำนาจแต่เพียงฝ่ายเดียว การรวมตัวกันของประชาชนเริ่มต้นจากกลุ่มเล็กๆ ที่มีความห่วงใยร่วมกัน เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม การบริหารงบประมาณที่ไม่โปร่งใส หรือการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ไม่ตอบโจทย์ความต้องการของพื้นที่ ผ่านกระบวนการพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชีวิตประจำวัน จนเกิดเป็นความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชนร่วมกัน และพัฒนาไปสู่การจัดตั้งเป็นเครือข่ายภาคที่มีโครงสร้างและการทำงานอย่างเป็นระบบ ในขั้นตอนของการปฏิบัติการ เครือข่ายภาคประชาชนมักอาศัยกลไกทางสังคมที่หลากหลายเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและขับเคลื่อนประเด็นสาธารณะให้เกิดผลเป็นรูปธรรม เครื่องมือสำคัญได้แก่ การจัดเวทีประชาคมท้องถิ่น การเปิดพื้นที่สาธารณะให้ประชาชนทุกกลุ่มได้แสดงความคิดเห็น การใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อกระจายข้อมูลข่าวสารและสร้างความตระหนักรู้ในวงกว้าง รวมถึงการทำงานร่วมกับนักวิชาการหรือองค์กรพัฒนาเอกชนในการรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลในการตรวจสอบการทำงานและการใช้งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้ (Ekakul, T, 2008)

นอกจากบทบาทในการตรวจสอบและถ่วงดุลแล้ว กลไกการขับเคลื่อนที่ทรงพลังในยุคปัจจุบันยังเน้นการสร้างความร่วมมือเชิงหุ้นส่วนระหว่างประชาชนกับภาครัฐ แทนที่จะเลือกใช้วิธีการเผชิญหน้าหรือความขัดแย้ง เครือข่ายภาคประชาชนเลือกที่จะเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ และร่วมประเมินผลโครงการพัฒนาต่างๆ ผ่านการส่งตัวแทนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการชุมชน หรือการเสนอแนะนโยบายสาธารณะที่สะท้อนความต้องการที่แท้จริงของประชาชนรากหญ้า ซึ่งแนวทางนี้ช่วยลดช่องว่างความขัดแย้งและสร้างบรรยากาศของการทำงานร่วมกันเพื่อประโยชน์ส่วนรวมการขับเคลื่อนของเครือข่ายภาคประชาชนในทางปฏิบัตินั้นไม่ได้ราบรื่นเสมอไป มักจะต้องเผชิญกับอุปสรรคและความท้าทายเชิงโครงสร้าง ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองแบบอุปถัมภ์ที่ฝังรากลึก ข้อจำกัดทางกฎหมาย หรือปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรและงบประมาณในการดำเนินกิจการ เพื่อก้าวข้ามข้อจำกัดเหล่านี้ เครือข่ายจึงจำเป็นต้องสร้างภูมิคุ้มกันภายในกลุ่ม มีระบบการบริหารจัดการที่โปร่งใส เปิดกว้าง และยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล ตลอดจนการเปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่เข้ามามีบทบาทและเรียนรู้กระบวนการทำงาน เพื่อส่งต่อเจตนารมณ์ในการพัฒนาสังคมจากรุ่นสู่รุ่น (ชำนาญ จันทรเรือง, 2549)

กลไกการขับเคลื่อนของเครือข่ายภาคประชาชนไม่ได้ทำหน้าที่เพียงแค่การตรวจสอบความโปร่งใสในระดับท้องถิ่นเท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่เป็นโรงเรียนประชาธิปไตยภาคประชาชนที่ช่วยบ่มเพาะจิตสาธารณะ สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน และยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในสังคมให้เติบโตอย่างยั่งยืน การที่ภาครัฐเปิดพื้นที่และให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง (ชำนาญ ชูเที่ยง และคณะ, 2556) จะยิ่งช่วยเสริมพลังให้เครือข่ายเหล่านี้

กลายเป็นฟันเฟืองชิ้นสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศไทยให้ก้าวไปข้างหน้าบนพื้นฐานของความเสมอภาค ความยุติธรรม และธรรมาภิบาล แบ่งออกเป็น 3 โครงสร้างใหญ่ ๆ ดังนี้

การรวมตัวและสร้างความตระหนักรู้ในระดับฐานราก

การขับเคลื่อนของเครือข่ายภาคประชาชนในท้องถิ่นไม่ได้เกิดขึ้นจากความบังเอิญ หากแต่มีจุดเริ่มต้นจากการรวมตัวกันของคนในชุมชนที่มีความห่วงใยต่อปัญหาและทิศทางของบ้านเมืองตนเอง โดยมีแกนนำชุมชนหรือปัญญาชนท้องถิ่นทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมผู้คนเข้าด้วยกัน เพื่อสร้างพื้นที่พูดคุยแลกเปลี่ยนปัญหาที่ทุกคนกำลังเผชิญอยู่ร่วมกันในชีวิตประจำวัน เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม การใช้งบประมาณท้องถิ่นที่ไม่โปร่งใส หรือการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ไม่ตอบโจทย์ความต้องการที่แท้จริง กระบวนการในระยะเริ่มต้นนี้จึงมุ่งเน้นไปที่การสร้างความตระหนักรู้ให้ประชาชนตระหนักว่าพวกเขามีสิทธิและเสียงในการกำหนดอนาคตของชุมชนตนเอง ไม่ใช่เพียงแครอคอยความช่วยเหลือจากภาครัฐฝ่ายเดียว เมื่อผู้คนเริ่มตระหนักรู้ถึงสิทธิหน้าที่ของตนเอง ความรู้สึกเป็นเจ้าของพื้นที่ก็จะบังเกิดตามมา ซึ่งเป็นเชื้อเพลิงชั้นดีในการก่อรูปกลุ่มก้อนทางสังคมที่พร้อมจะก้าวไปสู่การทํากิจกรรมสาธารณะร่วมกัน

การใช้เครื่องมือทางสังคมและการสร้างความร่วมมือเชิงหุ้นส่วน

เมื่อเครือข่ายภาคประชาชนมีความเหนียวแน่นในระดับหนึ่งแล้ว กลไกการขับเคลื่อนจะถูกยกระดับผ่านการใช้เครื่องมือทางสังคมที่หลากหลายเพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรม เครื่องมือเหล่านี้อาศัยทั้งเวทีประชาคมท้องถิ่น การจัดเวทีสาธารณะเพื่อรับฟังความคิดเห็น การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการกระจายข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนการร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชนหรือนักวิชาการในการศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อตรวจสอบการใช้งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สิ่งสำคัญคือเครือข่ายยุคใหม่มักหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าหรือความขัดแย้งรุนแรง แต่จะเลือกใช้แนวทางความร่วมมือเชิงหุ้นส่วน ทำงานคู่ขนานไปกับผู้นำท้องถิ่นและหน่วยงานรัฐ ผ่านการส่งเสียงสะท้อนข้อเสนอแนะ นับเป็นตัวคณะกรรมการตรวจสอบ หรือร่วมวางแผนพัฒนาท้องถิ่นตั้งแต่นั้น เพื่อให้มั่นใจว่าโครงการต่างๆ จะโปร่งใส คำนึงถึง และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่คนในชุมชน

การสร้างคามยั่งยืนและการก้าวข้ามอุปสรรคเชิงโครงสร้าง

แม้ว่ากลไกการขับเคลื่อนของเครือข่ายภาคประชาชนจะดำเนินไปอย่างแข็งแกร่งเพียงใด แต่ในความเป็นจริงมักต้องเผชิญกับอุปสรรคเชิงโครงสร้างและวัฒนธรรมทางการเมืองแบบอุปถัมภ์ที่ฝังรากลึก การจะรักษาความยั่งยืนของเครือข่ายไว้ได้จึงต้องอาศัยการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมและการบริหารจัดการภายในกลุ่มที่มีธรรมาภิบาล โปร่งใส และเปิดกว้างให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมตัดสินใจร่วมกัน นอกจากนี้ การขยายแนวร่วมไปยังกลุ่มคนรุ่นใหม่และการสร้างเครือข่ายพันธมิตรกับพื้นที่ใกล้เคียง จะช่วยเพิ่มน้ำหนักและอำนาจต่อรองในการเจรจากับผู้มีอำนาจรัฐได้ดียิ่งขึ้น ท้ายที่สุดแล้ว กลไกของภาคประชาชนที่เข้มแข็งจะไม่เพียงแต่ทำหน้าที่เป็นตาข่ายคอยตรวจสอบความโปร่งใสในท้องถิ่นเท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่เป็นรากฐานสำคัญในการขับเคลื่อนวัฒนธรรมประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม เพื่อขับเคลื่อนสังคมไทยให้ก้าวหน้าไปพร้อมกันอย่างมั่นคง

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 เส้นทางขับเคลื่อนท้องถิ่นด้วยพลังเครือข่ายภาคพลเมือง

การพัฒนาการปกครองส่วนท้องถิ่นและการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สังคมไทย ไม่สามารถอาศัยเพียงกลไกของภาครัฐแต่เพียงฝ่ายเดียวได้ หากแต่ต้องอาศัยการบูรณาการพลังและความร่วมมือจากภาคประชาชน โดยภาพรวมของกระบวนการขับเคลื่อนดังกล่าวสามารถจำแนกออกเป็น 3 ขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

การสร้างความตระหนักรู้พื้นฐาน ถือเป็นจุดตั้งต้นที่สำคัญ ซึ่งมุ่งเน้นให้ประชาชนเกิดการรับรู้สิทธิและหน้าที่ของตนเอง พร้อมทั้งมีความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนตระหนักว่าตนเองคือผู้มีส่วนได้เสียและเป็นเจ้าของพื้นที่

พื้นฐานทางความคิดมีความพร้อมแล้ว กระบวนการจึงก้าวสู่ ขั้นที่ 2: เครื่องมือทางสังคมและความร่วมมือ ซึ่งเป็นการนำเอาเครื่องมือและกลไกต่างๆ มาปฏิบัติจริง ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การใช้กลไกประชาธิปไตยในท้องถิ่น ตลอดจนการสร้างความร่วมมือเชิงหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและประชาชน เพื่อร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และแก้ไขปัญหาของชุมชนได้อย่างตรงจุด

เพื่อให้การพัฒนาเกิดความมั่นคงในระยะยาว จึงต้องอาศัย ขั้นที่ 3: ความยั่งยืนและการมีส่วนร่วมของเยาวชน ผ่านการสืบทอดเจตนารมณ์ที่ดีจากคนรุ่นก่อน การสร้างและพัฒนาผู้นำรุ่นใหม่ให้เข้ามามีบทบาท รวมถึงการขับเคลื่อนผ่านโครงการจิตอาสาเพื่อท้องถิ่น ซึ่งองค์ประกอบ

เหล่านี้จะทำหน้าที่หล่อหลอมให้เครือข่ายภาคพลเมืองมีความเข้มแข็ง และเป็นรากฐานสำคัญในการขับเคลื่อนประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นให้เติบโต

สรุป

การพัฒนาและการขับเคลื่อนสังคมไทยในยุคปัจจุบันจำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการองค์ความรู้จากหลากหลายสาขาวิชา โดยเฉพาะมิติการเมืองการปกครองและการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งมีความสำคัญต่อการสร้างความเข้มแข็งในระดับฐานราก จากการเปลี่ยนแปลงของบริบททางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ทำให้รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชนปรับเปลี่ยนจากการที่ภาครัฐเป็นผู้สั่งการฝ่ายเดียว ไปสู่การเปิดพื้นที่ให้ภาคส่วนต่างๆ เข้ามาร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบต่อการพัฒนาท้องถิ่น

โครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดินและการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างรวดเร็ว ทว่าการดำเนินการกิจให้บรรลุผลสำเร็จไม่สามารถพึ่งพากลไกของภาครัฐเพียงลำพังได้ หากแต่ต้องอาศัยการตรวจสอบ ถ่วงดุล และการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนที่เป็นเจ้าของพื้นที่ ปัญหาความท้าทายจึงอยู่ที่การยกระดับกลไกการมีส่วนร่วมไม่ให้เป็นเพียงพิธีการตามกฎหมาย แต่เป็นการขับเคลื่อนที่มีพลังและสร้างการเปลี่ยนแปลง

เมื่อพิจารณาหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ซึ่งเป็นกรอบประเมินประสิทธิภาพการทำงานของภาครัฐ พบว่าในบริบทท้องถิ่นไทยมักเผชิญอุปสรรค เช่น โครงสร้างอำนาจแบบดั้งเดิม วัฒนธรรมอุปถัมภ์ และความตระหนักรู้ของประชาชน บทบาทของ เครือข่ายภาคประชาชน จึงเข้ามาทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมระหว่างนโยบายกับการปฏิบัติจริง ถือเป็นทุนทางสังคมที่มีศักยภาพในการเฝ้าระวังการทุจริต เสนอนโยบาย และสร้างค่านิยมสุจริตในชุมชน

กระบวนการขับเคลื่อนของเครือข่ายภาคประชาชนตาม เส้นทางขับเคลื่อนท้องถิ่นด้วยพลังเครือข่ายภาคพลเมือง สามารถสรุปเป็น 3 ขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

การสร้างความรู้คู่พื้นฐาน เป็นจุดเริ่มต้นที่มุ่งเน้นให้ประชาชนตระหนักรู้สิทธิและหน้าที่ของตนเอง สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของพื้นที่และมีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตของชุมชนเครื่องมือทางสังคมและความร่วมมือ เป็นการนำเครื่องมือต่างๆ มาปฏิบัติจริง เช่น การเปิดพื้นที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ไข่กลไกประชาธิปไตย และสร้างความร่วมมือเชิงหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐกับประชาชน เพื่อร่วมกันคิดและแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุดความยั่งยืนและการมีส่วนร่วมของเยาวชน เป็นการสร้างความมั่นคงในระยะยาวผ่านการสืบทอดเจตนารมณ์ การสร้างและพัฒนาผู้นำรุ่นใหม่ รวมถึงการดำเนินโครงการจิตอาสาเพื่อท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- โกวิทย์ พวงงาม. (2553). *การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- ชำนาญ จันทรเรือง. (2549). *การกระจายอำนาจที่แท้จริงเป็นอย่างไร*. กรุงเทพฯ: ประชาไทย.
- ชำนาญ ชูเที่ยง และคณะ. (2556). *การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นภายใต้กระบวนการทศวรรษการปกครองท้องถิ่นสมัยใหม่*. วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 6(4), 297-308.
- ชูศักดิ์ เทียงตรง . (2520). *การบริหารการปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธีรยุทธ บุญมี. (2541). *แนวคิดและวาทะกรรมว่าด้วยรัฐธรรมนูญแห่งชาติ*. ในการประชุมทางวิชาการเนื่องในวาระครบรอบ 50 ปีคณะรัฐศาสตร์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บรรศักดิ์ อูวรรณโณ. (2545). *ธรรมาภิบาลในองค์กรอิสระ*. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- พระราชญาณวิสิฐ. (2548). *หลักธรรมาภิบาลและประมุขศิลป์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ชัยมงคลพริ้นติ้ง.
- วุฒิสาร ตันไชย. (2555). *การสร้างความปลอดภัยแห่งชาติ*. วารสารสถาบันพระปกเกล้า, 10(1), 5-28.
- สัทยา ขาวหมื่นไวย และคณะ. (2569). *วัฏจักรอำนาจการเมืองท้องถิ่นกับธรรมาภิบาลที่ถูกกัดกิน*. วารสารสถาบันพระปกเกล้า, 24(1), 128-148.
- อรทัย กักผล. (2552). *คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน สำหรับนักบริหารท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: จรัญสนิทางค์การพิมพ์.
- Ekakul, T. (2008). *perational Research*. Ubon Ratchathani: Yongsawat Inter Group Co., Ltd.

การประยุกต์หลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเลือกตั้งท้องถิ่น THE APPLICATION OF THE PRINCIPLE OF GOOD FAITH TO PROMOTE LOCAL ELECTION BEHAVIOR

บัณฑิพัฒน์ พราวพลายแก้ว

Panchaphat Prowpraykarw

นักวิจัยอิสระ

Independent Researcher

Corresponding Author E-mail: Panchaphat2567@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้นำเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้หลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเลือกตั้งท้องถิ่น สู่การพัฒนาประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน การเลือกตั้งท้องถิ่นถือเป็นรากฐานสำคัญของการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของประชาชน แต่ในปัจจุบันยังคงประสบปัญหาเชิงโครงสร้าง เช่น การซื้อสิทธิขายเสียง การทุจริต ผลประโยชน์ทับซ้อน และวัฒนธรรมการเมืองแบบอุปถัมภ์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผู้นำท้องถิ่นและบั่นทอนความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย การแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงต้องอาศัยการบูรณาการหลักสุจริตธรรม ซึ่งประกอบด้วยความซื่อสัตย์ ความถูกต้อง ความโปร่งใส ความเสมอภาค และการกระทำด้วยความสุจริตใจ ทั้งในส่วนของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ต้องแข่งขันด้วยนโยบายและความสามารถ และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ต้องใช้สิทธิด้วยวิจารณญาณ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ระยะสั้น นอกจากนี้ ความสำเร็จในการขับเคลื่อนยังต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งการให้การศึกษาและการปลูกฝังจิตสำนึก การบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและเป็นธรรม การสร้างพื้นที่สาธารณะในการตรวจสอบข้อมูล และการสร้างผู้นำที่เป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อร่วมกันสร้างสรรค์วัฒนธรรมทางการเมืองที่โปร่งใส นำไปสู่การพัฒนาประชาธิปไตยที่เข้มแข็งและยั่งยืนจากระดับรากหญ้าสู่ประเทศชาติ

คำสำคัญ : การเลือกตั้งท้องถิ่น; หลักสุจริตธรรม; การพัฒนาประชาธิปไตย

Abstract

This academic article presents an approach to applying the "principle of integrity" to foster positive local election behaviors and promote sustainable democratic development. While local elections serve as a cornerstone of decentralization and public participation, they currently face structural challenges-such as vote-buying, corruption, conflicts of interest, and patronage-based political cultures-that compromise the quality of local leadership and undermine confidence in the democratic system. Addressing these issues requires integrating

the principle of integrity-encompassing honesty, correctness, transparency, equity, and good faith-among both candidates, who should compete based on policy and competence, and voters, who should exercise their rights judiciously with a focus on the public interest rather than short-term gains. Furthermore, success in this endeavor relies on multi-sectoral cooperation, including education and civic consciousness-building, strict and fair law enforcement, the creation of public spaces for information scrutiny, and the cultivation of exemplary leaders. Together, these efforts aim to foster a transparent political culture, paving the way for robust and sustainable democratic development extending from the grassroots level to the national stage.

Keywords: Local Elections; Principle of Good Faith; Democratic Development

บทนำ

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ถือเป็นรูปแบบการปกครองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการแผ่นดินและการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศผ่านกระบวนการเลือกตั้ง ซึ่งการเลือกตั้งถือเป็นหัวใจสำคัญและเป็นกลไกพื้นฐานที่สะท้อนถึงเจตจำนงเสรีของปวงชนชาวไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนมากที่สุด การกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาบริหารจัดการงบประมาณ การจัดบริการสาธารณะ และการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนในพื้นที่ จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนความเจริญเติบโตอย่างทั่วถึง อย่างไรก็ตาม คุณภาพของการกระจายอำนาจและประสิทธิภาพในการพัฒนาท้องถิ่นนั้นขึ้นอยู่กับคุณภาพของผู้นำท้องถิ่นที่ถูกคัดเลือกเข้ามาทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชน หากกระบวนการเลือกตั้งมีความโปร่งใสและได้มาซึ่งคนดีมีฝีมือ การพัฒนาท้องถิ่นย่อมดำเนินไปอย่างราบรื่น แต่ในทางตรงกันข้าม หากกระบวนการเลือกตั้งถูกครอบงำด้วยผลประโยชน์ทับซ้อน การทุจริต หรือการซื้อสิทธิ์ขายเสียง ย่อมส่งผลกระทบเชิงลบต่อเสถียรภาพทางการเมืองและระดับการพัฒนาของท้องถิ่นนั้น ๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (สุชุม นวลสกุล, 2557)

ในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน การทำความเข้าใจปัญหาดังกล่าวจึงต้องอาศัยการมองทะลุผ่านมิติโครงสร้างทางสังคมที่ซับซ้อน ซึ่งฝังรากลึกมาอย่างยาวนานในประวัติศาสตร์การเมืองไทย โดยเฉพาะระบบความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับประชาชนในพื้นที่ เมื่อประชาชนส่วนหนึ่งยังคงพึ่งพิงเครือข่ายอุปถัมภ์ในการดำรงชีวิตประจำวัน การตัดสินใจทางการเมืองจึงมักถูกลดทอนคุณค่าลงเหลือเพียงการตอบสนองบุญคุณหรือการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระยะสั้น ส่งผลให้กลไกการเลือกตั้งที่ควรจะเป็นเวทีแห่งการคัดสรรคนดีมีความสามารถกลายเป็นสนามแข่งขันทางการเงินและอิทธิพลเถื่อน วงจรอุปาทนนี้ไม่เพียงแต่นำพามันการเมืองที่ขาดธรรมาภิบาลเข้ามาสู่อำนาจเท่านั้น แต่ยังทำให้ทรัพยากรและงบประมาณแผ่นดินถูกเบี่ยงเบนไปเพื่อตอบสนองกลุ่มผลประโยชน์เฉพาะกลุ่ม แทนที่จะเป็นการพัฒนา

โครงสร้างพื้นฐานและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างแท้จริง การจะตัดวงจรดังกล่าวจึงไม่สามารถพึ่งพาเพียงแค่การบังคับใช้กฎหมายเลือกตั้งที่มีบทลงโทษรุนแรงเพียงอย่างเดียวได้ หากแต่ต้องอาศัยการปรับเปลี่ยนกระบวนการคิดและสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมผ่านการยกระดับการศึกษาทางการเมืองอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง เพื่อปลูกฝังให้เยาวชนและประชาชนตระหนักถึงสิทธิหน้าที่ และความรับผิดชอบที่มีต่ออนาคตส่วนรวม ควบคู่ไปกับการเปิดพื้นที่สาธารณะให้ทุกภาคส่วนในสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใสและการดำเนินงานของภาครัฐอย่างเสรี เมื่อภาคประชาสังคมมีความเข้มแข็งและผู้นำชุมชนสามารถแสดงบทบาทเป็นแบบอย่างที่ดีในการยึดมั่นความถูกต้องได้ บรรทัดฐานใหม่ของการเมืองท้องถิ่นย่อมถูกขับเคลื่อนไปสู่การแข่งขันด้วยนโยบาย วิสัยทัศน์ และความสุจริตใจ การสร้างความเปลี่ยนแปลงจากระดับรากหญ้าเช่นนี้จึงจะเป็นรากฐานอันมั่นคงที่ช่วยค้ำจุนให้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศไทยเจริญเติบโตอย่างเข้มแข็ง มีเสถียรภาพ และสะท้อนเจตจำนงที่แท้จริงของปวงชนชาวไทย (โกวิทย์ พวงงาม และอลงกรณ์ อรรคแสง, 2547)

เพื่อแก้ไขปัญหาและปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การเลือกตั้งให้สอดคล้องกับครรลองประชาธิปไตยอันสุจริต "หลักสุจริตธรรม" จึงเป็นกรอบแนวคิดและหลักการทางจริยธรรมและกฎหมายที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการนำมาประยุกต์ใช้ หลักสุจริตธรรมครอบคลุมถึงความซื่อสัตย์ การยึดมั่นในความถูกต้อง ความโปร่งใส ความเสมอภาค และการกระทำการใด ๆ ด้วยความสุจริตใจปราศจากเล่ห์เหลี่ยมหรือการฉ้อฉล เมื่อนำหลักการนี้มาบูรณาการเข้ากับกระบวนการเลือกตั้งท้องถิ่น จะช่วยสร้างบรรทัดฐานใหม่ให้แก่สังคม ทั้งในมุมมองของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่จะต้องแข่งขันกันด้วยนโยบายและความดีงาม และในมุมมองของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่จะต้องใช้วิจารณญาณไตร่ตรองด้วยความรับผิดชอบต่อส่วนรวม การปลูกฝังจิตสำนึกตามหลักสุจริตธรรมจึงไม่เพียงแต่เป็นการป้องกันและปราบปรามการทุจริตการเลือกตั้งตามตัวบทกฎหมายเท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตวิญญาณและวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืนในระยะยาวอีกด้วย (บุญศรี มีวงษ์โชคไชย, 2542)

การศึกษาและการประยุกต์ใช้หลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมเลือกตั้งท้องถิ่น จึงมีความมุ่งหมายสำคัญในการสำรวจสภาพปัญหา วิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมเลือกตั้งที่ไม่พึงประสงค์ ตลอดจนสังเคราะห์แนวทางการประยุกต์ใช้หลักการดังกล่าวให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรมในทางปฏิบัติ งานศึกษาและบทความวิชาการนี้มีความมุ่งหวังที่จะนำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและแนวทางการขับเคลื่อนสังคมที่สามารถบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคประชาสังคม และประชาชนทุกภาคส่วน ในการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ และยึดมั่นในผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน เพื่อให้การเลือกตั้งท้องถิ่นเป็นเวทีแห่งการแข่งขันทางความคิดและการพัฒนาอย่างแท้จริง อันจะนำไปสู่การสร้างรากฐานประชาธิปไตยที่เข้มแข็งจากระดับรากหญ้าขึ้นสู่ระดับประเทศต่อไปอย่างมั่นคง (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2554)

การขับเคลื่อนให้หลักสุจริตธรรมแทรกซึมเข้าไปในพฤติกรรมเลือกตั้งท้องถิ่น ย่อมต้องอาศัยระยะเวลา ความต่อเนื่อง และความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในสังคม ไม่ว่าจะเป็นการให้การศึกษาแก่เยาวชน

และประชาชน การบังคับใช้กฎหมายที่มีความเด็ดขาดและเป็นธรรม การสร้างพื้นที่สาธารณะสำหรับการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารอย่างเสรี ตลอดจนการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้นำทางความคิดในชุมชน การศึกษาเรื่องนี้จึงเปรียบเสมือนหมุดหมายสำคัญที่จะช่วยจุดประกายทางความคิด และกระตุ้นเตือนให้ทุกฝ่ายตระหนักถึงความสำคัญของการใช้สิทธิเลือกตั้งด้วยความสุจริตและเที่ยงธรรม เพราะอนาคตของการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศไทยไม่ได้ขึ้นอยู่กับกฎหมายเพียงอย่างเดียว หากแต่ขึ้นอยู่กับจิตสำนึกและความรับผิดชอบร่วมกันของพลเมืองทุกคนในการปกป้องรักษาไว้ซึ่งความถูกต้องและความดีงามในระบอบประชาธิปไตย

ความหมายและความสำคัญของหลักสุจริตธรรม

ความหมายและความสำคัญของหลักสุจริตธรรมในมิติการเลือกตั้งถือเป็นรากฐานสำคัญอันจะนำพาประชาธิปไตยไปสู่ความชอบธรรมและความยั่งยืน โดยในทางนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ หลักสุจริตธรรมหมายถึง ความซื่อตรง ความจริงใจ ความสุจริตใจในการใช้สิทธิและปฏิบัติหน้าที่ตามครรลองคลองธรรมแห่งกฎหมาย โดยปราศจากการฉ้อฉล การหลอกลวง หรือการใช้สิทธิโดยไม่สุจริตอันก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือสังคมส่วนรวม เมื่อนำมาพิจารณาในบริบทของการเลือกตั้ง (อริติยา อัชชาศัยและคณะ, 2567) หลักการนี้จึงไม่ใช่เพียงแค่การปฏิบัติตามตัวบทกฎหมายเลือกตั้งอย่างเคร่งครัดเท่านั้น หากแต่ยังหมายรวมถึงจิตสำนึกรับผิดชอบต่อทางจริยธรรมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ต้องแข่งขันด้วยความยุติธรรม ผู้ดำเนินการเลือกตั้งที่เป็นกลางโปร่งใส และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ต้องใช้วิจารณญาณด้วยความซื่อสัตย์ต่อเจตจำนงของตนเอง โดยปราศจากการครอบงำของอิทธิพลมืดหรือผลประโยชน์ระยะสั้น การยึดมั่นในหลักสุจริตธรรมจึงเปรียบเสมือนเครื่องค้ำจุนความน่าเชื่อถือของกระบวนการประชาธิปไตยฐานราก ทำให้ผลลัพธ์ที่ได้จากการเลือกตั้งสะท้อนเสียงที่แท้จริงของประชาชน (วิทยา สุจริตธรรักษ์, 2550)

หลักสุจริตธรรมในมิติการเลือกตั้งคือการเป็นเกราะป้องกันปัญหาการทุจริตเชิงนโยบายและการซื้อสิทธิขายเสียง ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศและสังคมท้องถิ่น เมื่อผู้สมัครและพรรคการเมืองยึดมั่นในหลักสุจริตธรรม การแข่งขันย่อมเปลี่ยนผ่านจากการใช้เงินซื้อเสียงหรืออิทธิพลเถื่อนมาเป็นการแข่งขันทางด้านนโยบาย วิสัยทัศน์ และความสามารถในการแก้ปัญหาให้แก่ประชาชนอย่างแท้จริง ส่งผลให้งบประมาณแผ่นดินและทรัพยากรของรัฐถูกนำไปใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะสูงสุด แทนที่จะไหลเข้าสู่กระเป๋าของกลุ่มผลประโยชน์หรือหัวคะแนน นอกจากนี้ หลักสุจริตธรรมยังช่วยเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอันมีคุณธรรม สร้างความตระหนักรู้ให้ประชาชนตระหนักว่าการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งคือหน้าที่อันศักดิ์สิทธิ์ที่ไม่ควรถูกตีราคาด้วยเงินทองหรือสิ่งตอบแทนใดๆ ซึ่งจะนำไปสู่การได้มาซึ่งตัวแทนและผู้บริหารท้องถิ่นที่มีธรรมาภิบาล พร้อมทั้งจะทำงานเพื่อส่วนรวมอย่างแท้จริงโดยปราศจากข้อครหาเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2565)

มาประยุกต์ใช้อย่างจริงจังในกระบวนการเลือกตั้งยังส่งผลสะท้อนในวงกว้างต่อเสถียรภาพและความเชื่อมั่นในระบอบการปกครองของประเทศ เมื่อประชาชนประจักษ์ว่าเสียงสะท้อนผ่านบัตรเลือกตั้งของตนมีความหมาย ได้รับการคุ้มครอง และนำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงเชิงบวกในชุมชน ความศรัทธาและความ

ไว้วางใจที่มีต่อสถาบันทางการเมืองย่อมเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย รัฐและสังคมจึงจำเป็นต้องร่วมมือกันบูรณาการหลักสุจริตธรรมเข้าไปในทุกมิติของการเลือกตั้ง ทั้งผ่านกระบวนการจัดการเลือกตั้งที่โปร่งใส การให้การศึกษาทางการเมืองแก่เยาวชนและประชาชน ตลอดจนการสร้างกลไกภาคประชาสังคมในการตรวจสอบถ่วงดุล เพื่อให้หลักสุจริตธรรมไม่ได้เป็นเพียงนามธรรมทางวิชาการ แต่กลายเป็นบรรทัดฐานทางสังคมที่ยึดถือปฏิบัติร่วมกันอย่างแท้จริง นำพาประเทศชาติก้าวข้ามผ่านวิกฤตการเมืองแบบเดิมๆ และมุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนบนพื้นฐานของความสุจริต ความยุติธรรม และความเท่าเทียมกันในสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2555)

พฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งท้องถิ่นในบริบทปัจจุบัน

การเลือกตั้งท้องถิ่นในบริบทปัจจุบันถือเป็นกลไกสำคัญยิ่งในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศจากฐานรากซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจบริหารจัดการทรัพยากรและแก้ไขปัญหาของชุมชนตนเองอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตามสภาพการณ์ทางการเมืองระดับท้องถิ่นในปัจจุบันยังคงเผชิญกับความท้าทายจากโครงสร้างทางสังคมแบบดั้งเดิมระบบอุปถัมภ์และเครือข่ายความสัมพันธ์เชิงเครือญาติซึ่งส่งผลให้พฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของคนในท้องถิ่นมีความซับซ้อนและสะท้อนพลวัตทางอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกัน การทำความเข้าใจพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องวิเคราะห์ผ่านมิติต่างๆ เพื่อมองเห็นภาพรอบด้านและหาแนวทางในการยกระดับคุณภาพประชาธิปไตยทางตรงของประชาชนให้มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้มากยิ่งขึ้นในอนาคต (กิจบดี ก้องเบญจกุล, 2562)

พฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้งท้องถิ่นจึงสะท้อนถึงวิสัยทัศน์ จริยธรรม และความพร้อมในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรสาธารณะเพื่อประโยชน์ของคนในชุมชนอย่างแท้จริง การแข่งขันในทางที่ชอบธรรมและปราศจากอคติจะช่วยยกระดับมาตรฐานทางการเมืองให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเปิดกว้างให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลนโยบายได้อย่างเท่าเทียม การพึ่งพาห้วคณะแนหรือกลุ่มอิทธิพลท้องถิ่นไม่เพียงแต่สร้างภาระหนี้สินและการทุจริตเชิงนโยบายภายหลังเข้ารับตำแหน่งเท่านั้น แต่ยังเป็นการทำลายกลไกการพัฒนาท้องถิ่นในระยะยาวอีกด้วย ในทางตรงกันข้าม หากผู้สมัครมุ่งเน้นการสร้างเชื่อมั่นผ่านการแสดงออกถึงความซื่อสัตย์สุจริตและการนำเสนอทางออกในการแก้ปัญหาของพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม ย่อมได้รับความไว้วางใจจากประชาชนอย่างยั่งยืน บทบาทของผู้สมัครจึงเป็นเสมือนแม่เหล็กสำคัญในการกำหนดทิศทางและวัฒนธรรมทางการเมืองระดับฐานรากว่าจะมุ่งไปสู่การแข่งขันเชิงคุณธรรมหรือวงจรอุบาทว์ของการซื้อสิทธิ์ขายเสียง การสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวมและการเคารพกติกาประชาธิปไตยจึงเป็นหัวใจหลักที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งทุกคนต้องตระหนักอยู่เสมอ เพื่อให้การเลือกตั้งท้องถิ่นกลายเป็นเวทีแห่งการประลองปัญญาและวิสัยทัศน์ (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2527)

พฤติกรรมของผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญที่จะชี้ขาดผลการเลือกตั้งและทิศทางของชุมชน โดยพฤติกรรมในส่วนนี้มีความหลากหลายตั้งแต่กลุ่มประชาชนที่ตื่นตัวทางการเมืองและใช้สิทธิเลือกตั้งด้วยวิจารณญาณโดยพิจารณาจากผลงานความรู้ความสามารถและนโยบายของผู้สมัคร ไปจนถึงกลุ่มประชาชนที่

ยังคงถูกครอบงำด้วยวัฒนธรรมการเมืองแบบอุปถัมภ์หรือการคำนึงถึงประโยชน์ตอบแทนระยะสั้นจากการซื้อสิทธิขายเสียง พฤติกรรมการเลือกตั้งในมิตินี้จึงสะท้อนให้เห็นถึงระดับความตระหนักรู้ทางการเมืองและภูมิคุ้มกันทางสังคมของประชาชนในแต่ละพื้นที่ ซึ่งหากชุมชนใดมีความเข้มแข็งและมีการให้การศึกษาทางการเมืองที่ดีพฤติกรรมการเลือกตั้งย่อมเปลี่ยนผ่านไปสู่การเลือกตั้งเชิงคุณภาพที่มุ่งเน้นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์เฉพาะหน้า พฤติกรรมการเลือกตั้งท้องถิ่นแบ่งออกเป็น 2 มิติหลัก

พฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ถือเป็นกลไกตั้งต้นในการกำหนดบรรทัดฐานของการแข่งขันทางการเมืองในระดับพื้นที่โดยผู้สมัครจะต้องแสดงออกถึงความโปร่งใสสุจริตใจและความรับผิดชอบต่อสาธารณะผ่านการนำเสนอนโยบายที่สามารถปฏิบัติได้จริงตอบโจทยปัญหาของชุมชนอย่างตรงจุดและมีความเป็นไปได้ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในระยะยาวแทนการใช้กลวิธีหาเสียงแบบประชานิยมที่ไร้ทิศทางหรือสร้างภาระงบประมาณเกินกว่าที่ท้องถิ่นจะรับไหวสิ่งสำคัญที่สุดในมิตินี้คือการแข่งขันอย่างยุติธรรมปราศจากการซื้อสิทธิขายเสียงการใช้อิทธิพลมืดหรือการสร้างเครือข่ายอุปถัมภ์เพื่อครอบงำการตัดสินใจของผู้ลงคะแนน เพราะการกระทำดังกล่าวถือเป็นการบิดเบือนเจตจำนงเสรีและทำลายความชอบธรรมของการใช้อำนาจอธิปไตยในระดับท้องถิ่นตั้งแต่เริ่มต้นผู้สมัครจึงต้องตระหนักเสมอว่าเกียรติและศักดิ์ศรีของการเป็นผู้นำที่ดีเริ่มต้นจากการเคารพกติกาและการมีจริยธรรมทางการเมืองอย่างเคร่งครัด

พฤติกรรมของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ตระหนักถึงบทบาทอันทรงพลังของตนเองถือเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนสังคมประชาธิปไตยให้ก้าวไปข้างหน้าอย่างมั่นคงและปราศจากการครอบงำจากกลุ่มผลประโยชน์ เมื่อประชาชนลุกขึ้นมาทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบและคัดกรองคนดีมีฝีมือเข้าสู่สนามการเมืองท้องถิ่น วงจรอุบาทว์ของการซื้อสิทธิขายเสียงและการเมืองแบบอุปถัมภ์ย่อมค่อยๆ ถูกบั่นทอนกำลังลงจนหมดไป การใช้สิทธิเลือกตั้งจึงไม่ใช่เพียงแค่การหย่อนบัตรตามหน้าที่ตามกฎหมายตามกาลเทศะเท่านั้น แต่ยังเป็นการแสดงออกถึงสิทธิเสรีภาพอันชอบธรรมในการกำหนดชะตากรรมของท้องถิ่นตนเองอย่างแท้จริง การที่พลเมืองปฏิเสธเงินตราหรือสิ่งตอบแทนระยะสั้นเท่ากับการปกป้องทรัพยากรและงบประมาณแผ่นดินไม่ให้ถูกผูกขาดหรือรั่วไหลไปสู่กลุ่มทุนสามานย์ การเมืองระดับท้องถิ่นที่สะอาดและโปร่งใสจะเกิดขึ้นไม่ได้เลยหากขาดความร่วมมือร่วมใจจากภาคประชาชนที่เข้มแข็ง การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองเชิงบวกนี้ยังส่งผลให้เกิดการตื่นตัวทางสังคมในวงกว้าง ทำให้คนรุ่นใหม่และคนในชุมชนตระหนักรู้ว่าอนาคตของการพัฒนาท้องถิ่นถูกกำหนดด้วยปลายปากกาของตนเอง แรงกดดันทางสังคมที่เกิดจากการรวมพลังกันของประชาชนจะช่วยบีบบังคับให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องปรับตัวและแข่งขันกันด้วยนโยบายที่ตอบโจทยความต้องการของพื้นที่อย่างแท้จริง นโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิต การศึกษา สาธารณูปโภค และสิ่งแวดล้อมจึงได้รับการหยิบยกขึ้นมาถกเถียงและปฏิบัติจริงจังกว่าการใช้อิทธิพลหรือการใช้เงินซื้อเสียง การเมืองท้องถิ่นจึงกลายเป็นพื้นที่แห่งการแลกเปลี่ยนทางความคิดและวิสัยทัศน์อันสร้างสรรค์ ท้ายที่สุดแล้ว พฤติกรรมการเลือกตั้งที่เปี่ยมด้วยวิจารณญาณและความซื่อสัตย์สุจริตนี้ จะช่วยยกระดับมาตรฐานจริยธรรมของนักการเมืองไทยให้สูงขึ้น จากรากฐานที่มั่นคงในชุมชน (Golembiewsky, R. T., Welsh, W. A. & Crotty, W. J.A, 1969)

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 สุจริตธรรมเพื่อการเลือกตั้งท้องถิ่นที่โปร่งใส

สามารถอธิบายได้ว่า การเลือกตั้งท้องถิ่นนับเป็นหัวใจสำคัญของการกระจายอำนาจและการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากเป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิดในการบริหารจัดการทรัพยากร งบประมาณ และการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของชุมชนตนเองโดยตรง ทว่า ในสภาพความเป็นจริงปัจจุบัน กระบวนการดังกล่าวกลับยังคงเผชิญกับอุปสรรคและปัญหาเชิงโครงสร้างที่สั่งสมมาอย่างยาวนาน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการซื้อสิทธิ์ขายเสียง การทุจริตคอร์รัปชัน ผลประโยชน์ทับซ้อน ตลอดจนวัฒนธรรมการเมืองแบบอุปถัมภ์และเครือข่ายความสัมพันธ์ส่วนตัว ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้พฤติกรรม การตัดสินใจเลือกตั้งของประชาชนส่วนใหญ่ยังคงถูกครอบงำด้วยผลประโยชน์เฉพาะหน้า การตอบแทนผู้มีอิทธิพล หรือความผูกพันทางเครือญาติ มากกว่าการใช้เหตุผลพิจารณาไตร่ตรองถึงนโยบาย วิสัยทัศน์ และความรู้ความสามารถที่แท้จริงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ปาฐกถาการดังกล่าวจึงส่งผลกระทบเชิงลบอย่างรุนแรงต่อคุณภาพและมาตรฐานของผู้นำท้องถิ่นที่ก้าวขึ้นมาทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชน ทำให้ได้ผู้บริหารที่ไม่ตอบโจทย์การพัฒนาที่ยั่งยืน และในท้ายที่สุดยังเป็นการบั่นทอนความศรัทธาความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อระบบการเมืองและระบอบประชาธิปไตยโดยภาพรวมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

การขับเคลื่อนกระบวนการเลือกตั้งท้องถิ่นให้หลุดพ้นจากวังวนปัญหาเดิมๆ จำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการหลักสุจริตธรรมเข้ากับโครงสร้างทางสังคมและการเมืองอย่างเป็นรูปธรรม โดยเริ่มต้นจากการให้ความรู้

และปลูกฝังจิตสำนึกตั้งแต่ระดับเยาวชนและประชาชนทั่วไป เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางความคิดและปรับเปลี่ยนค่านิยมทางการเมืองจากการพึ่งพาระบบอุปถัมภ์มาสู่การยึดถือนโยบายและความสามารถของผู้สมัครเป็นสำคัญ ควบคู่ไปกับการบังคับใช้กฎหมายที่มีความเด็ดขาดและเป็นธรรม เพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดและสร้างบรรทัดฐานอันเคร่งครัดในการควบคุมการแข่งขันให้อยู่ภายใต้กติกา นอกจากนี้ การเปิดพื้นที่สาธารณะให้ประชาชนสามารถเข้าถึง แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารอย่างเสรี และตรวจสอบการทำงานของผู้มีอำนาจได้อย่างโปร่งใส จะช่วยลดช่องว่างของการทุจริตเชิงนโยบายและการซื้อสิทธิ์ขายเสียงในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะเดียวกัน บทบาทของผู้นำชุมชนและภาคประชาสังคมถือเป็นฟันเฟืองสำคัญในการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่นให้ตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่อันศักดิ์สิทธิ์ของตนเอง ความสำเร็จของการดำเนินงานทั้งหมดนี้จะไม่สามารถเกิดขึ้นได้เลยหากขาดความร่วมมืออย่างบูรณาการจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และประชาชน ซึ่งต้องประสานพลังกันขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งอาศัยปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญ ได้แก่ ระบบการศึกษาและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีที่เปิดกว้างให้ตรวจสอบได้ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง รวมถึงการสร้างตัวอย่างที่ดีจากผู้นำและบุคคลในสังคมที่ยึดมั่นในคุณธรรมและความโปร่งใส เมื่อองค์ประกอบเหล่านี้ทำงานประสานสอดคล้องกันอย่างกลมกลืน ย่อมส่งผลให้ประชาชนสามารถใช้สิทธิเลือกตั้งได้อย่างมีคุณภาพ ได้มาซึ่งผู้นำท้องถิ่นที่ดีมีความสามารถและซื่อสัตย์สุจริต ปราศจากปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อนและการทุจริตคอร์รัปชัน นำไปสู่การยกระดับการพัฒนาท้องถิ่นอย่างทั่วถึงและยั่งยืน และร่วมกันเสริมสร้างรากฐานระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขให้มีความเข้มแข็งและมั่นคงจากระดับรากหญ้าสู่การพัฒนาประเทศ

การขับเคลื่อน "หลักสุจริตธรรม" ให้ก้าวข้ามจากการเป็นเพียงคุณธรรมส่วนบุคคล สู่การเป็นกลไกเชิงโครงสร้างในการเลือกตั้งท้องถิ่น ถือเป็นหัวใจสำคัญที่จะช่วยรื้อถอนวัฒนธรรมการเมืองแบบอุปถัมภ์และวงจรอุบาทว์ของการซื้อสิทธิ์ขายเสียงที่ฝังรากลึกในสังคมไทยมาอย่างยาวนาน เมื่อโครงสร้างและกติกากฎการเลือกตั้งถูกบูรณาการเข้ากับ ความโปร่งใส ความเสมอภาค และความถูกต้อง ผู้สมัครรับเลือกตั้งย่อมไม่สามารถอาศัยอิทธิพลเถื่อนหรือใช้เม็ดเงินครอบงำประชาชนได้อีกต่อไป แต่ถูกบังคับโดยกลไกทางสังคมและกฎหมายให้ต้องแข่งขันกันด้วยนโยบาย วิสัยทัศน์ และความสามารถในการแก้ปัญหาที่ตอบโจทย์พื้นที่อย่างแท้จริง ในขณะเดียวกัน ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งก็จะได้รับการยกระดับจิตสำนึกและความตื่นตัวทางการเมือง เปลี่ยนสถานะจากการเป็นเพียงเครื่องมือหรือเบี้ยล่างในช่วงเวลาหาเสียง มาเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่มีวิจาร์ณญาณ กล้าที่จะปฏิเสธผลประโยชน์ระยะสั้น และคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของชุมชนเป็นที่ตั้ง ความร่วมมืออันแน่นแฟ้นระหว่างภาครัฐ ภาคประชาสังคม และประชาชนในการสร้างพื้นที่สาธารณะเพื่อตรวจสอบข้อมูลข่าวสาร ควบคู่ไปกับการบังคับใช้กฎหมายที่เด็ดขาดและเป็นธรรม จะช่วยสร้างเกราะป้องกันการทุจริตเชิงนโยบายและการใช้ทรัพยากรของรัฐเพื่อประโยชน์ทับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ท้ายที่สุดแล้ว การที่ทุกภาคส่วนร่วมกันยึดถือหลักสุจริตธรรมเป็นบรรทัดฐานร่วมกัน จะไม่เพียงแต่ทำให้เราได้มาซึ่งผู้นำท้องถิ่นที่ดี

และมีความซื่อสัตย์สุจริตเท่านั้น แต่ยังเป็น การสร้างรากฐานประชาธิปไตยทางตรงที่เข้มแข็งและมั่นคงจากระดับรากหญ้า ซึ่งจะแผ่ขยายพลังขับเคลื่อนเชิงบวกไปสู่เสถียรภาพ

สรุป

การเลือกตั้งท้องถิ่นเป็นกลไกสำคัญของระบอบประชาธิปไตย เพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาชุมชนและเลือกผู้แทนเข้าไปบริหารทรัพยากรและแก้ไขปัญหาของพื้นที่ แต่ในทางปฏิบัติ การเลือกตั้งท้องถิ่นยังเผชิญกับปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียง การทุจริต ผลประโยชน์ทับซ้อน ระบบอุปถัมภ์ และการใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวในการตัดสินใจเลือกผู้สมัคร ทำให้การเลือกตั้งบางส่วนไม่ได้สะท้อนการพิจารณาจากนโยบาย ความสามารถ และความซื่อสัตย์ของผู้สมัครอย่างเต็มที่ ปัญหาเหล่านี้จึงส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผู้นำท้องถิ่น การบริหารงาน และความเชื่อมั่นของประชาชนต่อระบอบประชาธิปไตย

จากปัญหาดังกล่าว หลักสุจริตธรรม จึงถูกนำเสนอเป็นแนวทางสำคัญในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การเลือกตั้ง โดยเน้นความซื่อสัตย์ ความถูกต้อง ความโปร่งใส ความเสมอภาค และการกระทำด้วยความสุจริต ปราศจากการฉ้อฉล หลักการนี้ไม่ได้มุ่งเฉพาะการปฏิบัติตามกฎหมายเลือกตั้งเท่านั้น แต่ยังมุ่งสร้างจิตสำนึก และความรับผิดชอบทางจริยธรรมให้แก่ผู้สมัคร ผู้ดำเนินการเลือกตั้ง และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อให้ทุกฝ่ายเคารพกติกาและคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญการนำหลักสุจริตธรรมมาใช้จึงต้องเกิดขึ้นทั้งจากผู้สมัครและประชาชน ผู้สมัครควรแข่งขันกันด้วยนโยบาย ความรู้ความสามารถ ทัศนคติ และความรับผิดชอบต่อประชาชน โดยไม่ใช่เงิน อิทธิพล หรือระบบอุปถัมภ์เพื่อครอบงำการตัดสินใจของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ขณะเดียวกันประชาชนควรใช้สิทธิด้วยวิจารณญาณ ตรวจสอบข้อมูล ประวัติ และผลงานของผู้สมัคร และไม่ตัดสินใจจากสินบนหรือผลประโยชน์ระยะสั้น แต่ควรคำนึงถึงประโยชน์ของชุมชนและอนาคตของส่วนรวม

การสร้างการเลือกตั้งที่สุจริตไม่สามารถอาศัยประชาชนหรือผู้สมัครเพียงฝ่ายเดียว แต่ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ทั้งการให้ความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกแก่ประชาชนและเยาวชน การบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังและเป็นธรรม การสร้างพื้นที่สาธารณะสำหรับแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การส่งเสริมบทบาทของผู้นำชุมชนและภาคประชาสังคม รวมถึงการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคประชาสังคม และประชาชน นอกจากนี้ยังต้องมีปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ การศึกษาและการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ สื่อและเทคโนโลยีที่สามารถตรวจสอบได้ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และการมีแบบอย่างที่ดีจากผู้นำและคนในสังคมการสร้างการเลือกตั้งที่สุจริตไม่สามารถอาศัยประชาชนหรือผู้สมัครเพียงฝ่ายเดียว แต่ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ทั้งการให้ความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกแก่ประชาชนและเยาวชน การบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังและเป็นธรรม การสร้างพื้นที่สาธารณะสำหรับแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การส่งเสริมบทบาทของผู้นำชุมชนและภาคประชาสังคม รวมถึงการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคประชาสังคม และประชาชน นอกจากนี้ยังต้องมีปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ การศึกษาและการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ สื่อและเทคโนโลยีที่สามารถตรวจสอบได้ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และการมีแบบอย่างที่ดีจากผู้นำและคนในสังคม

เอกสารอ้างอิง

กิบตี กองเบญจภูษ. (2562). *กฎหมายรัฐธรรมนูญและสถาบันการเมือง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2554). *การคิดเชิงประยุกต์*. กรุงเทพมหานคร : ชัคเชสมิเดีย.

โกวิทย์ พวงงาม และอลงกรณ์ อรรคแสง. (2547). *มติใหม่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ผู้บริหารท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เสมาธรรม.

บุญศรี มีวงษ์อุโฆษ. (2542). *การเลือกตั้งและพรรคการเมือง*. กรุงเทพฯ: สถาบันนโยบายการศึกษา.

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. (2527). *พฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทย*. กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยาการพิมพ์.

วิทยา สุจิตธนารักษ์. (2550). *ท้องถิ่นกับการพัฒนาท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2565). *สุจริตชนเพื่อเสริมบ้านเมืองสุจริต*. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2555). *รูปแบบของการมีส่วนร่วม*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง.

สุชุม นวลสกุล. (2554). *การเมืองและการปกครองไทย*. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

_____. (2557). *การเมืองและการปกครองไทย*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อติยา อัชชาสัยและคณะ. (2567). การประยุกต์หลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมการไปใช้สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง. *วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมการบริหาร*. 7(6), 248-260.

Golembiewsky, R. T., Welsh, W. A. & Crotty, W. J.A. (1969). *Methodological primer for political scientists*. Chicago: Rand McNally.

